

Kultur og samfunn

Statsvitenskapelig forskning i Norge

Status og utfordringer

© **Norges forskningsråd 2002**

Norges forskningsråd
Postboks 2700 St. Hanshaugen
0131 OSLO
Telefon: 22 03 70 00
Telefaks: 22 03 70 01
Publikasjonen kan bestilles via internett:
<http://www.forskningsradet.no/bibliotek/publikasjonsdatabase/>
eller grønt nummer telefaks: 800 83 001

Internett: bibliotek@forskningsradet.no
X.400: S=bibliotek;PRMD=forskningsradet;ADMD=telemax;C=no;
Hjemmeside: <http://www.forskningsradet.no/>

Trykk: Norges forskningsråds hustrykkeri
Opplag: 500

Oslo, oktober 2002
ISBN 82-12-01774-5

Forord

I løpet av 2001 og 2002 har Norges forskningsråd gjennomført en evaluering av den statsvitenskapelige forskningen i Norge. Evalueringen har vært konsentrert om forskningen ved de fem statsvitenskapelige universitetsinstituttene, ved to høyskoler samt statsvitenskapelige forskningsmiljøer ved tolv enheter i instituttsektoren, herav to med nær tilknytning til universitetsmiljøer (ARENA og SEFOS). Miljøene ble gjennom brev i mars 2001 informert om prosessen, herunder hvilke miljøer som etter planen skulle omfattes av evalueringen, og bedt om å gi eventuelle tilbakemeldinger.

Evalueringsrapporten legges fram av et evalueringsutvalg med internasjonal representasjon som ble oppnevnt av Norges forskningsråd:

Dag Anckar, professor ved Statsvetenskapliga institutionen, Åbo Akademi.

Marie Demker, docent ved Statsvetenskapliga institutionen, Göteborgs Universitet.

Kjell Goldmann, professor ved Statsvetenskapliga institutionen, Stockholms Universitet.

Hanne Foss Hansen, lektor ved Institut for Statskundskab, Københavns Universitet.

Mogens N. Pedersen, professor ved Institut for Statskundskab, Syddansk Universitet, Odense.

Mogens N. Pedersen har ledet utvalgets arbeid. Faglig sekretær for utvalget har vært forsker Agnete Vabø ved Norsk institutt for studier av forskning og utdanning (NIFU).

Forsker Liv Langfeldt (NIFU) har forfattet et bakgrunnsnotat om instituttsektoren og har gjennomført analysene av publiseringsmønstre med assistanse av forsker Antje Rapmund og forsker Gunnar Sivertsen. Utvalget har hatt administrativ støtte fra Norges forskningsråd ved rådgiver Kjersti Asland, avdelingssjef Bente Lie og konsulent Mette N. Smith.

Forskningsrådets administrasjon vil takke for velvillig bistand fra berørte miljøer når det gjelder innspill til kriterier og opplegg for evalueringen, samt innlevering av materiale når bestillingene endelig var avklart. Utvalgets medlemmer og sekretær vil også gjerne takke de faglige miljøer for den vennlige mottakelse vi fikk overalt, et stort og til tider svært vanskelig arbeid ble på denne måten gjort lettere. På reisene rundt i Norge lærte utvalget som gruppe og som individer mye om de statsvitenskapelige fag, som var et særdeles nyttig supplement til gjennomgangen av de skriftlige kildene.

Innhold

<u>Tabelloversikt</u>	9
<u>Figuroversikt</u>	10
1 <u>Utvalgets arbeid og vurderingsgrunnlag</u>	14
1.1 <u>Innledning</u>	14
1.2 <u>Statsvitenskap i det norske FoU landskap</u>	14
1.3 <u>Empiriske avgrensninger</u>	16
1.4 <u>Forskerne i undersøkelsen</u>	17
1.5 <u>Vurdering av faglig produksjon</u>	18
1.5.1 <u>Publikasjonstillinger</u>	19
1.5.2 <u>Siteringsanalyser</u>	25
1.6 <u>Egenvurdering</u>	26
1.7 <u>Bakgrunnsinformasjon</u>	27
1.8 <u>Miljøbesøk</u>	28
1.9 <u>Kommentarer til rapportutkastet</u>	29
1.10 <u>Leserveiledning</u>	30
2 <u>Statsvitenskap i universitetssektoren</u>	32
2.1 <u>Universitetssektoren – nøkkeltall</u>	32
2.1.1 <u>Økonomiske betingelser</u>	32
2.1.2 <u>Forskerutdannelsen</u>	33
2.1.3 <u>Geografisk skjevhet i kompetanseprofil</u>	33
2.1.4 <u>Lav kvinneandel</u>	33
2.1.5 <u>Aldersprofilen</u>	34
2.1.6 <u>ARENA og SEFOS</u>	36
2.2 <u>Publiseringsmønstre</u>	36
2.3 <u>Institutt for administrasjon- og organisasjonsvitenskap, UiB</u>	41
2.3.1 <u>Forskningsprofil og –kvalitet</u>	42
2.3.2 <u>Publisering</u>	42
2.3.3 <u>Forskningsmiljøet og forskerutdannelsen</u>	43
2.3.4 <u>Eksternt samarbeid</u>	43
2.3.5 <u>Fremtidige utfordringer</u>	43
2.3.6 <u>Anbefalinger</u>	44
2.4 <u>Institutt for sammenliknende politikk</u>	44
2.4.1 <u>Om forskningen</u>	44
2.4.2 <u>Forskningskvaliteten</u>	45
2.4.3 <u>Forskningsmiljøet og forskerutdannelsen</u>	46
2.4.4 <u>Anbefalinger</u>	47
2.5 <u>Instituttssammenslåing?</u>	47
2.6 <u>SEFOS</u>	48

2.7	<u>Statsvitenskap ved Universitetet i Oslo</u>	49
2.7.1	<u>Innledning</u>	49
2.7.2	<u>Forskningsprofilen</u>	49
2.7.3	<u>Publiseringsstrategi</u>	50
2.7.4	<u>Det interne vitenskapelige miljøet</u>	50
2.7.5	<u>Doktorandene</u>	51
2.7.6	<u>Forholdet til de frittstående instituttene</u>	52
2.7.7	<u>Forutsetningene for vitenskapelig innovasjon</u>	52
2.7.8	<u>Anbefalinger</u>	53
2.8	<u>ARENA</u>	53
2.9	<u>Statsvitenskap ved Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet</u>	54
2.9.1	<u>Innledning</u>	54
2.9.2	<u>Forskningsprofil- og kvalitet</u>	54
2.9.3	<u>Forskerutdannelsen og rekrutteringssituasjonen</u>	56
2.9.4	<u>Anbefalinger</u>	57
2.10	<u>Statsvitenskap ved Universitetet i Tromsø</u>	57
2.10.1	<u>Innledning</u>	57
2.10.2	<u>Forskningsprofil- og kvalitet</u>	57
2.10.3	<u>Forskerutdannelsen</u>	58
2.10.4	<u>Anbefalinger</u>	59
3	<u>Statsvitenskap i høgskolesektoren</u>	61
3.1	<u>Innledning</u>	61
3.2	<u>Høgskolen i Agder</u>	61
3.2.1	<u>Innledning</u>	61
3.2.2	<u>Forskningsprofil- og kvalitet</u>	62
3.2.3	<u>Anbefalinger</u>	63
3.3	<u>Høgskolen i Bodø</u>	63
3.3.1	<u>Innledning</u>	63
3.3.2	<u>Forskningsprofil- og kvalitet</u>	63
3.3.3	<u>Spenningen mellom dybde og bredde</u>	64
3.3.4	<u>Anbefalinger</u>	65
4	<u>Statsvitenskap i instituttsektoren</u>	67
4.1	<u>Innledning</u>	67
4.2	<u>Instituttene som er med i evalueringen</u>	68
4.3	<u>Fire institutt med vekt på internasjonal politikk</u>	69
4.4	<u>Seks institutter orientert mot AKP og OPA</u>	72
4.4.1	<u>Faglig profil og forskningens kvalitet</u>	72
4.5	<u>Instituttsektoren; noen felles utfordringer</u>	73
4.5.1	<u>Anbefalinger</u>	76
5	<u>Situasjonen innenfor sub-disiplinene</u>	77
5.1	<u>Innledning</u>	77

5.1.1	<u>Publiseringsmønstre</u>	78
5.2	<u>Offentlig politikk og administrasjon</u>	79
5.2.1	<u>Kvalitet og kompetanse</u>	80
5.2.2	<u>Tematikk og nettverk</u>	81
5.2.3	<u>Publiseringsprofil og internasjonal synlighet</u>	81
5.2.4	<u>Oppsummering</u>	82
5.3	<u>Allmenn og komparativ statsvitenskap</u>	82
5.3.1	<u>Iakttakelser om tematikk</u>	83
5.3.2	<u>Kvalitet og kompetanse</u>	84
5.3.3	<u>Komparativ politikk</u>	85
5.3.4	<u>Internasjonal synlighet</u>	86
5.3.5	<u>Statsvitenskap og samfunnet</u>	87
5.3.6	<u>Oppsummering</u>	87
5.4	<u>Internasjonal politikk i norsk statsvitenskap</u>	88
5.4.1	<u>Allmenn orientering</u>	88
5.4.2	<u>Kvaliteten</u>	89
5.4.3	<u>Forholdet til samfunnet</u>	90
5.4.4	<u>Oppsummering</u>	91
6	<u>Norsk statsvitenskap i et internasjonalt perspektiv – noen tall</u>	93
6.1	<u>Innledning</u>	93
6.1.1	<u>Internasjonal aktivitet og publisering</u>	93
6.1.2	<u>Siteringer</u>	95
7	<u>Vurderinger</u>	97
7.1	<u>Innledning</u>	97
7.2	<u>Om emnevalget</u>	97
7.3	<u>Om forskningens kvalitet</u>	98
7.4	<u>Om forskningens styring og organisasjon</u>	98
7.5	<u>Om forskerutdannelsen</u>	99
	<u>Referanser</u>	101
Vedlegg 1	<u>Mandatet</u>	105
Vedlegg 2	<u>Forskerne i undersøkelsen</u>	109
Vedlegg 3	<u>Tidsskrift kategorisert som vitenskapelig</u>	115
Vedlegg 4	<u>Aldersgrupper etter sektor og kjønn</u>	121
Vedlegg 5	<u>Publiseringsmønstre over tid</u>	123
Vedlegg 6	<u>Publiseringsfrekvenser</u>	125
Vedlegg 7	<u>Siteringshyppighet i norsk statsvitenskap</u>	127

Tabelloversikt

<u>Tabell 1</u>	<u>Publisering statsvitenskap 1991-2000, vektet for samforfatterskap og type publikasjon.....</u>	23
<u>Tabell 2</u>	<u>Hovedtall for universitetsinstituttene.....</u>	32
<u>Tabell 3</u>	<u>Aldersfordeling per institusjon. Prosent.....</u>	35
<u>Tabell 4</u>	<u>Rammebetingelser ARENA og SEFOS.....</u>	36
<u>Tabell 5</u>	<u>Type publikasjon etter institusjon etter sektor 1991-2000.....</u>	37
<u>Tabell 6</u>	<u>Publisering etter institusjon og per forsker per år (snitt), vektede tall.....</u>	39
<u>Tabell 7</u>	<u>Samfunnsvitenskap i instituttsektoren og i UoH-sektoren, 1999 (Mill kr).....</u>	68
<u>Tabell 8</u>	<u>Rammebetingelser og resultater, utvalg av institutter. Tall for 2000.....</u>	69
<u>Tabell 9</u>	<u>Type publikasjon etter subdisiplin 1991-2000.....</u>	79

Vedleggstabeller

<u>Tabell V.2.1</u>	<u>Forskerne i undersøkelsen etter institusjon, kompetanse og fra når de var ansatt.....</u>	109
<u>Tabell V.5.1</u>	<u>Type publikasjon etter år (1991-2000).....</u>	123
<u>Tabell V.6.1</u>	<u>Publisering etter fagområde, samlet publisering (sum) og per forsker per år (snitt).....</u>	125
<u>Tabell V.6.2</u>	<u>Publisering etter sektor, samlet publisering (sum) og per forsker per år (snitt). 1991-2000.....</u>	125
<u>Tabell V.7.1</u>	<u>Norske statsviteres publisering registrert i NCR 1991-2000. Etter publikasjonstype og år.....</u>	127
<u>Tabell V.7.2</u>	<u>Siteringshyppighet og samforfatterskap. Artikler* registrert i "NCR for Norway" 1991-2000 forfattet av statsvitere som deltar i evalueringen.....</u>	127
<u>Tabell V.7.3</u>	<u>Siteringshyppighet kontra "forventet sitering". Artikler* registrert i "NCR for Norway" 1991-2000 forfattet av statsvitere som deltar i evalueringen.....</u>	128
<u>Tabell V.7.4</u>	<u>Antall forskere med 6 siteringer eller mer til (og fra) ISI-indekserte artikler*, norsk statsvitenskap 1981-2000.....</u>	129

Figuroversikt

<u>Figur 1</u>	<u>Aldersfordelingen blant forskerne i evalueringen i 1999.</u>	34
<u>Figur 2</u>	<u>Type publikasjon etter prosentuelle fordelinger innen hver sektor 1991-2000. Alle publikasjoner.</u>	37
<u>Figur 3</u>	<u>Forskjellige type publikasjon etter universitetsinstitutt. Prosentuelle fordelinger innen hvert institutt.</u>	38
<u>Figur 4</u>	<u>Type publikasjon prosentuert innen hver subdisiplin (1991-2000).</u>	78
<u>Figur 5</u>	<u>Publikasjon etter språk etter år (1991-2000).</u>	94
<u>Figur 6</u>	<u>Bøker, artikler, avh. engelsk og andre fr. språk pr. forsker pr. år etter fagområde.</u>	95

Vedleggsfigurer

<u>Figur V.4.1</u>	<u>Aldersgrupper per sektor*</u>	121
<u>Figur V.4.2</u>	<u>Aldersgrupper per kjønn*</u>	121
<u>Figur V.5.1</u>	<u>Publiseringsmønstre over tid. 1991-2000</u>	124

Sammendrag

I løpet av 2001 og 2002 ble det gjennomført en evaluering av den statsvitenskapelige forskningen i Norge. Ifølge mandatet skulle evalueringen omfatte de siste 5 års faglige produksjon og virksomhet, dvs. perioden 1996-2000. Evalueringen ble foretatt av et utvalg med internasjonal/nordisk representasjon oppnevnt av Norges forskningsråd.

Evalueringen omfatter 164 forskere lokalisert ved henholdsvis de fem statsvitenskapelige universitetsinstitutt, statsvitenskapelige forskningsmiljøer ved to av høgskolene og ved 12 forskningsinstitutt.

I tillegg til særlige anbefalinger rettet til de enkelte miljø, munner evalueringen ut i en rekke vurderinger om status og utfordringer innenfor norsk statsvitenskap når det gjelder emnevalget, forskningens kvalitet, forskningens styring og organisasjon og forskerutdannelsen.

Utvalget mener at norsk statsvitenskap kan hevde seg på de fleste områder i sammenlikning med de andre nordiske land, f.eks innen valgforskning, institusjonalisme, forskning om EU og internasjonale regimer. Disiplinen er imidlertid preget av store kvalitetsforskjeller mellom de beste og de mindre gode fagmiljøer. Evalueringen avdekker dessuten at antallet professorer er u hensiktsmessig skjevt fordelt mellom institusjonene.

Offentlig politikk og organisasjon og studier av internasjonal politikk er sterkt dyrket innenfor norsk statsvitenskap mens den allmenne og den sammenliknende statsvitenskap fordeler seg mer ujevnt mellom miljøene. Tematisk bærer norsk statsvitenskap preg av en sterk anvendt orientering og analysene av publiseringsmønstrene viser at det i flere av miljøene publiseres mange arbeider i rapporter uten anvendelse av et tradisjonelt faglig peer review system. Utvalget ser med skepsis på at en så stor del av forskningsressursene kanaliseres via program- og prosjektforskning på bekostning av frie midler. Dette innebærer en risiko for manglende kontinuitet i forskningen og ressursmessige skjevfordelinger sektorielt så vel som geografisk. Høy grad av anvendt orientering kan også ha negative konsekvenser for forskerutdanningen, og utvalget mener at norsk statsvitenskapelig forskerutdanning i altfor stor grad er knyttet opp til og avhengig av frittstående institutt. I rapporten gir utvalget en rekke synspunkt på de utfordringer som de statsvitenskapelige forskningsmiljøene er stilt overfor. Særlig gjelder dette fremtidige rekrutteringsbehov, publiseringspraksis og behovene for å bedre kvaliteten på de kollegiale miljøer ettersom forskningsseminarer o.lign som oftest synes å fungere dårlig.

Summary

In the course of 2001 and 2002 an evaluation was carried out of political science research in Norway. The mandate specified that the evaluation should cover the relevant scholarly production and activity of the past five years, i.e. the period 1996-2000. The evaluation was undertaken by a commission consisting of Scandinavian political scientists, appointed by the Research Council of Norway.

The evaluation looked at 164 researchers affiliated with the five Norwegian university institutes of political science, the centres of political science research at two university colleges, and 12 other research institutes.

In addition to offering specific recommendations relating to the various departments and research centres, the evaluation makes a number of assessments concerning status and the challenges in the field of political science in Norway with regard to subject choice, research quality, the management and organisation of research, and researcher training.

The commission concludes that in Norway most areas of political science are pursued at levels at least comparable to those of the other Scandinavian countries, e.g. with regard to election research, institutionalism, EU research, and the study of international regimes. The field is, however, marked by considerable differences in quality between the best and the less satisfactory centres. The evaluation also brings to light discrepancies in the distribution of professorial staff among the institutions.

The fields of public policy and organisation, and studies of international politics are well developed in Norwegian political science, whereas general and comparative political science are less evenly represented among the various centres. In thematic terms, Norwegian political science manifests a strongly applied orientation, and the analysis of publication trends shows that, in many of the research environments, much work is published in the form of reports, which are not subjected to the traditional peer review system. The commission is critical of the high proportion of available resources that is channelled into research programmes and projects at the expense of resources for independent work. This entails a risk of hindering research continuity and of incurring an imbalance in the distribution of resources, from one field to another, and also geographically. The emphasis on applied orientations can also have negative consequences for researcher training, and the commission concludes that researcher training in Norwegian political science is far too closely linked to and dependent on isolated institutes. In its report the commission presents a range of views on the challenges currently facing the various centres for political science research. Worthy of special mention in this regard are problems with recruiting and publication practice, and the need to improve quality in the collegiate environments since most research seminars and similar arrangements seem to function badly.

1 Utvalgets arbeid og vurderingsgrunnlag

1.1 Innledning

Grunnlaget for utvalgets vurdering av den statsvitenskapelige forskningen er lesning av utvalgte vitenskapelige publikasjoner, analyser av publikasjonslister, egenvurderinger utarbeidet av miljøene, besøk i miljøene og gjennomgang av relevante dokumenter, utredninger og tallmateriale. I dette kapittelet gjør utvalget rede for sin fremgangsmåte, både i forhold til de kriterier som ligger i mandatet og i forhold til de metodiske utfordringer som knytter seg til denne type evalueringer.¹ Til slutt gir vi en kort leserveiledning til rapporten. Som en introduserende manøver gir vi en kort karakteristikk av fremveksten av norsk statsvitenskap.

1.2 Statsvitenskap i det norske FoU landskap

Ludvig Holberg kan muligens også omtales som en tidlig norsk statsviter (Sivertsen 2002), men det er nok sikrest å følge fagets egne historikere, som vektlegger den institusjonaliseringen av statsvitenskapelig forskning og undervisning som skjedde etter 2. verdenskrig (Wyller 1986, Thue 1995). I Norge ble statsvitenskap formelt etablert som eget studiefag i samarbeid mellom jurister og historikere ved Universitetet i Oslo i 1947. Etter hvert utviklet norsk statsvitenskap seg til en egen forskningsdisiplin og ble i de første år båret fram av noen ganske få pionerer. Den første lærerstilling ble opprettet i 1957, mens den første professor i faget ble utnevnt ved Universitetet i Oslo i 1965, med Knut Dahl Jacobsen som første innehaver. Den senere utvikling må nok delvis sees i sammenheng med at Norge har et relativt ungt universitetssystem, det eldste, Universitetet i Oslo var etablert i 1811. De tre øvrige ble etablert mye senere; Universitetet i Bergen i 1948, Universitetet i Trondheim i 1969 og Universitetet i Tromsø i 1972. I alle tre tilfeller gikk det ytterligere noen år før statsvitenskapen fikk fotfeste. I Bergen fikk det avgjørende betydning at Stein Rokkan fikk et professorat i politisk sosiologi i 1966, og at Knut Dahl Jacobsen få år etter valgte å flytte til Bergen.

Relativt tidlig foregikk det også forskning om politiske emner ved noen mer eller mindre frittstående institutt: CMI (1929), ISF (1950), NUPI (1960) og PRIO (1959/66). Men som helhet var det statsvitenskapelige forskningsmiljø, målt i antall forskere, svært beskjedent. Ved opprettelsen på slutten av 1950- tallet hadde den faglige organisasjonen Norsk Statsvitenskapelig Forening bare 20 medlemmer, hvorav bare en mindre del var aktive forskere. At det norske statsvitenskapelige miljø bestod av et relativt stort antall ”entreprenører” og internasjonalt kjente forskere, er en annen sak.

¹ Mandatet for evalueringen finnes i Vedlegg 1.

Nå, noen få årtier senere har det skjedd en stor vekst. Sektoren for høyere utdanning i Norge omfatter i dag fire universitet, åtte vitenskapelige høyskoler og 26 statlige høyskoler. Som forskningsdisiplin og yrkesutdannende fag, har statsvitenskap ekspandert betraktelig innen for rammen av veksten i høyere utdanning i etterkrigstiden. Fra de politiske myndigheters side ble de samfunnsvitenskapelige profesjoner og forskningsfag ansett som en viktig ny kompetanse og er blitt tildelt stor betydning for den videre utvikling av demokrati og velferdsstat. Sentrale spørsmål var f.eks styring og fordeling, noe som bl.a resulterte i flere store forskningsprogram, som Maktutredningen som tok til på 1970- tallet, og stor studenttilstrømning (Bagge 1996). I første etterkrigstid var pedagogikk, psykologi og sosialøkonomi sentrale fag og viktige profesjoner, men på 1960- og 1970- tallet økte betydningen av kandidater fra andre samfunnsvitenskapelige fag; foruten statsvitenskap gjaldt dette sosiologi og sosialantropologi. Rundt halvparten av de statsvitenskapelige kandidatene går i dag til stillinger i den statlige sentraladministrasjonen. Ifølge Thue (1995:206) kan dette tolkes som uttrykk for at studiet av offentlig politikk og administrasjon ble den viktigste arena for statsviternes profesjonelle gjennombrudd. Kraftig vekst i antall studenter på statsvitenskap fra begynnelsen på 1960- tallet til begynnelsen på 1970- tallet ble en viktig drivkraft for ekspansjon i det statsvitenskapelige forskningsmiljø ved universitetene i Oslo og i Bergen som begge fikk etablert egne samfunnsvitenskapelige fakultet i løpet av 1960- tallet. Studenteksplosjonen i perioden 1987 til 1997 bidro også til betydelig vekst. Tunge statsvitenskapelige forskningsmiljø finnes ikke bare ved mange av institusjonene i sektoren for høyere utdanning, men også i *instituttsektoren*, som er en sekkebenevnelse for forskningsinstitutter organisert helt eller delvis utenfor universitetssektoren. I Norge har instituttsektoren blitt tildelt en betydelig rolle i utviklingen av samfunnsforskning, ikke bare for å imøtekomme etterspørselen etter anvendt forskning, men også for å ivareta oppgaver av mer grunnforskningsrettet karakter. I løpet av 1950- og 1960- tallet ble samfunnsforskningen betydelig styrket gjennom opprettelsen av en rekke samfunnsvitenskapelige forskningsinstitutt som også fikk stor betydning for videre utvikling av norsk statsvitenskapelig forskning. Som det mest prominente eksempel kan nevnes Institutt for samfunnsforskning (ISF) som ble opprettet i 1950. I regi av Stein Rokkan og Henry Valen stod dette instituttet sentralt i utviklingen av norsk politisk sosiologi, særlig gjennom det valgforskningsprogram som ble igangsatt av ISF og CMI i 1956. Vi har også nevnt Institutt for fredsforskning (1959) og Norsk utenrikspolitisk institutt (1960). Fridtjof Nansen institutt ble etablert i 1958. Den samfunnsvitenskapelige forskningen ekspanderte også ved en rekke senterdannelser fra midten av 1980- tallet både gjennom opprettelsen av (anvendt orienterte) regionale forskningsstiftelser og (mer grunnforskningsrettede) randsonesentra ved universitetene.

Ekspansjonen i høgskolesektoren, fortrinnsvis de tidligere distriktshøyskoler som ble etablert fra 1969 og utover, bidro også til dannelsen av samfunnsfaglige (og statsvitenskapelige) studietilbud og forskningsmiljø.

Ifølge forskerpersonalregisteret hadde 225 av i alt 2 247 forskere i 1999 ved samfunnsvitenskapelige enheter i U&H sektoren statsvitenskapelig utdannelse (hvorav 72 ved statlige høyskoler og 153 ved universiteter og vitenskapelige høyskoler) og 124 av i alt 837

forskere ved samfunnsvitenskapelige miljøer i instituttsektoren (Wendt 2002:52). I 1999 var det altså registrert ikke færre enn 349 forskere med en statsvitenskapelig utdannelse, et tall som kan sees i forhold til tidligere nevnte medlemstall for Norsk statsvitenskapelig forening 40 år tidligere.

Denne evalueringen, som omfatter 164 forskere, legger med andre ord ikke opp til en vurdering av det totale bildet i den statsvitenskapelige forskningen, og intensjonen fra Forskningsrådet har vært å få frem et hovedbilde ved å se på de tyngste og mest sentrale forskningsmiljøene. I det følgende skal det foretas en nærmere begrunnelse for de empiriske avgrensninger som er foretatt.

1.3 Empiriske avgrensninger

I følge mandatet (jf. vedlegg 1) skal evalueringen primært konsentrere seg om den statsvitenskapelige forskningen ved de fem statsvitenskapelige universitetsinstituttene. Som nevnt pågår en stor del av den statsvitenskapelige forskningen i Norge ved forskningsinstitutter og ved noen av de statlige høgskolene. Dette reflekteres også i mandatet hvor det heter at et utvalg av høgskolene og et utvalg av forskere fra forskningsinstituttene også skal inngå i evalueringen. Som kriterier for utvalg av aktuelle miljøer ved institutter og høyskoler vedtok Områdestyret for Kultur og samfunn i Norges forskningsråd at disse måtte være aktive innenfor statsvitenskapelig forskning, innbefatte fagpersonale med førstestillingskompetanse, samt utgjøre statsvitenskapelige forskergrupper med en viss størrelse (minst 5-6 personer). Av slike grunner er mindre statsvitenskapelige miljøer utelatt fra undersøkelsen, f.eks Høgskolen i Molde, Høgskolen i Buskerud, Høgskolen i Lillehammer og Handelshøyskolen BI. Norsk senter for forskning i ledelse-, organisasjon og styring (LOS-senteret) ved Universitetet i Bergen ble utelatt fra evalueringen ettersom flesteparten av de aktuelle forskerne der ble dekket inn gjennom universitetsinstituttene.

I forkant av evalueringsarbeidet ble det fra Forskningsrådets administrasjon lagt vekt på å ha avklart mest mulig med hensyn til avgrensninger, utvalgskriterier osv. og dernest fremskaffe grunnlagsmaterialet slik at utvalget kunne konsentrere seg om substansiell evalueringsvirksomhet. Det var tidlig klart at formålet måtte være å evaluere de største og tyngste delene av den statsvitenskapelige forskningen i Norge. Det var tidlig klart at formålet måtte være å evaluere de største og tyngste delene av den statsvitenskapelige forskningen i Norge. Det har vært tilstrebet nøyaktighet i utvelgelsen av miljøer og personer på grunnlag av presise kriterier og komplett informasjon om forskningsmiljøene i den administrative tilretteleggingen i forkant av evalueringen. Men dette hensyn måtte avveies mot ulike praktiske hensyn, bl.a. framdriftshensyn. De valg av kriterier, miljøer og personer som er foretatt mht avgrensning av evalueringen, og de bestillinger som ble sendt ut til miljøene, er i stor grad gjort av Forskningsrådet før evalueringsutvalget trådte i funksjon. Evalueringsutvalget har følgelig ikke deltatt i valg av miljøer og personer.

Statsvitere fra følgende enheter inngår i evalueringen:

Universitetene
Institutt for administrasjons- og organisasjonsvitenskap (AORG), Universitetet i Bergen (UiB)
Institutt for sammenlignende politikk (ISP), Universitetet i Bergen (UiB)
Institutt for statsvitenskap (ISV), Universitetet i Oslo (UiO)
Institutt for statsvitenskap (IST), Universitetet i Tromsø (UiT)
Institutt for sosiologi og statsvitenskap (ISS), Norges Teknisk-Naturvitenskapelige Universitet (NTNU)
Høgskoler
Avd. for økonomi og samfunnsfag, Høgskolen i Agder (HiA)
Avd. for samfunnsfag, Høgskolen i Bodø (HIBO)
Forskningsinstitutter
<i>Internasjonal politikk (IP):</i>
Fridtjof Nansens institutt (FNI)
Norsk utenrikspolitisk institutt (NUPI)
Institutt for fredsforskning (PRIO)
Christian Michelsens institutt (CMI)
<i>Offentlig politikk og administrasjon (OPA) og allmenn og komparativ politikk (AKP)</i>
Forskningsstiftelsen FAFO
Institutt for samfunnsforskning (ISF)
Norsk institutt for by- og regionsforskning (NIBR)
Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring (NOVA)
Agderforskning (AF)
Rogalandsforskning (RF)
ARENA
Senter for samfunnsforskning (SEFOS), Universitetet i Bergen (UiB)

1.4 Forskerne i undersøkelsen

Av hensyn til å begrense omfanget av evalueringen ble det anvendt følgende kriterium for utvelgelse av hvilke forskere som skulle inngå i evalueringen.

Når det gjaldt universitetsinstituttene skulle evalueringen inkludere alle fast ansatte statsvitere med minimum førstestillingskompetanse eller tilsvarende kompetanse. Med fast vitenskapelig ansatt regnes personer med forskning som en vesentlig del av sitt arbeidsforhold og som var ansatt pr. 1. Oktober 2001. Som førstestillingskompetanse er regnet alle med tittel professor, førsteamanuensis, forsker 1, forsker 2 eller tilsvarende. I denne gruppen vil mange, men ikke alle, ha doktorgrad. Noen fast ansatte i de aktuelle miljøene har sin utdanningsbakgrunn fra andre fag og disipliner, f.eks sosiologi. I slike tilfeller ba vi om at miljøene selv kunne vurdere hvorvidt vedkommende burde inngå. I tillegg ble post doc-stipendiater regnet med ettersom disse er særlig interessante i rekrutteringssammenheng. Slike utvalgsriterier innebærer at tidligere ansatte, fast ansatte uten førstestillingskompetanse, vikarer, assistenter, ansatte i bi- stillinger og doktorgradsstipendiater ikke omfattes av evalueringen av den faglige produksjon. Informasjon om andre relevante grupper tilknyttet miljøene ble imidlertid forventet å skulle bli fremskaffet og tatt hensyn til gjennom egenrevisningene, annet skriftlig materiale og ved utvalgets miljøbesøk.

For å begrense evalueringsoppleggets omfang var det kun et utvalg forskere fra instituttsektoren som skulle evalueres, ikke instituttene som sådan. Derfor ble det fastsatt et tak på antall forskere som skulle tas med fra det enkelte institutt.

Taket ble fastsatt ut fra hvor stor gruppen statsvitere var ved instituttene, og ble satt til 6 forskere fra store grupper (som her betyr mer enn 10 statsvitere), og til 4 for små grupper (mindre enn 10 statsvitere). Det ble antatt at hovedbildet i evalueringen ikke ville påvirkes vesentlig av disse grensedragningene.²

Utvalget av personer fra forskningsinstituttene omfatter kun personer utdannet som statsvitere. I enkelte av egenrevisningene og ved miljøbesøk ble det påpekt at forskningstema og ikke formell disiplinilhørighet var definerende for den enkeltes fagidentitet og at undersøkelsen derfor utelukket enkelte personer med en annen fagbakgrunn, men som var statsvitenskapelig orientert (f.eks sosiologer). Utover hensynet til å måtte avgrense omfanget av undersøkelsen er formell fagtilknytning avgjørende for å kunne gi spesifikke vurderinger av særegne trekk ved den norske statsvitenskapelige forskningen. Det formelle kriterium ble praktisert både i høgskolesektoren og i instituttsektoren og medførte at antall personer omfattet av evalueringen ved høyskolene ble redusert med ca 9 forskere (HiA 5, HiBO 4). Samtidig skal det påpekes at denne praktiseringen gir følgende paradoks: Ved statsvitenskapelige universitetsinstitutt finns forskere som har formell utdanning i andre fag enn statsvitenskap, og som er med, men burde ut fra dette formelle prinsipp vært tatt ut av evalueringen. Men gitt at det dreier seg om et lite antall personer og siden vi kunne gå ut fra at forskere ved et statsvitenskapelig universitetsinstitutt har en tydelig statsvitenskapelig forankring, ville det vært urimelig å ekskludere disse personene fra evalueringen.

Evalueringsutvalget vil presisere at det har valgt å la samtlige innmeldte forskere inngå i evalueringen, selv om man i noen tilfeller har satt spørsmålsteget ved i hvilken grad det var rimelig å karakterisere enkelte som forskere i statsvitenskap. Slike vurderinger reflekteres i noen grad inn i omtalene av de ulike faglige miljø.

Tabell V.2.1. i vedlegg 2. gir en oversikt over de forskerne som omfattes av evalueringen etter navn, institusjonstilhørighet, stillingskategori og fra hvilket år de var ansatt. Fordelt etter sektor deltar 81 forskere (49%) fra universitetssektoren, 18 forskere (11%) fra de to høyskolene og 65 forskere (40%) fra instituttsektoren.

1.5 Vurdering av faglig produksjon

I mandatet står det at ”utvalget skal gi en samlet vurdering av fagmiljøet på grunnlag av følgende elementer”: a) vurdering av faglig produksjon, b) egenrevisning, c) miljøbesøk og d) skriftlig dokumentasjon”.

Vurderingen av den faglige produksjonen er gjort ut fra en helhetsvurdering der det er tatt i bruk flere informasjonskilder, hvorav de to viktigste er spesifisert i mandatet.

² Til tross for de kriterier som ble anvendt er Agderforskning med i evalueringen med bare en forsker. Dette forhold tilsier at Agderforskning skulle vært tatt ut av evalueringen da dette var avklart. Ansvar for at så ikke skjedde, ligger særlig i Forskningsrådets administrasjon.

Forskerne ble bedt om å velge ut og sende inn tre faglige arbeider hver som var publisert i tidsrommet 1996 – 2000. Faglige arbeider ble definert som artikler og andre bidrag i vitenskapelige tidsskrifter, bøker, avhandlinger og rapporter. De faglige arbeidene ble fordelt mellom utvalgets medlemmer ut fra deres faglige spisskompetanse. I alle tilfellene ble det oppnevnt en første og en andre leser for å vurdere arbeidene.

Frist for innsending og videre distribuering av de skriftlige arbeidene var satt til primo desember 2001 og forløp relativt problemfritt. I noen få tilfeller definerte en leser seg som inhabil og måtte erstattes av en annen leser.

Utvalget fulgte mandatets anvisning om å vurdere disse publikasjonene opp mot en internasjonal standard og brukte sedvanlige kriterier for å vurdere arbeidenes empiriske, teoretiske og metodiske kvalitet.

Etter grundige overveielser har utvalget ikke følt seg forpliktet til å gi en eksplisitt formulering av vurderingskriteriene. Utvalgets brede faglige sammensetning og medlemmenes erfaringer som bedømmere har forhåpentligvis resultert i en forsvarlig behandling av den enkelte forsker og av forskningsmiljøene. Å anvende et bestemt sett av normer på en vitenskapelig disiplin, så bredt orientert som moderne statsvitenskap, ville være ensbetydende med å gjøre vold på virkeligheten, også med tanke på de ulike subdisiplinene og de tverrfaglige tiltak som kjennetegner norsk statsvitenskapelig forskning. De kriterier som er anvendt kan sammenliknes med dem som legges til grunn ved vurdering av manuskripter som innleveres til generelle statsvitenskapelige tidsskrift, som f.eks Political Studies, European Journal of Political Research o.lign. Her forventes det ikke at forskerne skal knytte an til bestemte metodiske eller teoretiske retninger. Det anvendes meget allmenne kriterier. Blant annet etterspørres originalitet mht. problemstilling, begrepsdannelse, design og teknikk; originalitet i argumentasjon i forhold til fagets pågående internasjonale diskusjoner; substansielle bidrag i form av analyser av et større empirisk materiale; syntetiserende fremstilling av problemfelter og større mengder av litteratur. Generaliserende arbeid prioriteres høyere enn beskrivende; bred komparativ orientering settes høyere enn mer snevre nasjonale problemstillinger etc.

For øvrig var evalueringsutvalget enige om at det ikke kan arbeides ut fra dikotome forestillinger om kvalitet. Som antydnet ”måles” forskningskvalitet langs en rekke dimensjoner. Det er ikke snakk om ”enten- eller”, snarere om noe ”mer eller mindre”.

1.5.1 Publikasjonstillinger

Forskerne ble bedt om å sende inn publikasjonslister for de siste ti år (1991-2000). Listene ble slått sammen til en fil og publikasjonene ble kategorisert etter institusjon, sektor, år, fagfelt, publiseringskanal og- type, slik at de kunne gjøres til gjenstand for både kvalitative og kvantitative analyser; av forskningsprofiler, publiseringsprofiler og innen ulike kategorier. Totalt 164 forskere har levert publikasjonsliste, herav 23% kvinner og 77% menn.

Det ble forutsatt at forskerne og miljøene selv sørget for fullstendige publikasjonslister og det er derfor ikke kontrollert for eventuelle uteglemte publikasjoner.

Publikasjonslistene ble rensert for hva som ikke kunne regnes som vitenskapelige publikasjoner. Her gjorde evalueringsutvalget en nokså tankevekkende iakttagelse: En del personer hadde levert inn publikasjonslister som omfattet faglig formidling i bred forstand, som populærvitenskapelige bidrag, f.eks aviskronikker, så vel som bokanmeldelser, korte bidrag til konferanser osv. Utover betydelige individuelle variasjoner, var det også betydelige forskjeller mellom forskningsenhetene. Det må imidlertid presiseres at Forskningsrådet ikke stilte bestemte krav til oppsett av publikasjonslistene, og gjennom dette muligens var noe upresis i sin bestilling. Evalueringsutvalget fikk uansett fornemmelsen av at forskningsmiljøer har svært ulik praksis mht. å lage oversiktelige og systematiserte rapporter over sin forskningsproduksjon. Noen sendte fra seg til dels lite oversiktlige individuelle CV-er med svært ulikt innhold.

Mottatte publiseringslister inneholdt samlet 5 989 oppføringer. Frekvenstabellene i denne rapporten omfatter bare det som er publisert i perioden 1991 til 2000 og kategorisert som bok utgitt på forlag, kapittel i bok utgitt på forlag, artikkel i vitenskapelig tidsskrift³ (inkl. review artikler, men ikke anmeldelser eller redaksjonelt stoff), skrift/rapport utgitt i serier og som artikler på forfatterens egen institusjon, eller skrift/rapport utgitt av andre institusjoner (Se tabell 5).

Dette utgjør til sammen 3 225 av de 5 989 publikasjonene, altså bare ca. 54 prosent av de som ble innrapportert. Evalueringsutvalget vil ikke ytterligere kommentere dette, men vil anbefale ledelsen ved institusjonene å gjøre en vurdering av hva som bør betraktes som god praksis på området.

Publikasjonstillinger gir et brukbart mål på omfanget av miljøets produksjon og kan danne grunnlag for sammenligning mellom miljøer. Publikasjonstillinger er en relativt enkel og billig måte å kartlegge forskningen på og gir nødvendig dokumentasjon for evalueringsutvalget.

Store mengde publikasjoner er ikke nødvendigvis en indikasjon på høy faglig kvalitet, men lav produksjon og produktivitet er jo selvsagt ikke noe å trakte etter. Uten å ville foregripe en større debatt om denne metodiske problematikk, vil vi nøye oss med å fastslå at man vanskelig kan komme utenom å telle og sammenligne. Ved å klassifisere etter type publikasjoner kan man også kartlegge relevante mønstre med tanke på at ulike forskningsbidrag kan tenkes å rangere ulikt i et vitenskapelig kvalitetshierarki; dvs. at artikler publisert i internasjonalt anerkjente tidsskrifter i noen sammenhenger rangerer høyere enn artikler publisert i norske tidsskrift, bøker på internasjonalt anerkjente forlag rangerer høyere enn norske bøker osv. I naturvitenskapen blir artikler publisert internasjonalt ofte regnet for å være en forutsetning for at den er vitenskapelig. Det vil være urimelig å legge til grunn en lignende rangordning i evalueringen av en samfunnsvitenskapelig disiplin med klare nasjonale forpliktelser. Begge aspekter må tas hensyn til her. Evalueringsutvalget har imidlertid merket seg at en stilltiende aksept av den naturvitenskapelige rangorden kan spores i mange av de egenreviseringene som ble laget i denne forbindelse. Denne aksepten kan nok

³ Se vedlegg 3 for en oversikt over tidsskrift klassifisert som vitenskapelige.

forstås som en erkjennelse av at man i statsvitenskapen er forpliktet til å publisere på engelsk hvis man vil delta i et internasjonalt samarbeid.

I rapporten presenteres oversikter over publikasjonsmønstre mellom institusjoner, subdisipliner og etter sektor der publikasjonene er inndelt i følgende kategorier: bøker, dr. avhandlinger⁴, kapitler/antologibidrag, artikkel, rapport/skrift publisert ved egen institusjon og rapport/skrift publisert ved ekstern institusjon, samt sortert etter språk; henholdsvis en kategori for skandinaviske språk og en for engelsk og andre fremmedspråk.

Analysene av publisering pr. forsker pr. år er beregnet som vektete gjennomsnitt hvor en bok teller 6, en artikkel i et vitenskapelig tidsskrift eller et bidrag til antologi på forlag teller 1 og en dr. avhandling teller 6. Når et bokkapittel teller 1 har vi funnet det rimelig å la en bok telle 6. Evalueringsutvalget er klar over at det dette er en arbitrær vekting. Det er også delte meninger om hvordan ulike publikasjoner skal vektes for å få et samlet mål. Bøker har f.eks blitt vektet som alt fra 4 til 6 artikler og i noen tilfeller har man forholdt seg til sidetall istedenfor vekting. Det er imidlertid vanlig i slike analyser å vekte bøker som ekvivalent med 4- 6 artikler uavhengig av hvilket fagområde det dreier seg om, men dette er selvsagt diskutabelt (Se f.eks Kyvik 1991, 39-40). Det er også vektet for samforfatterskap; publikasjon med en forfatter teller som en hel publikasjon, publikasjoner med to forfattere teller som en halv publikasjon for hver av forfatterne etc. 2 kapitler i samme bok hvor ett er skrevet alene og ett skrevet med en annen, vil for eksempel telle som 1,5. Når det gjelder rapporter/skrifter er disse telt for seg uten å være vektet i forhold til andre publiseringstyper. Denne publiseringskategorien er svært mangfoldig med stor variasjon i enhetenes størrelse og gjennomarbeidethet. Noen av dem burde sikkert telt som en bok, mens det bak andre ligger langt mindre arbeid enn bak en artikkel. Vi har ikke hatt mulighet til å gjennomgå materialet for å gi hver enhet en riktig vekt og har derfor holdt denne publiseringskategorien for seg og ikke tatt den inn i et samlet publikasjonsmål. Det er imidlertid tatt høyde for samforfatterskap også i telling av rapporter/skrifter.

Evalueringsutvalget erfarte også en rekke typiske metodiske problemer forbundet med beregning av publikasjoner. Gitt at mange forskere i de utvalgte miljøene har vært tilknyttet flere institusjoner i den aktuelle publiseringsperiode kan det være vanskelig å vurdere hvilken institusjon publikasjonen egentlig kommer fra.⁵ Av slike og andre grunner var det viktig å registrere publiseringsaktivitet ikke bare pr. institusjon, men også innenfor subdisiplinene på tvers av institusjonene.

Ved sammenlikninger av sektorer og institusjoner er forskerens oppgitte ansettelsesperiode lagt til grunn.

I analysen av publisering pr. forsker pr. år var det også nødvendig å ta i betraktning at en del av publikasjonene i den aktuelle perioden var publisert av forskere, fortrinnsvis

⁴ Noen ganger samlet, noen ganger hver for seg.

⁵ En av de utenlandske forskerne i utvalget var ansatt i 2001 og publikasjoner fra den tiden vedkommende hadde vært i Norge er følgelig ikke med i de oversikter over publiseringsfrekvenser og de analysene av publiseringsfrekvenser som presenteres i denne rapporten.

utenlandske, som var tilknyttet institusjoner i andre land. Analysene av publiseringsfrekvenser omfatter derfor bare den perioden de har vært i Norge.

Et annet forhold gjelder graden av dobbeltregistrering, dvs. i hvor stort omfang samme publikasjon er registrert som flere publikasjoner. I den grad vi oppdaget dobbeltregistrering, ble publikasjonen bare telt en gang. En slik mulig feilkilde vil alltid være tilstede ved denne type evalueringer, og særlig fordi det forekommer at en artikkel publiseres både i antologier og i vitenskapelige tidsskrift. Ofte publiseres også først en foreløpig versjon i en intern rapportserie. Mange av de mottatte publiseringslister redegjorde greit for slike forhold, mens andre ikke gjorde det.

I det følgende presenteres en tabell som gir en oversikt over publisering i norsk statsvitenskap i perioden 1991-2000.

Tabell 1 *Publisering statsvitenskap 1991-2000, vektet for samforfatterskap og type publikasjon.*⁶

	År	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Antall forskere i Norge med publ liste		100	126	139	149	154	156	159	161	163	163
Sum Bøker, artikler, avh.*		146,50	189,58	194,20	243,17	271,28	266,53	357,67	248,66	294,67	331,92
Sum Bøker, artikler, avh. skand. språk*		99,83	107,83	127,50	144,67	165,00	139,25	201,00	126,83	150,00	152,33
Sum Bøker, artikler, avh., engelsk og andre fremmedspråk*		46,67	81,75	66,70	98,50	106,28	127,28	156,67	121,83	144,67	179,58
<i>Per forsker Bøker, artikler, avh.*</i>		<i>1,47</i>	<i>1,50</i>	<i>1,40</i>	<i>1,63</i>	<i>1,76</i>	<i>1,71</i>	<i>2,25</i>	<i>1,54</i>	<i>1,81</i>	<i>2,04</i>
<i>Per forsker Bøker, artikler, avh. skand. språk*</i>		<i>1,00</i>	<i>0,86</i>	<i>0,92</i>	<i>0,97</i>	<i>1,07</i>	<i>0,89</i>	<i>1,26</i>	<i>0,79</i>	<i>0,92</i>	<i>0,93</i>
<i>Per forsker Bøker, artikler, avh., engelsk og andre fremmedspråk*</i>		<i>0,47</i>	<i>0,65</i>	<i>0,48</i>	<i>0,66</i>	<i>0,69</i>	<i>0,82</i>	<i>0,99</i>	<i>0,76</i>	<i>0,89</i>	<i>1,10</i>
Sum Artikler i vitenskapelige		43,17	56,67	63,03	69,17	73,37	64,33	53,83	60,37	64,17	84,33
Sum Artikler i ISI		15,67	17,00	27,70	28,17	26,17	29,67	21,00	31,03	28,17	33,83
<i>Per forsker Artikler i vitenskapelige</i>		<i>0,43</i>	<i>0,45</i>	<i>0,45</i>	<i>0,46</i>	<i>0,48</i>	<i>0,41</i>	<i>0,34</i>	<i>0,37</i>	<i>0,39</i>	<i>0,52</i>
<i>Per forsker Artikler i ISI</i>		<i>0,16</i>	<i>0,13</i>	<i>0,20</i>	<i>0,19</i>	<i>0,17</i>	<i>0,19</i>	<i>0,13</i>	<i>0,19</i>	<i>0,17</i>	<i>0,21</i>

⁶ Kilde: Innsendte publikasjonslister. N=163.

1.5.2 Siteringsanalyser

Anvendelse av siteringsanalyser i forbindelse med kartlegging av egenskaper ved individer, forskningsgrupper eller andre faglige miljøer hører til de mest omdiskuterte fremgangsmåter innenfor forskningsevaluering. Som indikator er siteringsfrekvenser forbundet med store, men ikke uoverkommelige reliabilitetsproblemer. Validitetsproblemene som kan oppstå ved tolkningen av de målte frekvensene kan være av langt mer alvorlig karakter. Utvalget er kjent med de fleste av de innvendinger som kan rettes mot bruken av siteringsanalyser, men har allikevel funnet det forsvarlig å anvende det, men i veldig begrenset omfang og bare som supplement til andre indikatorer.

Det kan fastslås at siteringer til de engelskspråklige tidsskrifter som inngår i den såkalte ISI-databasen, som et minimum forteller at arbeidene til den aktuelle forsker er blitt brukt av andre forskere i den internasjonale forskerverden, og at de dermed også er blitt synliggjort. En norsk statsvitenskapelig forsker hvis internasjonale artikler overhodet ikke siteres internasjonalt kan imidlertid god tenkes å være kjent for sin vitenskapelige innsats utenfor Norge, for sine bøker, sin deltakelse på kongresser og for sine øvrige aktiviteter. Men forskerens internasjonale tidsskriftsartikler, om vedkommende har noen, ser altså ikke ut til å bli bemerket og brukt som referanser i andre internasjonale tidsskriftsartikler. Samme bemerkning kan knyttes til publikasjoner som utgår fra en forskergruppe eller et helt institutt. Hvis det fra forskersamfunnet eller samfunnet rettes forventninger til forskerne om internasjonal publisering og synlighet, så er det relevant å foreta en kartlegging av siteringsfrekvenser, uten at det dermed er sagt at det er tilstrekkelig.

Ved evalueringen av dansk statsvitenskap i 1996 ble det foretatt noen få summariske sammenligninger av siteringsfrekvenser mellom danske og svenske professorer. I den nylige svenske evalueringen har man sammenlignet svenske professorer og dosenters siteringer innenfor hvert av de ni universitetsmiljøene som inngikk i evalueringen (The Swedish Research Council 2002). I de to andre skandinaviske evalueringene ble det tatt de nødvendige forbehold overfor materialet, men det bør også sies at i de frekvensene som fremgikk, fikk man til en viss grad fikk bekreftet andre element i vurderingene.

Av slike grunner som er nevnt her har utvalget valgt å gjennomføre en begrenset siteringsanalyse (Se kap. 6 og vedlegg 7). Til denne analysen er ISI-databasen "National Citation report for Norway" (NCR) 1981-2000 benyttet. Det må her bemerkes at denne databasen er en bearbeidet versjon av de ISI-dataene som er allment tilgjengelig på *ISI Web of Science*. Det er bare siteringer til og fra ISI-indekserte artikler som er inkludert, og altså ikke siteringer til alle publikasjoner som er sitert i de indekserte tidsskriftene. Denne begrensningen er den normale fremgangsmåten i profesjonell siteringsanalyse, fordi man ved å begrense seg til indekserte data kan foreta en enkel kontroll av hvem som er sitert, i og med at indeksert materiale har fulle opplysninger om de siterte artiklene, inklusive forfatteradresser (og ikke bare en forkortet referanse til det siterte verket som vi finner for det ikke indekserte materialet på *ISI Web of Science*).

1.6 Egenvurdering

Ifølge mandatet skal hovedformålet med evalueringen av den statsvitenskapelige forskningen være fagutvikling. Som et av flere element i ovennevnte kunnskapsgrunnlag var egenvurderingen tenkt å bidra til å få frem sterke og svake sider ved forskningsaktiviteten i faget og de forhold som påvirker det.

De enkelte fagmiljø ble bedt om å utarbeide en egenvurdering med utgangspunkt i følgende spørsmål.

1. I hvilke deler av disiplinen er det særlig høy aktivitet? Hvis nødvendig, skill mellom områdene ut fra ulike tematiske, teoretiske, metodiske og empiriske orienteringer.
2. Hva er det beste forskningsmiljø dere kan sammenlignes med, nasjonalt og internasjonalt?
3. Internasjonalt forskningssamarbeid: Samarbeid med andre norske statsvitenskapelige og/eller beslektede fagmiljøer- utbredelse og erfaringer.
4. Institusjonens strategi for forskning, f.eks forholdet mellom arbeid og initiativer hos enkeltforskere og miljøets eventuelle felles satsingsområder. Grad av individuell versus gruppe/prosjektbasert forskningsorganisering. Hvordan ivaretas forskningsledelse og kvalitetssikring? Er det lagt opp til forskningssamarbeid mellom seniorer og juniorer i faget? Felles fora, seminar og lignende som bidrar til å stimulere forskning, kvalitet og samarbeid internt. Betydningen av enhetens egne planer, strategier, organisering og ledelse for forskningsaktiviteten. Drivkreftene bak nye forskningsinitiativ: Eksterne og interne. Eventuelt mangel på initiativ.
5. Fremtidig rekrutteringssituasjon i faget: Antall doktorer og forventet ledighet i stillinger. Doktorgradskandidatenes situasjon på arbeidsmarkedet – hvor går de?
6. Betydningen av undervisnings, veilednings- og komitearbeid for forskningen.
7. Betydningen av ressurser fra forskningsrådet og andre eksterne finansieringskilder. Hvorfra og på hvilke områder er finansieringen tilfredsstillende, og hvor er den mindre god? På hvilken måte preger eksternt finansiering forskningsprofilen?
8. Er det andre forhold som fremmer eller hemmer forskningen ved enheten?

Det ble bedt om at egenvurderingen ikke skulle overskride 10 sider når det gjaldt universitetsinstituttene og høgskolemiljøene og 2 sider når det gjaldt det enkelte forskningsinstitutt, og det ble minnet om at momenter i egenvurderingen kunne utdypes ved miljøbesøk.

I løpet av siste halvdel av februar 2002 mottok utvalget en egenvurdering fra hver enhet. Disse var av meget varierende kvalitet, for det første gjaldt det i hvilken grad de ga et helhetsorientert bilde og faktisk svarte på de spørsmål som var blitt stilt, for det andre i hvilken grad egenvurderingene var selvkritiske og reflekterende i forhold til de utfordringene som miljøene står overfor. Noen hadde lagt vekt på å forsvare tingenes tilstand, mens andre var mer fremtidsorienterte og bevisst sin planlegging.

1.7 Bakgrunnsinformasjon

Ifølge mandatet skal utvalgets endelige rapport inneholde en helhetsvurdering av faget, også med vekt på følgende elementers betydning for forskningsaktiviteten: virksomhetens finansierungsstruktur, antall ansatte (stillingssammensetning, alder, kjønn), antall rekrutter, vurdering av tidsbruk fram mot avlagt doktorgrad, forholdet mellom forventet ledighet i vitenskapelige stillinger og rekruttering, deltakelse i bedømmelseskomitéer, antall doktorgrader, deltakelse på internasjonale konferanser med innlegg, antall studenter, fordeling på nivå, omfang av veiledning og fagplaner.

Utvalget går ut fra at en helhetsvurdering måtte bygge på en vurdering av de enkelte institutt. Vi finner det imidlertid vanskelig å sammenligne forholdet mellom rammebetingelser, faglig kvalitet og produktivitet ut fra informasjonen om de nevnte elementene. Instituttene har blitt etablert på ulike tidspunkt innenfor ulike institusjonelle sammenhenger og har vært underlagt svært ulike betingelser over tid, f.eks med tanke på rekruttering av vitenskapelig personale og utvikling av forskningskompetanse i staben. Ulike rammebetingelser for forskning dreier seg om forhold som ikke så lett lar seg forklare ut fra kvantitative dimensjoner. Det dreier seg gjerne om tall som er vanskelig å sammenligne bl.a fordi størrelsene varierer og fordi vi må gå ut fra at instituttene må å beskrive deres egen virksomhet varierer. Omfanget av materialet som skulle ligge til grunn for evalueringen måtte også holdes innenfor rimelighetens grenser. Av slike og andre grunner valgte utvalget derfor å legge mindre vekt på opplysninger om antall studenter, omfang av veiledning og fagplaner. Det må for øvrig presiseres at utvalget i denne prosessen har fått bedre kjennskap til tradisjoner og utviklingstrekk innenfor norsk statsvitenskap gjennom å lese publikasjoner skrevet av representanter for faget så vel som historikere og annet skriftlig materiale av ulik karakter, som stortingsmeldinger, utredninger og forskningsrapporter av relevans for evalueringen, f.eks evalueringen av norsk forskerutdanning. For utvalget har dette materialet representert et viktig inntak til å danne seg et mer vidtfavnende bilde av rammebetingelsene for den statsvitenskapelige forskningen. Det er ikke dermed sagt at ulike rammebetingelser er uvesentlige i denne sammenheng. Miljøene ble bedt om å supplere egenvurderingen med skriftlig dokumentasjon av virksomheten. Dette gjaldt:

- Årsplaner og årsrapporter fra siste femårsperiode
- Eventuelle strategiske planer/handlingsplaner for samme periode
- Andre opplysninger, hvis dette ikke dekkes gjennom årsplanene og rapportene:
- Oversikt over enhetens eksterne og interne inntekter.
- Oversikt over alle ansatte i vitenskapelige stillinger fordelt etter stillingskategori, alder, kjønn- og fagfelt.
- Oversikt over antall studenter ved enheten, fordelt etter studietrinn.
- Oversikt over nåværende antall doktorgradsstipendiater (fordelt på kjønn og faglig temaområde).
- Oversikt over fullførte doktorgrader de siste fem år.
- Oversikt over antall post doktor stillinger de siste fem år (fordelt på kjønn og faglig temaområde).

I de fleste tilfeller fremskaffet forskningsmiljøene tilfredstillende informasjon.

1.8 Miljøbesøk

Utvalget foretok tre runder med miljøbesøk. Den første (18-20.3.02) omfattet møter med Blindern-miljøene i Oslo; ISV og ARENA, et møte med de fire instituttene orientert mot studier av internasjonal politikk (CMI, FNI, NUPI og PRIO), og et med de øvrige (AF, FAFO, ISF, NIBR, NOVA, RF, SEFOS). Den andre runden (3-5.4.02) gikk til statsvitenskapelige instituttene ved universitetene i Trondheim og Tromsø samt til avdelingen for samfunnsfag ved Høgskolen i Bodø. Den tredje runden (17-19.4.02) omfattet miljøbesøk ved Høgskolen i Agder, de to statsvitenskapelige instituttene samt SEFOS ved Universitetet i Bergen. Ved årsskiftet 2001/2002 ble SEFOS sammenslått med det tidligere Norsk senter for forskning i ledelse, organisasjon og styring (LOS-senteret) til et "Rokkan senteret for flerfaglig samfunnsforskning". Siden Rokkan-senteret har betydelig innslag av statsvitere, både med og uten formell tilknytning til universitetsinstituttene bl.a , ønsket utvalget å få mer informasjon om dette senteret.

For å sikre at utvalget fikk møte et representativt utvalg av de vitenskapelige ansatte og for å begrense omfanget av de enkelte møtene i universitetssektoren, ble instituttene bedt om å organisere to møter: Et møte med instituttstyrer og en representant fra den faste vitenskapelige staben valgt ut av instituttstyreren. Instituttets kontorsjef kunne delta hvis dette var ønskelig. Et møte med fire representanter fra den faste vitenskapelige staben og to doktorgradsstipendiater utpekt av og blant medarbeiderne selv. Ved høgskolene og ved ARENA og SEFOS ble det arrangert et møte med færre representanter.

Fordi utvalget skulle legge størst vekt på evalueringen av den statsvitenskapelige forskningen i universitets- og høyskolesektoren og fordi det var færre forskere som deltok fra instituttsektoren, fant utvalget det mest hensiktsmessig å møte kun en representant for hver av de øvrige forskningsinstituttene. I etterkant kan utvalget konstatere at det hadde vært hensiktsmessig om mer tid var satt av til denne del av miljøbesøkene, men oppgaven var i utgangspunktet krevende nok innenfor tids- og ressursrammene.

I alt møtte utvalget 56 av de personer som omfattes av evalueringen, samt 10 stipendiater og noen administrasjonsledere.

Evalueringsutvalget oppfattet miljøbesøkene som en svært viktig del av vurderingsgrunnlaget, både i forhold til å få en bedre forståelse av totalbildet og for å kunne utdype forhold som var blitt påpekt i egenvurderingene. Det er vanskelig å gi noen entydig karakteristikk av kvaliteten på miljøbesøkene og miljøenes egen nytte av prosessen ettersom det i noen tilfeller dreide seg om møter med en representant for institusjonene, andre ganger bredt sammensatte grupper. I varierende grad kunne indre spenninger i miljøene observeres. Utvalget erfarte uansett en klar sammenheng mellom kvaliteten på de egenvurderingene som var blitt laget og kvaliteten på diskusjonene.

1.9 Kommentarer til rapportutkastet

I begynnelsen av september 2002 fikk fagmiljøene tilsendt et utkast til evalueringsrapporten. Med to ukers frist ble de bedt om å kommentere rapporten med særlig tanke på å oppklare feil og misforståelser. 14 av de i alt 19 miljøene har svart på henvendelsen. Tilbakemeldingene var av varierende karakter og omfang. De fleste, men ikke alle, påstøtte faktiske feil ble rettet opp. Utvalget tok f.eks ikke hensyn til ønsker om å få mer oppdaterte tall, stillingstitler enn det som var gjengitt i rapporten. Det ble også pekt på misforståelser. I enkelte tilfeller bidro disse til mindre endringer i rapporten, i andre tilfeller forstod utvalget det slik at misforståelsene i realiteten dreide seg om et manglende samsvar mellom miljøets egen virkelighetsoppfatning på den ene siden og utvalgets tolkning av den på den andre. Ønske om endringer i rapporten som følge av slike ”misforståelser” ville måtte ha skjedd på bekostning av utvalgets uavhengighet og integritet. Dette gjaldt også i forhold til at enkelte miljøer ønsket mer utfyllende informasjon om sider ved deres virksomhet.

Noen miljøer i instituttsektoren, og da fortrinnsvis de miljøene som er orientert mot studier av internasjonal politikk, mente rapporten formidlet et feilaktig bilde av den statsvitenskapelige forskningen ved disse instituttene ettersom bare et begrenset utvalg av de aktuelle førstekompetente forskerne var representert. Som det også er argumentert for andre steder i rapporten, kan vi bare presisere at utvalgskriteriene var fastlagt før vårt arbeid startet. Å skulle evaluere et mindre utvalg forskere fra instituttsektoren var en vanskelig oppgave, men samtidig nødvendig for å kunne gi et noenlunde dekkende bilde av den statsvitenskapelige forskningen i Norge.

Særlig tre miljøer ga utfyllende prinsipielle og substansielle kommentarer til den fremgangsmåte som var benyttet i forbindelse med analyser av publiseringsmønstre. Det dreide seg bl.a om de kriterier som var brukt for å vekte publikasjoner og at man ønsket mer omfattende siteringsanalyser som følge av at siteringene i ISI-indekserte tidsskrifter ga et for snevert bilde av internasjonal synlighet. Av ressurs- og metodemessige hensyn har utvalget ikke kunnet foreta nye analyser. Som vi begrunner i kap. 1.5.1 er telling og vektning av publikasjoner alltid forbundet med tolkningsproblemer. I kap. 1.5.2 gis det en mer utførlig begrunnelse for den fremgangsmåten som er brukt i siteringsanalysen. Det var også som følge av ovennevnte representativitetsproblem at utvalget ikke ønsket å presentere tall for publisering pr. forsker pr. år brutt ned på enhetene i instituttsektoren, slik et institutt etterlyste i sin uttalelse til rapporten. Tabell. 5, som viser antall innrapporterte publikasjoner etter publikasjonstype og institusjon, ble kritisert for ikke å inneholde opplysninger om antall forskere. Utvalget vil presisere at tabellen ikke er ment som grunnlag for å sammenligne forskjeller i kvalitet og produktivitet, men ble laget for å gi et bilde av de publikasjoner som ble innrapportert og hvordan de ble valgt kategorisert.

Utvalget vil gjerne takke for positive så vel som kritiske tilbakemeldinger og ennå en gang si takk for norsk gjestfrihet og vennlighet!

1.10 Leserveiledning

Når det gjelder de fem universitetsinstitutter og de to høgskolene har evalueringsutvalget i første rekke vurdert den statsvitenskapelige forskningen på institusjonsnivå. I *kapittel 2*, som omhandler instituttene i universitetssektoren samt de to randsoneinstitusjonene ARENA og SEFOS og *kapittel 3*, som omhandler statsvitermiljøene ved de to høgskolene, gir utvalget sine vurderinger av sentrale aspekter ved forskningsprofilene, forskningskvaliteten, forskningsmiljøet og forskerutdannelsen og det rettes også særlige anbefalinger til hver av disse enhetene. *Kapittel 4* omhandler den statsvitenskapelige forskningen i instituttsektoren. Her har utvalget skilt mellom fire institutter orientert mot studiet av internasjonal politikk (CMI, FNI, NUPI og PRIO) og seks orientert mot studiet av offentlig politikk og administrasjon og allmenn og komparativ politikk (AF, FAFO, ISF, NIBR, NOVA, RF). I *kapittel 5* vurderes norsk statsvitenskap på nasjonalt nivå, og utvalget har her valgt å organisere analysene slik at det skilles mellom de tre subdisiplinene offentlig politikk og administrasjon (OPA), allmenn og komparativ politikk (AKP) og internasjonal politikk (IP). I *kapittel 6* drøftes norsk statsvitenskaps synlighet i et internasjonalt perspektiv. I *kapittel 7* presenteres 22 utsagn om norsk statsvitenskap når det gjelder emnevalget, kvalitet, styring og organisasjon, samt om forskerutdannelsen.

Rapporten inneholder en del tabeller og figurer som kan inneholde informasjon av relevans for flere kapitler, f.eks i kapittelet om universitetssektoren presenteres data om publiseringsmønstre som også innbefatter høgskolene og instituttsektoren.

I diverse vedlegg til rapporten redegjøres det for mandatet for evalueringen, forskerne i undersøkelsen, liste over tidsskrift kategorisert som vitenskapelige, aldersfordelingen etter sektor og etter kjønn, samt utfyllende informasjon om publiseringsmønstre og publiseringsfrekvenser.

2 Statsvitenskap i universitetssektoren

Dette kapittelet skal omhandle statsvitenskap i universitetssektoren representert ved de fem universitetsinstitutt og de to forskningssentrene ARENA og SEFOS. I første del av kapittelet skal vi kommentere noen særegne trekk vedrørende aspekter ved universitetsinstituttens finansieringsform, kompetanseprofil og akademiske demografi (aldersprofil og kjønns sammensetning), samt publiseringsprofil. I omtalene av de enkelte institutt skal vi komme nærmere inn på miljøenes forskningsprofil, forskningskvalitet, publiseringsmønstre samt aspekter vedrørende den faglige organisasjon, som samarbeidsmønstre, forskerutdanningen og rekrutteringssituasjonen. Etter hver omtale av de enkelte universitetsinstitutt kommer utvalget med særskilte anbefalinger.

2.1 Universitetssektoren – nøkkeltall

Tabell 2 Hovedtall for universitetsinstituttene.⁷

Institusjon	AORG-UIB	SPOL-UIB	ISV-UIT ⁸	ISS-NTNU	ISV-UIO	Totalt
Forskere i ev.	18	11	12	12	28	81
Professorer	7	6	1	6	21	41
Førsteamanuenser	10	5	11	5	5	36
Post.doc.stipendiater	1	0	0	1	2	4
Doktorgrader (1996-2000)	21	8	8	1	26	81

Siden våre tall om forskningsproduksjonen ved de enkelte institutt er basert på gjennomsnitt, er det ingen særlig grunn til å vurdere disse opp mot miljøenes absolutte størrelse. Ingen er så små at de ikke har den "kritiske masse" som er nødvendig for å kunne utføre større oppgaver innefor forskning eller utdanning. Sammenlignet med andre nordiske institutter for statsvitenskap er det heller ingen grunn til å kommentere størrelsen.

Universitetenes hovedtall tatt i betraktning er det imidlertid fem forhold som er fremtredende:

2.1.1 Økonomiske betingelser

For det første gjelder det at universitetsforskningen helt overveiende finansieres gjennom statlige basisbevilgninger. Som eksempel kan nevnes at interne inntekter ved ISV/UiO i 2000 var på 23,927 mill. kr, mens de eksterne inntekter samme år var 6,758 mill. kr. Slike finansieringsbetingelser preger også instituttene i Bergen og Trondheim. Instituttet i Tromsø

⁷ Kilde: Universitetsinstituttens egen vurderinger.

⁸ Ved instituttet i Tromsø er en universitetslektor telt med i kategorien førsteamanuensis.

oppgav tall som ikke var sammenlignbare.⁹ Selv om eksistensen av ”randsone-enheter” med betydelig ekstern finansiering inngår i det totale universitetsbildet, så er bevilgningssituasjonen preget av en garanti for avlønning og stillingsmessig stabilitet. Til forskjell fra instituttsektoren er det dermed også en sikkerhet tilstede som gjør det mulig å arbeide med mer langsiktige prosjekter og programmer og som i større grad gjør det mulig for medarbeiderne å ferdigstille deres arbeider med henblikk på publisering.

2.1.2 Forskerutdannelsen

For det andre er det betydelig variasjon når det gjelder instituttens medvirkning i forskerutdannelsen. I tidsrommet 1996 –2000 har ”produksjonen” av doktorgrader hittil vært størst ved ISV ved Universitetet i Oslo og ved AORG ved Universitetet i Bergen. Som det vil fremgå av den følgende gjennomgang av de enkelte institutter, er en beskjedne produksjon av doktorgrader ikke nødvendigvis sammenfallende med et lavt antall registrerte doktorgradsstudenter.

2.1.3 Geografisk skjevhet i kompetanseprofil

For tilsetning i førsteamanuensisstilling kreves det doktorgrad eller lignende og siden bestemmelser fra 1990- tallet er ikke professorstillingene antallsbegrenset, noe som i prinsippet gir alle en mulighet til å bli forfremmet til professor i løpet av en akademisk karriere. Gitt slike betingelser er det derfor, for det tredje, slående hvor stor geografisk skjevhet som finnes med hensyn til forskernes fordeling i stillingsstrukturen. Minst 75 prosent av forskerne i Oslo er professorer, mens professorandelen er under 10 prosent i Tromsø. Hva dette i praksis betyr for kvaliteten i de faglige miljøer og for forskerutdannelsen kunne nok vært viet en grundigere drøfting. Men fra miljøenes side fikk utvalget aldri noen entydig svar på spørsmål om hvorvidt professorene hadde et særlig ansvar, og da særlig med tanke på faglig ledelse. Dette stillingsopprykket handlet snarere om lønnsøkning som man måtte gjøre seg fortjent til og ikke så mye annet. Det er nærliggende å tro at det faglige kompetansenivå er større der hvor det finnes mange professorer, bl.a fordi søknader om kompetanseopprykk behandles av bredt sammensatte nasjonale komiteer. Det er også plausibelt å gå ut fra at betingelsene for en god forskerutdanning er bedre hvis det finnes mange professorer.

2.1.4 Lav kvinneandel

For det fjerde har det lave antall kvinner i faste stillinger lenge vært påfallende innen statsvitenskapen.

I likhet med sosialøkonomi har statsvitenskap hatt en betydelig lavere kvinneandel enn de øvrige samfunnsfag. Av 1999-tallene kan man imidlertid anta at rekrutteringsgrunnlaget er til stede. Mer enn halvparten av kandidatene dette året var kvinner, og kvinner innehadde nesten halvparten av stipendiatstillingene. Også når det gjelder avlagte doktorgrader var

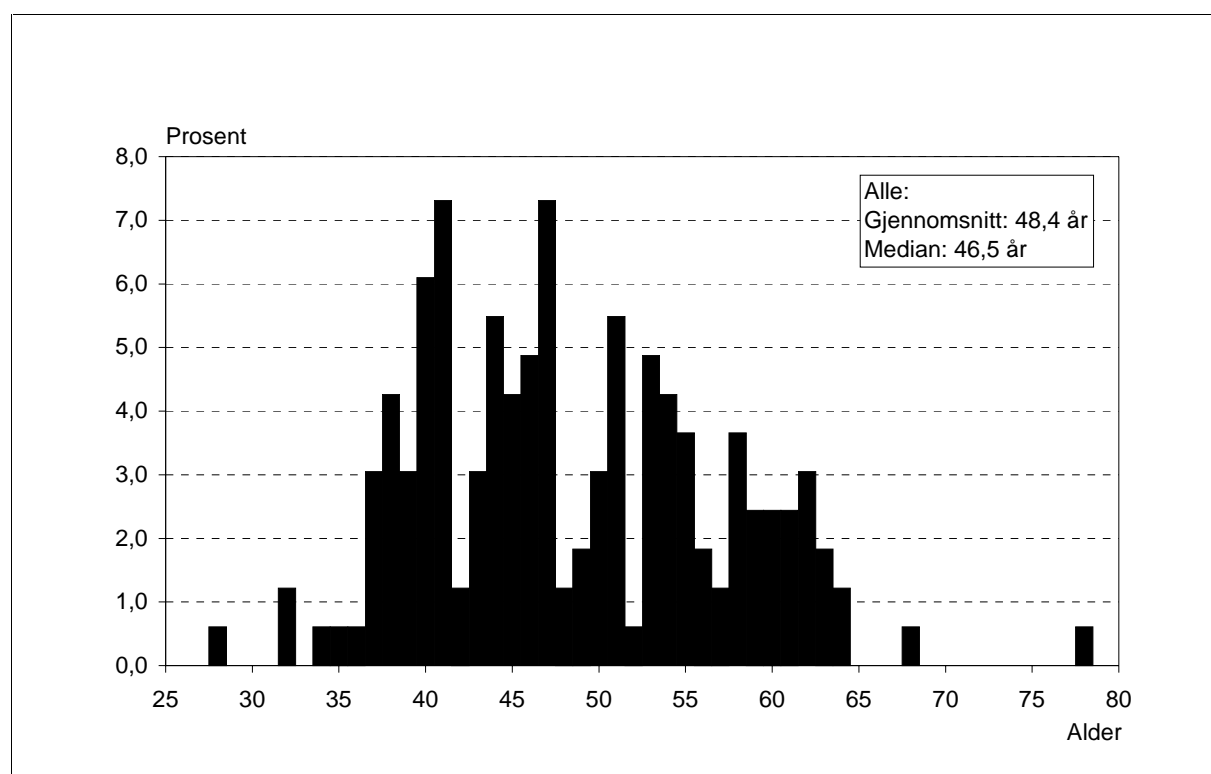
⁹ Kilde: Egenevurderingene fra de fem universitetsinstituttene.

kvinneandelen høy - nærmere 50 prosent i 1999, mens gjennomsnittet for hele 1990-tallet var 1 kvinne av 3 totalt. I det faste personalet var imidlertid kvinneandelen bare 1 av 10, og i professorgruppen manglet kvinnene fullstendig i 1999 (Brandt, Bruen-Olsen og Vabø 2002). Faget har imidlertid fått kvinnelige professorer senere, en ved NTNU og tre i Oslo.

Når vi nå skal komme nærmere inn på aldersprofilen blant forskerne, skal vi se at langt flere menn blant de eldre og mange kvinner blant de yngre. Dette tilsier at forholdene burde ligge godt til rette for å rekruttere flere kvinnelige forskere i årene fremover.

2.1.5 Aldersprofilen

Figur 1 Aldersfordelingen blant forskerne i evalueringen i 1999.¹⁰

Gjennomsnittsalderen blant forskerne i undersøkelsen er knapt 50 år. Mønstre hva gjelder alderssammensetning reflekterer forskjeller mellom enhetene hva gjelder tidspunkt for etablering og konjunkturrelle utviklingstrekk; de eldste; Instituttene i Bergen har høyere andel eldre forskere enn hva som er tilfellet ved de yngste instituttene i Trondheim og Tromsø. Dette betyr at den fremtidige rekrutteringssituasjonen i vid forstand (som følge av pensjonsavgang og med tanke på fornying av forskerstaben) er temmelig ulik mellom universitetsinstituttene.

¹⁰ Kilde: Forskerpersonalregisteret, NIFU.

Tabell 3 Aldersfordeling per institusjon. Prosent.¹¹

Institusjon	Alder per 2002				Totalt	Antall
	Under 40	40-49	50-59	60 eller mer		
<i>Universiteter</i>						
ISP, UiB	0	45	36	18	100	11
ISS, NTNU	25	42	25	8	100	12
IST, UiT	8	58	33	0	100	12
ISV, UiO	4	36	50	11	100	28
UiB; AORG	0	33	50	17	100	18
<i>Høgskoler</i>						
HiA	0	25	63	13	100	8
HiBO	10	20	50	20	100	10
<i>Instituttsektoren</i>						
Agderforskning	0	100	0	0	100	1
ARENA	25	63	0	13	100	8
CMI	50	25	0	25	100	4
FAFO	33	67	0	0	100	3
FNI	13	50	25	13	100	8
ISF	33	0	33	33	100	3
NIBR	27	64	9	0	100	11
NOVA	0	100	0	0	100	3
NUPI	14	29	14	43	100	7
PRIO	33	33	17	17	100	6
Rogalandforsk	75	0	25	0	100	4
SEFOS	14	86	0	0	100	7
Totalt	14	43	31	12	100	164

Utvalget har ikke den kapasitet og den oversikt som må ligge til grunn for å foreta mer presise beregninger av den fremtidige rekrutteringssituasjonen i statsvitenskap, men vil påpeke noen forhold.¹²

Selv om mønstre i alderssammensetningen varierer universitetsinstituttene imellom, preges de alle av relativ stabilitet i forskerstaben; det er relativt uvanlig å skifte arbeidssted når man først har oppnådd en fast vitenskapelig stilling ved et universitetsinstitutt. Gitt at studentantall er en sentral betingelse for tildeling av stillingsressurser og gitt at studentantallet er synkende, er situasjonen problematisk med tanke på de behov for fornyelse av norsk statsvitenskap som bl.a dette utvalget påpeker. Dette tilsier at det i fremtiden kan være behov for ekstra tilførsel av friske ressurser for å skape ny dynamikk i forskningsmiljøene. Om en slik fornyelse vil lykkes henger også sammen med betingelser for geografisk mobilitet. Det var særlig institusjonene i Nord- Norge som beklaget at betingelsene i så henseende var for dårlige, bl.a som følge av at det var vanskelig å skaffe jobb til ektefelle og barnehageplasser.

Med forbehold om at ikke alle statsvitere i instituttsektoren er presentert i denne undersøkelsen, tyder våre data på at statsvitermiljøene i instituttsektoren har en lavere alderssnitt, og man kan derfor forestille seg at forskerne der fortsatt kan representere en viktig reservearm for universitetssektoren.

¹¹ Omfatter kun forskerne i evalueringen. Kilde: Forskerpersonalregisteret, NIFU.

¹² Se vedlegg 4 for oversikter over aldergrupper fordelt på kjønn og sektor.

2.1.6 ARENA og SEFOS

To av forskningsenhetene som deltar i denne evalueringen – ARENA og SEFOS – er verken institutter i UoH-sektoren eller egne forskningsinstitutter.

ARENA (Advanced Research on the Europeanisation of the Nation State) er et program finansiert av Norges forskningsråd for perioden 1994-2003. Programmet er lokalisert ved UiO, men underlagt Norges forskningsråd og regnes til instituttsektoren i offentlig statistikk (er ikke et eget rettssubjekt).

SEFOS (Senter for samfunnsforskning) er et forskningssenter ved UiB opprettet i 1988. Det har ingen generelle bevilgninger, men er 100 prosent prosjektfinansiert – ”eksternt” finansiert i universitetets egne termer. Det meste av SEFOS sin forskning er finansiert av Norges forskningsråd. Senteret er en del av UiB og regnes til UoH-sektoren i offentlig statistikk.

Følgende tabell viser informasjon om ARENA og SEFOS.

Tabell 4 Rammebetingelser ARENA og SEFOS¹³

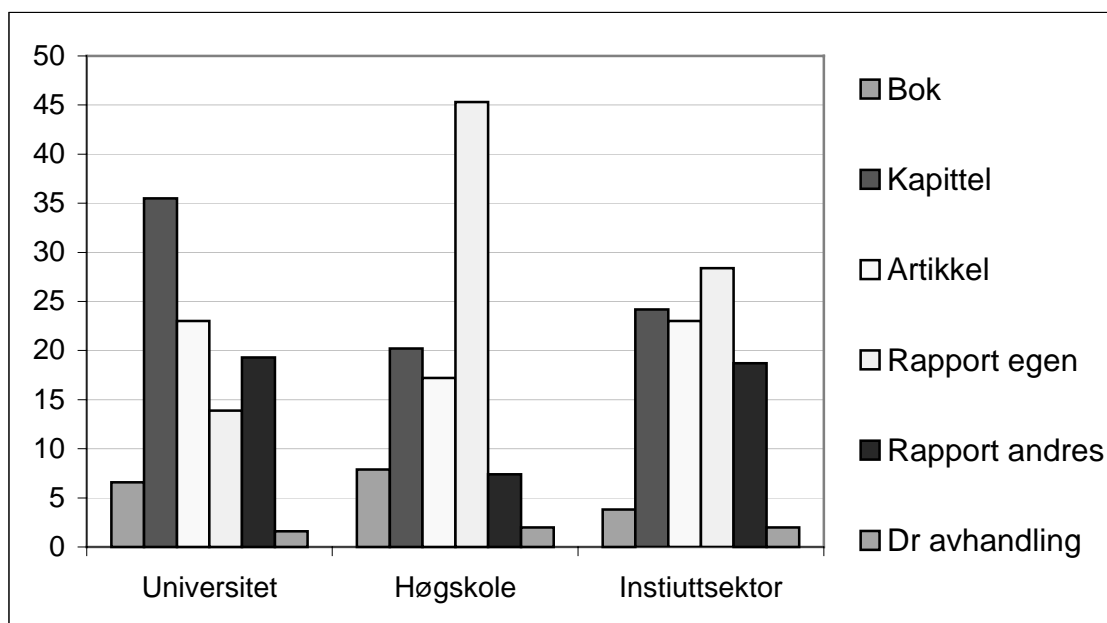
	Opprettet	Eieform	Inntekter Mill.kr	Finansiering	Antall forskere
ARENA	1994-2003	Program under NFR (lokalisert ved UiO)	8,4 (i 2001)	ARENA-programmet (NFR/UFD)	11 ansatte i vit. stilling (2001)
SEFOS	1988	Senter ved UiB	35,1 (i 2000)	Kun prosjektfinansiering (NFR viktigste finansieringskilde)	12 forskere i fast stilling (samlet 77 personer ansatt/tilknyttet)

2.2 Publiseringsmønstre

Vi skal først presentere den samlede publikasjonsprofil i de tre sektorene; universitet, høyskole- og instituttsektor basert på de innrapporterte publikasjonene til den forskerpopulasjonen som inngår i evalueringen. Lite overraskende er publisering i egen rapportserie en mer fremtredende publiseringsskjema i instituttsektoren i sammenlikning med miljøene ved universitetene der kapitler i antologier er den mest vanlige publikasjonsform.

¹³ Kilder (for ARENA):Egenevaluering ARENA; <http://www.arena.uio.no>, 2002; Årsrapport 2000, Norges forskningsråd, Området for Kultur og samfunn, Del II: Programbeskrivelser (for SEFOS): SEFOS årsmelding 2000.

Figur 2 Type publisasjon etter prosentuelle fordelinger innen hver sektor 1991-2000. Alle publisasjoner.¹⁴

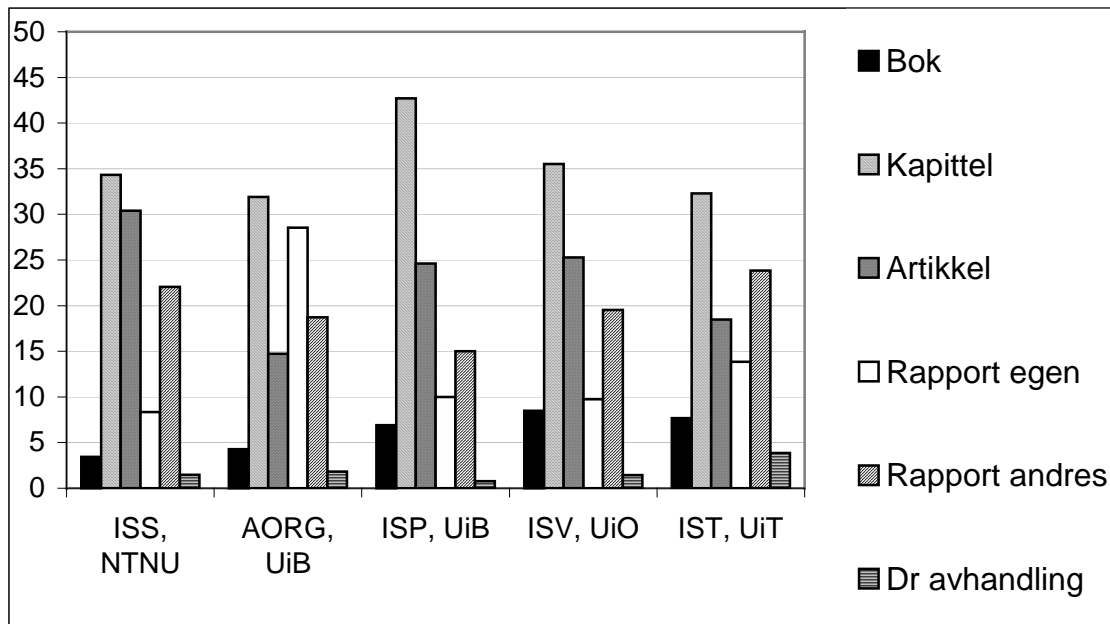
Tabell 5 Type publisasjon etter institusjon etter sektor 1991-2000.¹⁵

Institusjon	Bok på forlag	Kapittel Ant.bidr	Artikkel i vit.tidsskrift	Rapporter o. l. egen	Rapporter o. l. andres	Dr.avh	Total
NTNU	7 (3%)	70 (34%)	62 (30%)	17 (8%)	45 (22%)	3 (1,5%)	204
UiB-AORG	14 (4%)	104 (32%)	48 (15%)	93 (28%)	61 (19%)	6 (1,8%)	326
UiB-ISP	18 (7%)	111 (43%)	64 (25%)	26 (10%)	39 (15%)	2 (0,8%)	260
UiO	53 (9%)	222 (35%)	158 (25%)	61 (10%)	122 (20%)	9 (1,4%)	625
UiT	10 (8%)	42 (32%)	24 (19%)	18 (14%)	31 (24%)	5 (3,8%)	130
Sum	102 (7%)	549 (36%)	356 (23%)	215 (14%)	298 (19%)	25 (1,6%)	1545
HiA	14 (17%)	11 (13%)	18 (21%)	36 (43%)	4 (5%)	1 (1,2%)	84
HiBO	2 (2%)	30 (25%)	17 (14%)	56 (47%)	11 (9%)	3 (2,5%)	119
Sum	16 (8%)	41 (20%)	35 (17%)	92 (45%)	15 (7%)	4 (2%)	203
ARENA	12 (5%)	70 (31%)	50 (22%)	39 (17%)	52 (23%)	3 (1,3%)	226
AF	2 (5,1%)	1 (3%)	2 (5%)	33 (85%)	1 (3%)		39
CMI	4 (6,3%)	16 (25%)	13 (20%)	13 (20%)	15 (23%)	3 (4,7%)	64
FAFO		6 (11%)	9 (17%)	22 (41%)	14 (26%)	3 (5,6%)	54
FNI	15 (7%)	63 (30%)	53 (25%)	41 (20%)	37 (18%)	1 (0,5%)	210
ISF	3 (3,8%)	23 (30%)	30 (39%)	11 (14%)	9 (12%)	2 (2,6%)	78
NIBR	2 (1%)	23 (14%)	29 (18%)	77 (47%)	27 (17%)	5 (3,1%)	163
NOVA	1 (1%)	14 (19%)	19 (25%)	24 (32%)	15 (20%)	2 (2,7%)	75
NUPI	12 (6%)	59 (29%)	51 (25%)	40 (20%)	39 (19%)	2 (1%)	203
PRIO	4 (3%)	30 (21%)	49 (35%)	20 (14%)	37 (26%)		140
RF	1 (1%)	30 (22%)	19 (14%)	70 (52%)	14 (10%)	2 (1,5%)	136
SEFOS		23 (26%)	15 (17%)	29 (33%)	16 (18%)	6 (6,7%)	89
Sum	56 (4%)	358 (24%)	339 (23%)	419 (28%)	276 (19%)	29 (2%)	1477
Total	174 (5%)	948 (29%)	730 (23%)	726 (23%)	589 (18%)	58 (2%)	3225

¹⁴ Kilde: Innsendte publisasjonslister. Publisasjonene omfatter også de perioder forskerne ikke var ansatt ved enheten.

¹⁵ Kilde: Innsendte publisasjonslister. Prosenttallene er avrundet.

Figur 3 *Forskjellige type publisering etter universitetsinstitutt. Prosentuelle fordelinger innen hvert institutt.¹⁶*

Det er imidlertid betraktelige forskjeller i den samlede publiseringprofil mellom de enkelte universitetsinstitutter (Se figur 3), for eksempel er det en markant forskjell i publiseringstyper mellom de to naboinstitutter i Bergen. Mens AORG har en forholdsvis høy andel interne og eksterne rapporter, er kapitler i bøker den mest foretrukne form ved ISP. I Trondheim er en relativt stor andel av publiseringaktivitetene rettet mot artikler i vitenskapelige tidsskrift.

Umiddelbart ser publiseringprofilen i Oslo og Tromsø ut til å være temmelig identiske. Informasjonen i diagrammet er imidlertid begrenset. Det fremgår ikke opplysninger om den samlede produksjons størrelse ved de enkelte institutt, den gjennomsnittlige produksjon blant de ansatte eller om publiseringenes fordeling på språk. Disse opplysningene kan fås i følgende tabell.

¹⁶ Kilde: Innsendte publiseringstyper.

Tabell 6 Publisering etter institusjon og per forsker per år (snitt), vektete tall.¹⁷

Type (og språk)	NTNU	ISP	AORG	UiB	UiO	UiT	IP-inst. ¹⁸	Andre inst. ¹⁹	Høgskoler
	Snitt	Snitt	Snitt	Snitt	Snitt	Snitt	Snitt	Snitt	Snitt
Bøker, artikler, avhandlinger ²⁰	1,9	2,2	1,3	1,6	2,7	0,9	2,3	1,8	1
- skandinaviske språk	0,8	1,2	0,9	1	1,5	0,8	0,5	1	0,9
- engelsk og andre fremmedspråk	1,2	1	0,4	0,6	1,2	0,1	1,8	0,9	0,2
Artikler i ISI-indekserte tidsskrift	0,2	0,2	0	0,09	0,2	0	0,4	0,2	0,03
- ISI, modifisert ²¹	0,2	0,1	0	0,1	0,2	0	0,3	0,2	0,02
Rapporter o.l. skandinaviske språk	0,2	0,2	0,4	0,3	0,3	0,1	0,2	0,8	0,3
Rapporter o.l. engelsk m.m.	0,2	0,2	0,3	0,3	0,3	0,1	0,8	0,4	1

¹⁷ Kilde: Innsendte publikasjonslister. 156 forskere er inkludert for den tiden de har vært ansatt hvorav 76 forskere fra de fem universitetsinstituttene; NTNU (9), UiB (29), UiO (27) og UiT (11). Av hensyn til leservennlighet er tallene avrundet og totalsommene vil derfor ikke alltid være nøyaktig i overenstemmelse med de tall som oppgis. Se vedlegg 6 for publiseringsfrekvenser etter fagområde og etter sektor.

¹⁸ Omfatter statsvitere ved CMI, FNI, NUPI og PRIO.

¹⁹ Omfatter statsvitere ved AF, RF, ARENA, FAFO, ISF, NIBR, NOVA og SEFOS.

²⁰ En artikkel i vitenskapelig tidsskrift eller i antologi på forlag teller 1. En bok på forlag eller en doktoravhandling teller 6. Rapporter er ikke inkludert her. Det er vektet for samforfatterskap. Publikasjon med en forfatter teller 1, publikasjon med to forfattere teller 0,5 etc.

²¹ Modifisering består i at *Internasjonal Politikk* (som er ISI- indeksert) er utelatt, mens *Cooperation and Conflict* er medregnet på tross av at det ikke er ISI- indeksert.

Her fremgår det tydelig at de forskjellige miljøer også har en ganske forskjellig publikasjonsprofil og, om man tør å anvende uttrykket, produktivitet. Den gjennomsnittelige faglige produksjonen varierer sterkt. Instituttet ved Universitetet i Tromsø produserer minst, både når det gjelder den engelskspråklige delen av publikasjonene og totalt. Instituttet ved NTNU har en publikasjonsprofil med relativt mange engelskspråklige publikasjoner. Forskerne ved instituttet i Oslo utmerker seg ikke bare ved den største publikasjonsmengde pr. forsker, men også ved en balanse mellom arbeider på norsk og på engelsk. De to instituttene i Bergen skiller seg fra hverandre ved at ISP kan fremvise betydelig flere engelskspråklige publikasjoner, herunder flere ISI- indekserte tidsskriftartikler enn AORG, der publikasjonsprofilen til gjengjeld viser enn større tendens til publisering i rapporter, altså en form som er mer upretensiøs. Sistnevnte institutt (AORG), men særlig instituttet i Tromsø, har en lavere produktivitet enn de øvrige tre institutter, men det må i den sammenheng nevnes at man ved instituttet i Tromsø ikke er tilbøyelig til å publisere så mange rapporter som ved AORG.

Utvalget har valgt å presentere dette statistiske materialet slik at det kan benyttes til videre diskusjon, bl.a i de berørte forskningsmiljøer. Likheter så vel som forskjeller er observert, men i fraværet av normative standarder med hensyn til produktivitet, publikasjonsformer – og kanaler, er det uforsvarlig å trekke videre konklusjoner. Fra evalueringsutvalgets side er det derfor ikke lagt avgjørende vekt på de publikasjonsmønstre som er observert. Det er heller ikke foretatt sammenlikninger med andre lignende forskningsmiljøer i Norden eller utenfor fordi foreliggende data er lite sammenlignbare.

Spørsmål i tilknytning til publikasjonsprofiler- og hyppighet skal også forfølges og drøftes i vurderingene av de enkelte universitetsinstitutt, noe vi nå skal komme nærmere inn på.

2.3 Institutt for administrasjon- og organisasjonsvitenskap, UiB

Komiteen som avga innstilling om utbygging av samfunnsvitenskapelige fag ved Universitetet i Bergen i 1963 fikk gjennom et forslag om å dele statsvitenskap i to disipliner. En som skulle studere organisasjonssamfunnet i samspill med det offentlige administrative apparatet og en som skulle foreta komparative analyser av ulike lands politiske systemer med utgangspunkt i historisk- sosiologiske analyser av mobiliseringsprosesser og partimønstre. Disse to fagene var først integrert i et felles institutt for samfunnsfag og ble i 1980 skilt ut som to separate institutt: Institutt for administrasjons- og organisasjonsvitenskap og Institutt for sammenliknende politikk (Thue 1995, Bagge 1996:620-623).

Institutt for administrasjons- og organisasjonsvitenskap har i dag 17 fast vitenskapelige ansatte og en i post doc- stilling. Av disse er 7 professorer og 10 førsteamanuenser. I tillegg er det fire stipendiater. Instituttet har i dag 35 registrerte kandidater på doktorgradsprogrammet. Instituttet tilbyr undervisning i administrasjons- og organisasjonsvitenskap på alle nivå; grunnfag, mellom fag, hovedfag og doktorgrad. I tillegg har instituttet et mastergradsprogram i ”Public Administration”.

Historisk har instituttets forskning vært sterkt preget av to forskningsentreprenører, Knut Dahl Jacobsen som grunnla instituttet og Johan P. Olsen. Instituttets profil, med vekt på

organisasjonsteoretiske og demokratiteoretiske perspektiver i analysen av offentlig politikk og forvaltning, er fortsatt preget av denne historiske tradisjon. Det profesjonsteoretiske perspektivet, som synes å ha blitt forsterket de senere år, har på samme måte røtter tilbake til instituttets yngre år.

Det er ingen tvil om at instituttet som forskningsmiljø har vært og er det førende miljø innenfor sitt område, ikke bare i Norge, men også bredere i Norden. I den forbindelse har instituttet også vært ”leverandør” av forskere til en lang rekke miljøer i universitets- høyskole- og instituttsektoren.

2.3.1 Forskningsprofil og –kvalitet

Mange av forskerne arbeider med analyser av offentlig politikk. Noen tar utgangspunkt i norsk politikk, for eksempel i analyser av utdanningspolitikk, helsepolitikk, skolepolitikk og miljøpolitikk, mens andre arbeider med emner utenfor den norske konteksten, for eksempel Canadisk oljepolitikk og forfatningspolitikk samt afrikansk utviklingspolitikk.

Forskjellige varianter av institusjonell teori er fremherskende og kombineres med for eksempel historiske analyser og/eller profesjonsteoretiske perspektiver. Flere arbeider også med normativ teori, herav teori om deliberation, for eksempel knyttet til analyse av EUs konstitusjonelle problematikk. På det organisasjonsteoretiske området er aktiviteten primært knyttet til temaene ledelse, endring, læring og identitet.

I sin helhet er kvaliteten på forskningen bra. En stor del av publikasjonene bygger på analyse av omfattende og originale empiriske data om det norske samfunn. Ofte tolkes og perspektiveres det empiriske materiale i et internasjonalt komparativt perspektiv via forskernes engasjement i internasjonale tematisk sammensatte forskergrupper. Instituttets primære styrke ligger i den grundige og reflekterende empiriske analyse, men det finnes også eksempler på teoretisk syntetiserende og nyskapende bidrag.

Blant de studier som står sterkest i internasjonal sammenheng er noen studier av New Public Management og dens praktisering, samt arbeider og forskjellige aspekter ved EUs politikk og forvaltningspolitikken endring som følge av utviklingen i den Europeiske Union.

2.3.2 Publisering

For instituttet som helhet er den forskningsmessige produktivitet tilfredstillende, men i likhet med andre institutt fordeler den seg ujevnt blant staben. Det synes som om enkelte forskere har valgt å offentliggjøre forskningsresultater i LOS-notater og andre former for rapporter og notater. Siden begynnelsen på 1990-tallet har imidlertid den relative andel av publikasjoner som utgis via bøker, artikler og kapitler i antologier vært stigende i forhold til diverse former for rapporter og notater. Det har også vært en betydelig økning i den relative andel av internasjonale publikasjoner. Andelen internasjonale publikasjoner som utgis som kapitler i bøker er større enn antall artikler, noe som nok avspeiler forskningens organisering.

2.3.3 Forskningsmiljøet og forskerutdannelsen

Sett under ett har instituttet en størrelse som gjør det mulig å opprettholde et fruktbart faglig miljø. Det eksisterer også et aktivt seminarmiljø i flere forskergrupper som inkluderer både hovedfagsstudenter stipendiater og seniorforskere. Det eksisterer imidlertid ikke et kollektivt dialogmiljø på instituttet. Et felles seminar for staben er ikke i funksjon. Dette innebærer en risiko for at noen forskere kan bli isolert og utgjør et problem for stipendiater som ikke er tilknyttet forskergrupper.

Når det gjelder forskerutdannelsen kjennetegnes instituttet ved god gjennomstrømning av kandidater og den individuelle veiledningen synes å fungere tilfredstillende. Tidligere hadde instituttet et to dagers seminar der doktorandenes fremdrift i arbeidet med avhandlingen ble diskutert kollektivt. Dette seminaret har ikke vært i funksjon de senere år. Som det også er pekt på i egenvurderingen, er det behov for å etablere et tilsvarende eller lignende tilbud slik at den kollektive diskusjon omkring stipendiatenes prosjekter kan styrkes. Et slikt tilbud vil også kunne styrke instituttmiljøets relasjon til de stipendiater som har sin arbeidsplass ved andre forskningsinstitusjoner og høyskoler, noe det synes å være et stort behov for.

2.3.4 Eksternt samarbeid

På tross av flere felles interesseflater, f.eks vedrørende velferdstatsteori, politisk teori, europeisk politikk og integrasjon samt metode, synes det ikke å være mye samarbeid med naboen Institutt for sammenliknende politikk. I den grad det er samarbeid, virker det som om det primært foregår via det bredere statsvitenskapelige og tverrfaglige forskningsmiljø som finnes i Bergen. I denne sammenheng knytter det seg fremfor alt i årene som kommer store forventninger til det nyetablerte Rokkansenteret. Styrkene og svakhetene ved utbyggingen av denne form for randsoneaktivitet er omtalt nærmere i rapportens kap. 4.5.

Ellers er det eksterne faglige samarbeid og forskningsnettverk velutbygget. Nasjonalt er det fremfor alt samarbeid med de statsvitenskapelige miljøene ved universitetene i Oslo og Tromsø samt med Høgskolen i Molde. På det nordiske og bredere internasjonale plan følger forskningsnettverkene i høy grad pågående prosjekter. Historisk har nettverkene særlig rettet seg mot Norden, Europa og Nord-Amerika, men i de senere år er det også bygd ut nettverk til forskere i Australia, New Zealand og Sør-Afrika. Instituttet har spilt en aktiv rolle i etableringen og videreutviklingen av det skandinaviske senter for organisasjonsforskning på Stanford University og flere forskere har hatt utbytte av forskningsopphold der.

2.3.5 Fremtidige utfordringer

Ifølge egenvurderingen gjennomgikk instituttet en lignende evalueringsprosess for åtte år siden. Den gang ble det pekt på at instituttet stod overfor en spesiell utfordring; å skulle videreføre arven etter de to forskningsentreprenører Knut Dahl Jacobsen og Johan P. Olsen, ettersom den ene gikk av med pensjon og den andre var flyttet til Oslo. Instituttet har også valgt å føre arven videre og holdt fast ved sin spesialiseringsstrategi. Som det fremgår av våre vurderinger ovenfor har også denne strategien langt på veg fungert godt og ført til gode resultater.

I dag er instituttet stilt overfor andre utfordringer. Ifølge egenvurderingen er det rettet særlig oppmerksomhet på utfordringer knyttet til studietilbud og studiestruktur. Behovet for nyrekruttering som følge av pensjonsavgang er også viet oppmerksomhet. Sett med evalueringsutvalgets øyne savnes det imidlertid en faglig strategi på dette området. Instituttet bør avklare hvorvidt det i denne situasjonen skal legges opp til en kontinuitetsstrategi eller en fornyelsesstrategi, f.eks om ny-rekrutteringen bør føre til en styrking av instituttets kompetanse på området europeisk integrasjon og internasjonal forvaltning, tema som, sett i lys av samfunnsutviklingen, står relativt svakt på instituttet i dag. Så sant disse forskningstemaene fremmes i løpet av de kommende år, vil det være nærliggende å intensivere samarbeidet med naboinstituttet, om man da ikke velger å slå sammen de to institutter, noe som vil være en mer radikal løsning.

2.3.6 Anbefalinger

1. Instituttledelsen anbefales å være oppmerksom på hvilken måte de enkelte forskere og grupper av forskere velger å publisere resultatene av sine arbeider.
2. Instituttledelsen anbefales å organisere såvel som å gjenetablere et seminar for doktorgradsstudentene og forskerne.
3. Ledelsen anbefales å overveie hvordan en instituttstrategi kan initieres, spesielt med tanke på den fremtidige rekruttering og forholdet til naboinstituttet.

2.4 Institutt for sammenliknende politikk

Institutt for sammenliknende politikk er et relativt lite institutt med 5 professorer og 6 førsteamanuenser. Instituttet tilbyr undervisning på alle studietrinn i faget sammenliknende politikk; grunn- mellom- og hovedfag- og doktorgradsnivå. 23 doktorgradsstudenter er registrert ved hvorav, 11 er registrert i løpet av de siste fire år.

2.4.1 Om forskningen

Instituttets historie har vært sterkt preget av Stein Rokkans banebrytende arbeid innenfor den politiske sosiologi og statsvitenskapen. En stor del av instituttets forskning har alltid vært konsentrert om de forskningstemaer som Stein Rokkan utviklet. "Arven fra Stein Rokkan" spiller åpenbart fortsatt en betydelig rolle, og det kan sees en betydelig kontinuitet når det dreier seg om valg av problemstillinger, perspektiv osv. Dette utgangspunktet har utvilsomt gitt Institutt for sammenliknende politikk en særlig styrke, en organisasjonskultur og en "mission" som andre norske miljøer ikke har hatt i samme grad. Kontinuitet har sikkert medvirket til at forskningen fremdeles har et vist enhetlig preg, og denne "arven" har nok også medvirket til instituttets betydelige synlighet i det internasjonale forskersamfunn.

Kontinuiteten kommer til syne gjennom den forskningstematiske orientering som preger instituttet: Studiet av politisk utvikling, politiske partier og bevegelser, politisk mobilisering og organisasjoners politiske aktiviteter er høyt prioriterte emneområder.

Demokratiseringsforskning i et (mer) globalt perspektiv har fått en sterkere plass i løpet av de senere år. Det er ”in-put-siden” i det politiske system som står mest sentralt, noe som også kan sies å være rimelig gitt den tradisjonelle arbeidsdelingen i forhold til det andre statsvitenskapelige instituttet ved Universitetet i Bergen.

Instituttets forskning svarer ganske godt til navnet; de fleste medarbeiderne er orientert mot sammenlignende problemstillinger og/eller studiet av utenlandske politiske systemer, med særlig vekt på de nordiske land. Østeuropaforskning er et annet emne, og noen forskere arbeider med Latinamerika og Asia. En enkelt medarbeider har konsentrert det meste av sin innsats på et forfatterskap og redaksjonelt arbeid om studier av fascismen som internasjonalt og historisk fenomen. I den grad norsk politikk er tema for instituttets forskning anlegges det som regel et sammenliknende perspektiv.

Med en viss riktighet kan man si at det er vekten på det sammenliknende, det komparative perspektiv som gir instituttmiljøet dets særegne preg og binder det sammen.

2.4.2 Forskningskvaliteten

En betydelig del av forskningen er unektelig av høy, internasjonal kvalitet, selv om man ikke oppnår fortidens kvaliteter med hensyn til originalitet. Flere medarbeidere publiserer i velrennomerte tidsskrifter eller i antologier på anerkjente forlag. Enkelte har en lang og sterk ”linje” i så henseende og har også derfor fungert som inspirasjonskilder utenfor Norge. I den forbindelse er det grunn til å fremheve forskningen innenfor temaet frivillige organisasjoner og deres rolle i samfunnet, den mangeårige utforskningen av politiske partier og deres organisasjon, samt de mange studiene av velferdsstatens utvikling og problemer som også har pågått gjennom mange år. Vi ser en tendens til at man utnytter erfaringene fra analysene av norske forhold til studier av forhold i andre deler av verden. Noen av de senest ansatte har tilført instituttet nye perspektiv innenfor valgforskning, politisk økonomi, kvinneforskning og studiet av politisk kultur.

Imidlertid kan instituttets forskning også karakteriseres ved en betydelig spredning med hensyn til aktivitet og publikasjonsprofiler blant staben. I egenvurderingen påpekes det at forskningen er organisert rundt den enkelte medarbeider og at instituttet er for lite til at man kan bygge opp og opprettholde større forskningsgrupper. Utvalget er ikke uten videre overbevist om holdbarheten i dette resonnementet. Det er kanskje snarere slik at man har valgt å la forskningen foregå på denne måten. Spredningen med hensyn til forskningstemaer og interesser kan jo også forsvares ut fra et undervisningsmessig perspektiv. Bevisst valg eller ei, når det dreier seg om å skulle opprettholde et velfungerende sosialt og faglig miljø, så har spredningen også ulemper.

Som det kan forventes av et institutt for sammenliknende politikk, har instituttet godt utbygde internasjonale kontakter på personnivå, og instituttet inngår også i et betydelig antall samarbeidsavtaler. Instituttet gir en utstrakt service til sine mange internasjonale studenter. Det synes som om medarbeidernes reiseaktivitet er høyere enn gjennomsnittet. Stabens beskjedne størrelse tatt i betraktning kan den internasjonale innsatsen sies å være imponerende. Men stor innsats på ett felt betyr nødvendigvis mindre innsats på andre områder.

Forøvrig legger instituttets medarbeidere mye arbeid ned i undervisningen. I den senere tid har man begynt å utvikle nye undervisningsprogrammer sammen med historikere og økonomer ved Universitetet i Bergen. Instituttet har allerede kommet ganske langt i å oppfylle kravene i den såkalte Kvalitetsreformen.

Selv om de fleste forskerne er ganske produktive og noen meget produktive, er det ikke alle som får like mye ut av innsatsen. I flere tilfeller kan innsatsen virke nokså spredt. Noen synes å konsentrere innsatsen på arbeider av oversiktmessig karakter eller på forskningsformidling og allmenn offentlig virksomhet. Dette synes ikke å bekymre instituttets ledelse, som snarere setter pris på den synlighet i mediene som følger av slike aktiviteter.

I den grad medarbeiderne samarbeider om forskningsprosjekter foregår det uformelt. Samarbeidsrelasjonene er kanskje enda sterkere med Rokkansenteret og med Chr. Michelsens institutt enn internt ved instituttet.

2.4.3 Forskningsmiljøet og forskerutdannelsen

Instituttets stab preges av middelaldrende, tilhørende samme forskergenerasjon. De fleste har vært ansatt ved instituttet i ganske mange år (gjennomsnittlig ca. 20 år). I løpet av 1990-årene ble det ansatt syv nye medarbeidere, men kun tre av disse er fortsatt tilknyttet instituttet. I egenvurderingen påpekes det at fakultetet ikke har stilt de nødvendige ressurser til disposisjon for nyansettelser og erstatning av stillinger. Instituttet er derfor potensielt stilt overfor en risiko for manglende fornyelse av forskningen (emner, teoretisk perspektiv og metode). Samtidig forventes et betydelig generasjonsskifte de neste ti til femten år. I den forbindelse må man foreta en rekke viktige strategiske valg. Skal man velge å konsentrere innsatsen på et mindre antall felt for derigjennom å oppnå noen kritiske masser? Skal man forsøke å videreføre den forskningsprofil som ble dannet på 1960- og 1970-tallet, eller skal man etterstrebe fornyelse bl.a ved å rekruttere forskere internasjonalt eller fra andre norske universiteter? I den forbindelse er det viktig å ta i betraktning at verden har endret seg og at instituttet bare har fulgt med en del av veien. Utvalget er forundret over at instituttet har nedprioritert den europeiske orientering til fordel for en mer global orientering. Man bør nok arbeide mot å sikre at det også i Bergen kommer til å foregå statsvitenskapelig EU-forskning og at man styrker forskningen i europeisk politikk. Dette er ikke bare et problem for Institutt for sammenliknende politikk, selv om det nok er størst her.

I forhold til størrelsen har instituttet registrert et stort antall doktorgradsstudenter, i alt 23. Flere har vært registrert i ganske mange år og burde derfor enten vært ferdig eller sluttet på programmet. I gjennomsnitt er det årlig blitt tildelt to doktorgrader i løpet av de siste fem år. I egenvurderingen gjør instituttet i den forbindelse oppmerksom på at man ikke vil ha problemer med å rekruttere til førstestillinger. Gitt at man gir prioritet til intern rekruttering, har nok instituttet rett i dette. Her, som andre steder utenfor Oslo, fikk utvalget høre at det var svært vanskelig å rekruttere eksternt, bl.a fordi det var vanskelig å skaffe jobb til ektefeller.

I forbindelse med opplysningene om forskerutdannelsen må utvalget for øvrig påpeke at det nok eksisterer en øvre grense for hvor mange doktogradstuderende som effektivt kan veiledes i et mindre miljø der ikke alle førstestillingskompetente inngår blant veilederne og

hvor man ikke synes å være selektive med hensyn til hvilke emner man veileder i. Utvalget har også merket seg at instituttet kun i perioder har hatt løpende forskerseminarer. I egenvurderingen nevnes heller ikke eksistensen av et særlig seminar for de doktorgradsstuderende. Selv om man i et visst omfang løser oppgavene med undervisningstilbud i forskerutdannelsen gjennom å benytte forskerkurs i Oslo og i utlandet, er dette neppe tilstrekkelig. Til forskjell fra de doktorander som befinner seg ved forskningsinstitusjoner eller høgskoler utenfor universitetsmiljøet, er problemet nok ikke så stort for de doktorander som har sin arbeidsplass ved instituttet eller ved det nærliggende Rokkansenteret. De blir nok sosialisert til forskerrollen.

Mens utvalget ved besøk i andre norske universitetsmiljø kunne høre skeptiske røster om instituttsektoren var man ved Institutt for sammenliknende politikk meget fornøyd med det bergenske randsone-miljø, ikke minst etter dannelsen av Rokkansenteret.

2.4.4 Anbefalinger

1. Instituttledelsen anbefales å foreta strategiske valg i forbindelse med det forventede generasjonsskiftet, noe som særlig bør gjelde en vurdering av hvorvidt instituttet fortsatt skal ha en fragmentert forskningsprofil.
2. I større grad enn hva som tidligere har vært tilfelle bør instituttledelsen sørge for å sikre et adekvat nivå på den enkeltes forskningsinnsats og publiseringsvirksomhet.
3. Det anbefales at instituttet fortsatt bygger ut samarbeidet med andre miljøer i Bergen. Dette gjelder ikke minst naboinstituttet, så sant en mulig fremtidig orientering mot europeiske og internasjonale studier tilsier at et slikt samarbeid blir naturlig.
4. Instituttet bør legge større vekt på at doktorgradsstudentene kan ferdigstille deres avhandlinger innenfor rimelig tid.

2.5 Instituttsammenslåing?

Ved begge besøkene i Bergen drøftet utvalget den instituttmessige oppdelingen. Utvalget oppfattet det slik at man ved begge instituttene absolutt ville foretrekke å holde fast ved status quo. Man så ingen positive effekter av en sammenslåing av de to miljøer og dannelsen av et stort statsvitenskapelig institutt. Utvalget ble gjort oppmerksom på at fraværet av forsknings- og undervisningsdisiplinen internasjonal politikk og, for den saks skyld også politisk teori, som kjennetegner det statsvitenskapelige miljøet i Bergen, under alle omstendigheter ville forhindre at man fikk et genuint institutt for statsvitenskap. Men man var også klar over at en slik holdning hadde sin pris. Med større eller mindre grad av begeistring kan man avholde felles kurs i metode o.lign. Ikke minst det fysiske naboskap tatt i betraktning, var det slående hvor stor forskjell det var mellom de to institutters tankesett og kulturer. Det er kanskje riktig, som det ble påpekt, at de to instituttene etterhvert er vokst fra hverandre. Spørsmålet er om man i lengden har råd til å opprettholde grensene? Vil ikke en eventuell fremtidig økt satsning på europeiske studier i vid forstand tilsi at det vil være litt av en anakronisme å ha to statsvitenskapelige institutt ved Universitetet i Bergen?

2.6 SEFOS

Utvalget er bedt om å trekke inn SEFOS i vurderingen av norsk statsvitenskap. Som følge av at SEFOS nylig er slått sammen med LOS-senteret og nå utgjør det nye Rokkansenteret, har ikke dette vært en lett oppgave, og utvalget nøyer seg derfor med en kortfattet vurdering, noe som også må sees i sammenheng med at bare tre medarbeidere inngår i evalueringen.

De mer generelle bemerkninger om instituttsektoren som gjøres i kap. 4 har imidlertid også relevans for SEFOS.

SEFOS ble opprettet som en del av stiftelsen Universitetsforskning i Bergen med det klare formål å utgjøre en forvaltningsinstans for eksternt finansiert forskningsvirksomhet. Typisk har universitetsinstituttene plassert forskningsassistenter og stipendiater i SEFOS, mens forskningsledelsen har foregått fra universitetet. SEFOS var uten grunnbevilgning, og aktivitetene var finansiert, dels av Norges forskningsråd, dels av departementer og kommunale organisasjoner.

SEFOS har levert solide grunnsforskningsrettede arbeider om partier, om lokaldemokratiske forhold, og om nyere demokratiteoretiske problemstillinger. En del av disse arbeidene er publisert internasjonalt. Mye av den statsvitenskapelige forskningsaktivitet på SEFOS handler om forskjellige former for offentlig politikk - forbruker-, helse-, handicap, narkotika-, skolepolitikk etc. De flestes publiseringsprofiler er preget av arbeider som er publisert i rapporter og på norsk og som forøvrig ofte kan karakteriseres som utredninger. Kvaliteten er varierende. Vurdert ut fra publikasjonslistene er det vanskelig å se en overordnet linje i aktivitetene, men dette er vel også å forvente fra en institusjon av denne type. I mange henseender minner publikasjonsprofilen om den som er karakteristisk for statsvitenskapen i instituttsektoren.

Ved miljøbesøket fikk utvalget inntrykk av et velfungerende forskningsmiljø, som er så tett knyttet opp mot de to statsvitenskapelige institutter at det er mulig å oppnå synergi. Senterets medarbeidere underviser og deltar i universitetets liv, og seniormedarbeiderne fra universitetet er trukket inn i Senterets arbeid på forskjellige måter. I noen sammenhenger kan Senteret sammenlignes med Institutt for samfunnsforskning, men relasjonen til universitetet er tettere og miljøet er yngre.

Et slikt "randsone-institutt" har to store problemer å forholde seg til. For det første kan det vise seg problematisk å arbeide med en veldig liten basisbevilling. Senteret blir sårbart, og kan fristes til å ta på seg oppgaver som ikke naturlig hører hjemme i et forskningsmiljø ved et universitet. Utvalget ble gjort kjent med at det nye Rokkansenteret har som mål å bygge opp en fondsreserve og dette er en helt riktig strategi. For det andre kan det kanskje være en viss fare for akademisk innavl i den valgte sentermodellen. Man må være oppmerksom på, at det gjerne skulle vært mobilitet, inn såvel som ut, i forhold til institusjoner utenfor Bergen.

2.7 Statsvitenskap ved Universitetet i Oslo

2.7.1 Innledning

Institutt for statsvitenskap (ISV) ved Universitetet i Oslo ble opprettet i 1957, og er landets eldste og største statsvitenskapelige institutt. ISV har i dag ca. 40 ansatte i vitenskapelige stillinger hvorav 29 personer er ansatt i hele faste stillinger; 23 professorer, fem førsteamanuensis og en universitetslektor. I tillegg kommer seks stipendiater og tre postdoc-stipendiater. Av instituttets doktorgradsstudenter er 32 registrert som aktive på doktorutdanningsprogrammet. Foruten doktorgradsutdanningen tilbyr ISV undervisning på grunn-, mellomfags- og hovedfagsnivå innenfor alle av fagets områder; politisk teori, offentlig politikk og administrasjon, komparativ politikk, internasjonal politikk og metode, samt etter- og videreutdanning.

På grunn av sin alder og størrelse har ISV en sentral stilling innen norsk statsvitenskap. Instituttet regnes for å ha et nasjonalt ansvar for disiplinens utvikling og spiller en viktig rolle i norsk samfunnsliv. Det har et stort antall dyktige forskere og kjennetegnes av betydelig statsvitenskapelig bredde.

2.7.2 Forskningsprofilen

Innenfor det området som i Norge kalles allmenn og komparativ politikk (AKP) er, ut fra de innsendte arbeidene å dømme, en tredjedel av virksomheten innrettet på studier av Norge. En typisk tendens i disse studiene er at man forsøker å betrakte dette landet som et eksempel som kan belyse allmenne teoretiske spørsmål. Innslaget av sammenlignende studier i "egentlig" mening er forholdsvis stort. Komparasjonens rekkevidde er imidlertid begrenset: Det typiske er å foreta binære komparasjoner med land som Finland og Nederland eller mellom de nordiske landene, noen ganger utvidet til flere land i Vesteuropa eller innen OECD.

Når det gjelder internasjonal politikk og tilstøtende områder er variasjonene slående. Både områdene spillteori, internasjonale regimer, menneskerettigheter, post-sovjetiske eliter og internasjonal politisk økonomi er eksempler på områder der god forskning publiseres. Her finnes eksempler både på empirisk forskning og på kvalifisert teoretisk analyse. Mens man tidligere kunne hevde at en av dagens strømninger, den konstruktivistiske, manglet representanter ved ISV, har instituttets register blitt utvidet også i dette henseendet, gjennom nylig rekruttering på professornivå.

Innenfor området offentlig politikk og administrasjon (OPA) finnes (ved ISV) så ulike tema som analyser av den statlige forvaltningens organisering og forandring, organisatoriske analyser av EUs institusjoner, studier av kommunal organisering og ledelse og av samspillet mellom lokalt og statlig nivå.

Kvaliteten på de vitenskapelige arbeidene vi har gjennomgått er stort sett bra, noen ganger veldig bra. Kontaktnettet utad fremstår som intensivt: Instituttet er nok ikke en sentral partner i internasjonalt samarbeid, men ettersom antallet internasjonalt orienterte medarbeidere er stort, blir de internasjonale kontaktflatene samlet sett omfattende. Medarbeidernes internasjonale forskningssamarbeid er først og fremst innrettet på Europa og Norden, men det

finnes også samarbeid med miljøer i Nord-Amerika og i noen tilfeller med andre deler av verden.

ISV er utvilsomt en vitenskapelig institusjon med betydelig styrke. Noen aspekter vil vi imidlertid kommentere spesielt.

2.7.3 Publiseringsstrategi

Det første gjelder instituttets publiseringsstrategi. Ifølge våre data å dømme står ISV bra i sammenligning med andre norske institutt når det gjelder antall vitenskapelige publikasjoner. Et særegent trekk ved publiseringsprofilen ved ISV er imidlertid at medarbeiderne i løpet av de siste 10 – 15 år har skrevet et stort antall norskspråklige monografier. Ifølge egenvurderingen er dette en satsning som kan forklares ved at tilgangen på norskspråklige lærestoff har vært magert. Gitt at dette behovet ikke lenger eksisterer, bør innsatsen, ifølge egenvurderingen innrettes på internasjonal publisering. Vi er usikre på hvorvidt disse prioriteringene i virkeligheten har vært så planmessige som formuleringene i egenvurderingen antyder. Vi stiller også spørsmål ved hvorvidt undervisningslitteratur på universitetsnivå i så høy grad må være på norsk og om en ikke tidligere skulle etterstrebet mer dyptloddende forskning. Det er ikke dermed sagt at de introduksjonsbøker vi har fått presentert, er dårlige. Eksempler på det motsatte finnes innen området internasjonal politisk økonomi, der norsk statsvitenskap har en sterkere stilling enn i Norden for øvrig, og leserverdige produkter har blitt publisert om f.eks demokratiets ideer, organisering og spilleregler, vesteuropeisk politikk, kommunal politikk, politikk og utvikling samt epistemologiske og ontologiske problem i det statsvitenskapelige forskningsarbeidet.

Til tross for satsningen på norske monografier er omfanget av internasjonal (utenomnordisk) publisering relativt bra, selv om de individuelle variasjonene er vel store. I egenvurderingen konstateres det at deltakelse i antologier er den vanligste publiseringsform og er et resultat av samarbeid i forskningsgrupper. Ved denne type publisering er kvalitetskontrollen vanligvis dårligere enn når det gjelder gode internasjonale tidsskrifter samt monografier utgitt ved renommerte bokforlag. Som det også påpekes i egenvurderingen oppmuntrer vi instituttet til å satse på å forbedre den hittil så begrensede publiseringen av engelskspråklige monografier samt publisering i fremtredende internasjonale tidsskrifter.

2.7.4 Det interne vitenskapelige miljøet

På tross av, eller på grunn av et stort antall gode forskere, fremstår det vitenskapelige miljøet ved ISV som relativt svakt utviklet. De interne motsetninger som tidligere preget instituttet er ikke lenger aktuelle, og vi ble fortalt at dette henger sammen med professorreformen og at den enkelte lærer nå regnes for å være ansvarlig for innholdet i pensum. Fraværet av konflikt er imidlertid ikke nødvendigvis synonymt med forekomsten av konstruktivt samarbeid.

Risikoen med det mangfold som kjennetegner ISV er at man ikke på noe område oppnår en kritisk masse og dermed ikke får spisskompetanse på noe delområde. Samtidig eksisterer forutsetninger for uventede og uvanlige koplinger mellom delområder, for fruktbar og kanskje banebrytende tverrstatsvitenskap. Det finnes sannsynligvis en negativ sammenheng mellom

følgende aspekter; jo mer ressursene konsentreres til et lite antall spesialområder, dess mer vanskelig gjøres muligheten for et bredere utbytte.

Ifølge egenvurderingen er en vesentlig del av forskningen ved ISV knyttet til fem viktige tematiserende miljøer. Disse er innrettet mot (1) internasjonale forhandlinger og organisasjoner, (2) konstitusjonelle spørsmål, (3) partier, representasjon, valg og opinion, (4) organisasjonsteoretiske studier av forvaltningsutvikling, samt (5) kommuner og regioner. Ifølge egenvurderingen har flere av disse miljøene utviklet spisskompetanse, de består gjerne av en kjerne av 3-4 fast ansatte medarbeidere, som igjen har stipendiater og hovedfagsstudenter tilknyttet. Ifølge egenvurderingen har samtlige fem miljøer etablert permanente kontakter med forskere utenfor ISV. Instituttet ser det som en viktig oppgave å utvikle slike miljøer.

Miljøene er ikke formaliserte, men uformelle arbeidsfelleskap. Det er vanskelig å bedømme hvorvidt denne uformelle strukturen virkelig representerer en bevisst og fremgangsrik satsning på spisskompetanse innen begrensede områder. For en institusjon av ISVs størrelse er antallet miljøer i største laget og gjennom samtaler med medarbeidere har vi fått inntrykk av at deres rolle i institusjonens liv er relativt begrensede.

De muligheter til disiplinovergripende samarbeid som mangfoldet gir, har i liten grad blitt utnyttet. Vi har forsøkt å danne oss et bilde av i hvilken grad ISV fungerer som et samlet intellektuelt miljø og hvordan retninger og erfaringer fra ulike deler av disiplinen møtes og kan befrukte hverandre. Ifølge egenvurderingen har det interne samarbeidet ved ISV fungert dårligere enn det eksterne; man får inntrykk av et antall mindre miljøer med sterke kontakter til institusjonens omverden men med svakere kontakter seg imellom. Et regelbundet felles forskningsseminar, som jo pleier å være et vesentlig innslag i gode vitenskapelige miljøer, savnes også. At hver enkelt lærer selv bestemmer profilen på sin undervisning, bidrar også til inntrykket av et atomisert miljø. Representanter fra instituttet har fremholdt for oss at det finnes et velfungerende miljø for den uformelle dialogen bl. a et regulært lunsjseminar. Vi stiller likevel spørsmål ved om dette er tilstrekkelig og anbefaler tiltak ikke bare rettet mot å styrke ISV som et bredt, men også som et integrert vitenskapelig miljø. Bredden blir ikke tilstrekkelig verdifull før den kombineres med vitenskapelig utbytte.

2.7.5 Doktorandene

Forekomsten av et levende statsvitenskapelig seminar miljø er av særlig betydning for doktorandene. Ifølge egenvurderingen har man ikke lyktes i å skape et fora der doktorandene og etablerte forskere kan møtes for å diskutere doktorgradsprosjektene. Ifølge egenvurderingen savner doktorandene et slikt forum, men dette synspunkt ble ikke gitt av de to doktorandene vi møtte ved vårt miljøbesøk. For alle institusjoner som utdanner doktorer, mener vi likevel at det er en viktig målsetting at disse integreres i en vitenskapelig dialog innenfor rammen av et disiplinovergripende seminar og vi gir vår støtte til den ambisjonen som uttrykkes i egenvurderingen i så henseende. Den fortløpende diskusjon mellom doktorander og etablerte forskere som vi forutsetter pågår mellom de tematisk organiserte sub-miljøene, er ikke tilstrekkelig. Det er viktig at forskerutdanningen ikke blir for snevert spesialisert. Fremfor alt er et felles seminar av betydning for den majoritet av doktorander som er eksternt tilknyttet.

Når det gjelder de interne doktorandene synes imidlertid veiledningen å fungere bra. Situasjonen for de eksterne doktorandene betinges av forholdet mellom ISV og de frittstående instituttene, noe vi nå skal kommentere.

2.7.6 Forholdet til de frittstående instituttene

Ved vårt miljøbesøk reiste vi spørsmålet om hva det betyr for ISV at en stor del av den statsvitenskapelige forskningen er lagt til frittstående institutter og svaret var at instituttsektoren er en fordel for ISV. Her tas det hånd om en del av veiledningen av doktorander og hovedfagsstudenter, ansatte ved instituttene kan anvendes som eksterne forelesere og vikarer, og de bidrar til å skape et større miljø for seminarer.

Medaljen har imidlertid en bakside. Vi kan tenke oss at instituttsektorens størrelse på flere måter kan ha negative effekter på et institutt som ISV. For det første kan en oppdeling av statsvitere på separate institutt med spesielle profiler forsterke den tendens til disintegrasjon som uansett er sterk ved ISV. Dette er særlig et problem med tanke på de mange doktorander som har sin arbeidsplass i instituttsektoren. Gitt at det er særskilt problematisk å være rekruttert til og virksom ved et spesialisert og anvendt institutt, er det for dem særlig viktig å få en bred kontaktflate til disiplinen som helhet. På sikt er denne situasjonen neppe fordelaktig for den internvitenskapelige utviklingen.

For det andre vanskeliggjøres vekselvirkningen mellom kvalifisert forskning og gjennomtenkt organisering av undervisningen som er vital for all universitetsvirksomhet.

For det tredje mener vi det er grunn til å tro at veilederspørsmålet blir mer komplisert for doktorander i instituttsektoren enn for de interne. Det formelle ansvaret ligger ved ISV, men i realiteten ved doktorandens institutt. Veilederen ved ISV har knapt et incitament for å ta ansvaret for en doktorand som er virksom ved en annen institusjon, man kan til og med forestille seg en viss tilbakeholdenhet mot å stille opp for en annen institusjon enn ens egen. I instituttsektoren har man samtidig andre hensyn å ta enn å gjøre sine yngre medarbeidere internvitenskapelig velkvalifisert. Vi vil understreke at dette ikke er ment som en kritikk av spesielle personer eller en formidling av konkrete misforhold vi har fått kjennskap til, men en refleksjon om et strukturproblem som vi tror fortjener oppmerksomhet og som er av særskilt betydning for ISV.

2.7.7 Forutsetningene for vitenskapelig innovasjon

Tross alt det som er positivt med ISVs forskning og tross den relativt store fleksibiliteten når det gjelder forskningspermisjoner, finnes det grunnlag for diskutere de forutsetningene for vitenskapelig innovasjon som finnes ved ISV. Kvalitetsreformen, minskende studentantall og den økende grad av programstyring av forskningen kan minske muligheten for vitenskapelig utvikling, men vi tror ikke problemet i første rekke er av økonomisk karakter. Flere andre omstendigheter bidrar til å redusere incitamentene for nye vitenskapelige initiativ. Instituttet er ekstremt professortungt; en stor del av forskerne med doktorgrad finnes blant professorene; det legges ikke opp til individuell avlønning etter prestasjon; det finnes ingen sammenlignbar statsvitenskapelig institusjon innen landet å konkurrere med; institusjonskulturen fremhever

andre roller enn den vitenskapelige fornyerens. Det er mulig å tenke seg at en oppdeling av forskerne i spesialiserte nasjonale og internasjonale grupper fremmer en konvensjonell snarere enn en nyskapende profil. Instituttets svake tverrstatvitenskapelige miljø kan også ha betydning i denne sammenheng. Ifølge egenvurderingen fremgår det med stor tydelighet at man regner med få avganger og begrensede muligheter for nyrekruttering i løpet av så mye som et decennium fremover (fire avganger t.o.m 2012). Til dette kan tilføyes at vår lesning har gitt inntrykk av at forskningen ved ISV ofte har god kvalitet hva gjelder metode og design, men er sjeldnere teoretisk kreativ. Vi anbefaler at instituttet vier oppmerksomhet til spørsmålet om hvordan en dynamisk vitenskapelig utvikling best skal stimuleres.

2.7.8 Anbefalinger

1. Instituttet anbefales å intensivere den internasjonale publiseringsvirksomhet.
2. Instituttet anbefales å forbedre det kollegiale miljø gjennom å avholde et bredt, og faglig krevende forskningsseminar regelmessig. Dette også for å sikre at doktorgradsstudentene, og i særlig grad de eksternt tilknyttede, får et møtested i form av et felles seminar hvor også deres veiledere deltar.
3. Instituttet anbefales å ta opp til systematisk diskusjon spørsmålet om faglig fornyelse, og hvordan det kan fremmes både på kort og på lang sikt.

2.8 ARENA

I 1994 ble ARENA etablert som et tiårig forskningsprogram. Selv om det er flerfaglig, domineres det av statsvitere (i 2001 var ni av elleve ansatte statsvitere). Pr. 2001 disponerte ARENA 11 vitenskapelige stillinger hvorav 5 professorer og 6 forskere i 2- stillinger. Tre doktorgradsstipendiater er tilknyttet og senteret har også veilederansvar for 12 hovedfagsstudenter.

Målsettingen er å bygge opp kvalifisert norsk forskning om europeisk integrasjon med hovedvekt på spørsmål om hvordan nasjonalstaten påvirkes av de europeiske samarbeids- og integrasjonsprosessene. Dette mandatet har vært innrettet mot kompetanseutvikling og grunnforskning.

Ved begynnelsen gikk man inn for å stimulere Europaforskning på bred front i Norge, men etter hvert har det i stedet blitt lagt vekt på å skape et konsentrert ARENA-miljø i Oslo. Ifølge egenvurderingen særpreges ARENA av følgende: Å etterstrebe at etablerte statsvitenskapelige teoritradisjoner skal bidra til forståelsen av den europeiske utviklingen samt vise hvordan studier av den europeiske utviklingen kan bidra til å utvikle statsvitenskapen som sådan. ARENA hevder å ha blitt et av Europas fremste forskningsmiljøer innenfor området, med ambisiøse faste forskningsseminar og med stor publiseringsaktivitet.

ARENA har også dekning for en slik selvvurdering. De har lyktes i å utvikle et fremstående forskningssentrum innenfor sitt område med en sterk stilling eksternt og et intensivt miljø internt. Herfra kommer en del av det spennende i dagens norske statsvitenskap. Ambisjonen er å utvikle generell statsvitenskapelig teori ved å anvende den på den unike

europæiske integrasjonsprosessen. Denne ambisjonen er ikke særegen for ARENA, men den har ikke alltid ført til like bra resultater som der.

ARENA har formalisert samarbeid med sine britiske og tyske søsterprogram samt med andre ledende forskningsmiljøer og har en omfattende internasjonal utveksling. Å ha opparbeidet en fremtredende stilling internasjonalt på såpass kort tid er en prestasjon. Det er ikke like klart hvilken rolle ARENA spiller som en del av norsk statsvitenskap. Omgangen med ISV, som ligger høyere oppe i samme bygning, forekommer mindre intensiv enn den burde være.

Det pågår en diskusjon om ARENAs fremtid. Vi ønsker at denne virksomheten, som har forutsetninger for å berike statsvitenskapen nasjonalt så vel som internasjonalt, fortsatt utvikles. Det inngår for øvrig ikke i vårt oppdrag å vurdere hvilken form som er hensiktsmessig i så henseende.

2.9 Statsvitenskap ved Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet

2.9.1 Innledning

Statsvitenskap i Trondheim er det yngste av de fem universitetsbaserte miljøene som inngår i evalueringen. Faget feirer sitt tiårsjubileum i 2002. I 1995 tok det første kullet av studenter cand.polit eksamen og den første dr. polit-graden i statsvitenskap ble avlagt i Trondheim 2000. Fra starten av har faget vært organisert som en del av "Institutt for sosiologi og statsvitenskap". Tanken var at statsvitenskap skulle trekke veksler på den politiske sosiologi som hadde utviklet seg der og andre relevante deler av virksomheten, særlig undervisningen i forskningsmetode.

Instituttet har i dag 11 fast vitenskapelig ansatte hvorav 6 er professorer, 5 førsteamanuenser. I tillegg har instituttet en ansatt i post doc- stilling og for tiden er 9 doktorgradsstudenter registrert.

2.9.2 Forskningsprofil- og kvalitet

Instituttmiljøet er relativt ungt og dekker over de fleste av statsvitenskapens forgreininger. Statsviterne er plassert på et institutt som omfatter sosiologi såvel som statsvitenskap, og statsvitenskap er det senest tilkomne fag. De to faggruppene synes å ha et godt samarbeid, og med hensyn til undervisning kompletterer gruppene hverandre. I egenvurderingen gjør statsviterne et poeng av at gruppens beskjedne størrelse tvinger dem til å samarbeide, også på tvers av tradisjonelle disiplingrenser. Man legger vekt på å anlegge et overordnet perspektiv i forskningen. I en viss forstand kan instituttets faglige orientering sies å være sammenliknende politikk i begrepets videste betydning: komparativt arbeid med en rekke problemstillinger. Denne arbeidsmåten henger naturlig nok sammen med at flere av medarbeiderne har en utenlandsk/amerikansk utdannelse og dermed har kommet til det norske miljø med en utpreget internasjonal orientering. Instituttet har også en betydelig styrke innenfor internasjonal politikk.

Forskningsprofilen i Trondheim er sterkt preget av noen få fremtredende forskere med betydelig internasjonal synlighet. Men de fleste medarbeiderne publiserer relativt mye, og i

høyere grad enn andre steder lykkes man i å offentliggjøre arbeidene internasjonalt og i velrenommerede tidsskrifter, herav noen av statsvitenskapens ledende, amerikanske som europeiske. Deltakelse på internasjonale konferanser og i annet internasjonalt samarbeid er også betydelig. I Trondheim har man kanskje mindre kontakt med andre norske miljøer enn man har med visse amerikanske universiteter.

Tematisk sett er forskningen blitt noe fragmentert. Det gir seg av institusjonens beskjedne størrelse, dens særegne rekrutteringsmønster og utdanningens krav om faglig bredde. Instituttet spenner fra fiskeriforvaltningsregimer og norsk miljøpolitikk til surveybaserte studier av politisk atferd og studier av folkeavstemninger. En forsker er spesialisert i østeuropeisk politikk og i forholdet mellom religion og politikk, en annen i norsk arbeidsmarkedspolitikk, en tredje i global politisk økonomi, en fjerde i makro-orientert internasjonal politikk etc. På godt og vondt er dette vilkårene ved et lite og nytt institutt som geografisk ligger litt perifert. Tross alt synes det som om miljøet i Trondheim kan fungere.

Skal man si noe mer generelt om forskningen ved instituttet kan man velge å se på noen av de hovedområdene som utvalget har lagt til grunn ved beskrivelsen av norsk statsvitenskap. Forskningen står sterkt i den allmenne og komparative statsvitenskap. Selv om man også i Trondheim arbeider mye med norske emner, er tendensen likevel mindre fremtredende her. Innslaget av komparasjon er betydelig, og ikke minst internordiske sammenlikninger har betydning. Mange arbeider kan fremheves fordi deres komparative logikk er av mønstergyldig karakter. Også allmenne emner behandles i betydelig omfang.

Alt befinner seg selvsagt ikke i forskningsfronten. Kunnskapsoversikter og andre arbeider av mer sekundær karakter forekommer også, men i helhet er kvaliteten god. En sammenfattende karakteristikk av den allmenne og komparative statsvitenskap i Trondheim er at den holder et godt og noen steder også et utmerket internasjonalt nivå. Den går også fri fra de bemerkninger om provinsialisme og etnosentrisme som kan rettes mot andre miljøer. Den representerer en vesentlig, om enn kanskje ikke virkelig nyskapende grunnforskning, og langt på veg er den frigjort fra den sammenblanding av forskning, samfunn, næringsliv og klientinteresser som preger mange andre statsvitenskapelige miljøer i Norge.

Man ser konturene av en kjernespesialitet: studier av valg, holdninger og partier. Det er et stort potensiale for videreutvikling av dette feltet. Ikke bare seniorforskerne, men også flere av de yngre medarbeiderne har levert førsteklasses statsvitenskap, som også er blitt anerkjent i det norske nasjonale miljø. To forskere som fullførte deres doktoravhandlinger i løpet av de seineste år, har også mottatt Stein Rokkan-prisen for deres forskning. På lengre sikt kan man også ta opp andre emner: Det er f.eks bemerkelsesverdig at den *institusjonelle* statsvitenskapens retur til forskningsfronten ennå ikke er tilstrekkelig reflektert i Trondheims statsvitenskap. Samtidig må det bemerkes at til tross for forekomsten av et kjerneområde, så er den tematiske orientering på ingen måte ensidig eller snever. Blant studieobjektene har vært institusjonaliseringsprosesser i miljøpolitikken, relasjonen mellom vitenskap og teknologi, kommersialisering av bioteknologi og folkeavstemningens mangeartede problematikk. Forskningskompetansen er gjennomgående god, noe som manifesteres i metodologisk kyndighet og bred orientering i litteraturen. Det sosiale miljø synes også å fungere, noe som indikeres ved at forskerne, i forskjellige kombinasjoner, samarbeider om publikasjoner.

Når det gjelder forskningen i internasjonal politikk har den hovedsakelig beskjeftiget seg med problemstillinger rundt krig og fred, internasjonalt samarbeid og konflikthåndtering. Man interesserer seg for makropolitiske prosesser som studeres gjennom systematisk bruk av statistisk analyse eller gjennom anvendelse av strukturelle forklaringer. Her finnes uvanlig gode forutsetninger for utvikling av metodene. Det er ingen tvil om at forskningen oppfyller høye, i blant veldig høye, kvalitetskrav. Om man tør, er det potensiale for mer. Det kan tilføyes at forskningen i internasjonal politikk i Trondheim er sterkt inspirert av freds forskningstradisjonen, når det gjelder metodologi og teoretisk perspektiv, og man fornemmer også nærheten til sosiologien.

Utvalget vil benytte anledningen til å fremheve at instituttet hadde utarbeidet en av de fylldigste og best dokumenterte egenvurderingene, og at man også under miljøbesøket presenterte fylldig informasjon og problemorienterte innlegg. Utvalget reiste fra stedet med en oppfatning av at det i Trondheim finnes et godt profesjonelt faglig miljø innenfor statsvitenskap.

2.9.3 Forskerutdannelsen og rekrutteringssituasjonen

I egenvurderingen fremheves det at instituttet fra begynnelsen har vært tvunget til å satse bevisst på internasjonal rekruttering. Til dels skyldes dette den manglende geografiske mobilitet i norsk vitenskap. Samtidig har instituttet rekruttert eksterne lærere fra Oslo, noe de også har hatt mye glede av. Det pekes på at det er vanskelig å følge en slik rekrutteringsstrategi. Selv fraværet av adekvat barnehage tilbud har vært en kritisk begrensning. Naturlig nok ble det også pekt på at miljøets beskjedne størrelse skaper en sårbarhet. Hvis en enkelt medarbeider forlater instituttet merkes det umiddelbart. Også endringer i universitetets prinsipper for tildeling av stillinger kan påvirke miljøet sterkt.

For tiden har man registrert 18 doktorgradsstudenter, herav 9 med plass ved NTNU. De fleste av disse finansieres med bevilgninger fra NFR. Et antall doktorgradsstudenter er ved andre universitet, dels i Oslo, men også ved en rekke amerikanske universiteter. Selv om man også i Trondheim kunne høre at doktorgradsstudentene savnet kontakter og miljø, er det likevel utvalgets inntrykk at dette problemet er av mindre omfang enn ved andre universiteter. Utvalget hadde anledning til å snakke med et par av instituttets internasjonale medarbeidere som bekreftet denne oppfatning og som gav uttrykk for tilfredshet med forskningsmiljøet og kvaliteten på studentene. Men det er selvsagt også problemer forbundet med en internasjonal profil. De utenlandske forskerne kan ha problemer med å bli integrert i det norske miljø, selv om de lærer norsk fort. Først og fremst synes det å være et problem at utenlandske forskere mangler kontaktnett i forhold til norsk statsvitenskap og er handicappet i forhold til prosjektsøknader til NFR og andre eksterne prosjektfinansierende enheter.

I sammenlikning med andre universitetsinstitutt er ikke ISS/NTNU i samme grad knyttet opp til instituttsektoren. I undervisningssammenheng savner man derfor også å kunne utnytte den faglige ekspertise som finnes her. Det er imidlertid vilje til å ta den utfordring det er å opparbeide nærmere relasjoner gjennom felles prosjekter. Man forventer mer samarbeid med

forskningsstiftelsen SINTEF i Trondheim som i de senere år i økende grad har arbeidet med problemstillinger som forutsetter statsvitenskapelig kompetanse.

Sammenfattende vil utvalget fremheve at ISS skiller seg en del fra andre norske statsvitenskapelige miljøer. På noen områder har de en sterk og internasjonalt meget synlig profil. Det er et internasjonalt orientert faglig miljø, som både sosialt og på andre måter er velfungerende. Det arbeides bevisst med det kollektive prosjekt som består i å utvikle et sterkt statsvitenskapelig universitetsmiljø langt fra Oslo-regionen. Vårt generelle inntrykk er at det ved ISS alltid har eksistert et veldig tett sosialt og faglig miljø, og at man i dette miljøet er oppmerksom på at et slikt miljø kan bli skadelidende når instituttet vokser og spekteret av faglige interesser utvides. Til en viss grad ser dette ut til å lykkes, men miljøet er sårbart.

2.9.4 Anbefalinger

1. Med tanke på videre vekst og utvikling anbefales instituttet å videreutvikle samarbeidet med instituttets sosiologer. Det kan også være fordelaktig å bygge ut relasjoner til universitetets teknologiske fag.
2. Ved økt konsentrasjon om større felles prosjekt vil instituttet kunne skape bedre grunnlag for et utbygget faglig felleskap.

2.10 Statsvitenskap ved Universitetet i Tromsø

2.10.1 Innledning

Statsvitenskap ble etablert som eget fag ved Universitetet i Tromsø i 1978 med et grunnfagstilbud i ”offentlig forvaltning og organisasjonslære”, etter modell fra Bergen. I 1985/1986 ble fagbetegnelsen endret til ”offentlig politikk og administrasjon”, og studietilbud på mellom- og hovedfags- nivå ble utbygget. Samme år ble Seksjon for offentlig politikk og administrasjon etablert innenfor rammen av det tverrfaglig organiserte samfunnsvitenskapelige fakultet. Fra 1993 har det skjedd en gradvis utbygging av faget til et fullt tilbud i statsvitenskap. Ved reorganiseringen av UiT i 1997 ble det opprettet et eget institutt for statsvitenskap.

Instituttet hadde pr. 1.januar 2002 12 faste vitenskapelige stillinger, hvorav en professor, 10 førsteamanuenser, samt en universitetslektor. 14 personer var registrert på doktorgradsstudiet, og av disse var 6 stipendiater tilknyttet instituttet.

2.10.2 Forskningsprofil- og kvalitet

Forskningen i Tromsø er delvis avhengig av regionale behov, både når det gjelder kandidater til forvaltning, fiskerivirksomhet samt muligheten til å gi ungdommer fra regionen mulighet til universitetsutdanning. Empirisk ligger forskningen innenfor områder som offentlig politikk, forvaltnings- og organisasjonsteori, samt havrett, fiskeripolitikk, ressurs- og miljøspørsmål, politisk utvikling i Europa, nasjonalitetsspørsmål, demokrati og demokratiteori, beslutningsprosesser og utenrikspolitikk.

Forskningen innen offentlig politikk og organisasjonsteori er og har vært et faglig tyngdepunkt ved instituttet. Teoretisk er det en viss tyngde på institusjonell teori i bred forstand samt på organisasjonsteoretiske perspektiver på politikk og forvaltning. Empirisk er det en viss tyngde på analyser av lokalpolitikk og kommunal forvaltning. Tatt i betraktning instituttets plassering og størrelse er dette en fornuftig spesialisering. På området offentlig politikk har forskningen bidratt til konkretisering av rollebegrepet i studiet av politisk lederskap. På det organisasjonsteoretiske området er det eksempler på forskning av høy kvalitet. Enkelte bidrag har vært til stor inspirasjon og satt forskningsmessig dagsorden i andre land, særlig Norden. Særlig betydningsfullt har vært forestillingene om og analysene av ”ideer på reise”. Innsatsen på dette feltet har bidratt til å tilføre institusjonell teori en tiltrengt bedre forståelse av forvaltningspolitiske og organisatoriske forandringsprosesser.

Området internasjonal politikk synes å være svakt utviklet. I Tromsø har man imidlertid i blant lyktes i å gjøre interessant statsvitenskap av opprinnelig sektororienterte forskningsområder, som f.eks fiskeripolitikk. Likevel mener utvalget at kontakten med øvrige nordiske, men også norske forskere innenfor området internasjonal politikk kunne vært bedre. Gitt at den kritiske masse som trengs for teoriutvikling og originalitet ikke oppstår der ulikhetene er for store til å skape møteplasser, er det åpenbart at instituttet i Tromsø er for lite innenfor området internasjonal politikk til å kunne romme mer enn en spesialitet. Her finnes likevel flere interessante og velskrevne arbeider som forsvare sin plass i det statsvitenskapelige landskap.

På det organisasjonsteoretiske området er det også eksempler på arbeider hvis relevans ikke umiddelbart er åpenbar for et statsvitenskapelig forskningsmiljø. Analyser av kvalitetssikring i private bedrifter virker perifere fordi de ikke inkluderer en sammenligning av offentlige organisasjoner. Hvis det satses på å bearbeide resultatene fra disse analysene videre på en slik måte, kan de bidra til mer relevant teoriutvikling.

I det store og hele har publikasjonsprofilen på instituttet sin tyngde på bøker, bidrag til antologier, artikler samt rapporter på norsk. Internasjonal publisering skjer nesten utelukkende gjennom bidrag til komparative antologier. Det synes å være en norm at man, relativt umiddelbart etter sitt avhandlingsarbeide, inngår i denne form for internasjonalisering. Dette er positivt. Antologibidragene indikerer at nettverk til andre relevante miljøer i Norge og internasjonalt er relativt velutbygde. Det fremgår også at nettverk pleies og utvikles gjennom konferansedeltakelse. Men ikke alle forskere har tilstrekkelig gode økonomiske betingelser til å opprettholde et ønskelig nivå på konferansedeltakelse. Ellers synes det å være behov for at det i større grad legges vekt på å ferdigstille konferansepaper til endelig publisering. Her vil utvalget også minne om at Tromsøs publikasjonsprofil avvek ganske betydelig fra gjennomsnittet, jf. Kap.2.2.

2.10.3 Forskerutdannelsen

Når det gjelder forskerutdannelsen står instituttet overfor flere utfordringer. For det første; forholdet mellom forskere med doktorgrad, seniorforskere og doktorander er ubalansert i Tromsø. Kun en eneste blant de ansatte har professorkompetanse. For det andre er det behov for å forsterke kontakten og dialogen med de stipendiater som er registrert ved instituttet, men

som til daglig har sin arbeidsplass ved andre institusjoner. Et betydelig del av stipendiatene befinner seg f.eks ved Høgskolen i Bodø uten selvsagt tilgang til forskningsmiljøet i Tromsø der deres egentlige veiledning og forskerutdanning skal skje. I det hele tatt bør det settes mer inn på å skape en faglig dialog i miljøet omkring forskerutdannelsen som supplement til den individuelle, personlige veiledning. Miljøet i Tromsø har her et stort ansvar for den forskningsmessige utvikling i regionen.

2.10.4 Anbefalinger

1. Instituttet har ansvar for et fullt statsvitenskapelig undervisningsprogram. Miljøets størrelse er imidlertid begrenset, det er plassert i utkant-Norge, konkurransen om forskningsressursene og, i fremtiden kanskje også undervisningsoppgaver, er økende. Gitt bl.a slike utfordringer anbefales det at instituttets faglige ledelsesfunksjoner styrkes.
2. Instituttet anbefales å utvikle en samlet strategi bl.a med sikte på å skape en bedre balanse mellom forskjellige stillingskategorier. I dag har instituttet kun en professor, noe som er veldig lite miljøets størrelse tatt i betraktning.
3. I tråd med hva som også påpekes i egenvurderingen anbefales instituttet å satse både på forskningsmiljøet og på doktorgradsstudier.

3 Statsvitenskap i høgskolesektoren

3.1 Innledning

I 1994 ble 98 regionale høgskoler slått sammen til 26 statlige høgskoler. Mens universitetene og de vitenskapelige høgskolene har hovedansvaret for forskningsrettede studier, har de statlige høgskolene ansvaret for kortere profesjonsrettet utdanning som ingeniørutdanning, lærerutdanning, økonomisk- administrativ utdanning, sykepleierutdanning og sosialarbeiderutdanning, men de tilbyr også grunnutdanning i en rekke fagdisipliner med mulighet for videre påbygging i universitetssektoren. Med få unntak er retten til å tildele doktorgrad forbeholdt universitetene og de vitenskapelige høgskolene. Enkelte høgskolemiljøer har i flere år arbeidet aktivt for å oppnå universitetsstatus, f.eks gjelder dette Høgskolen i Agder, som har som mål å være universitet innen 2005, men det er ennå ikke avklart hva som blir utfallet av disse prosessene. Ved flere av høgskolene har forskerne et nært samarbeid med de regionale forskningsstiftelsene.

Forskning og undervisning i statsvitenskap skjer ved flere høgskoler enn de to som omfattes av denne evalueringen. I 1999 var i alt 72 personer med statsvitenskapelig utdanning ansatt i faglige stillinger i den statlige høgskolesektoren, selv om det må bemerkes at ikke alle disse personene arbeidet direkte med undervisning og forskning i statsvitenskap (Wendt 2001). I forbindelse med denne evalueringen ble det sendt inn materiale fra 16 forskere fordelt på to institusjoner. Utvalget vil derfor presisere at deres vurderinger av disse to miljøene ikke er representativ for den statsvitenskapelige forskningen i høgskolesektoren som sådan. Utvalget skal altså kun gi en vurdering av to "del-miljøer" ved de to høgskoler som inngikk i evalueringen og har også avstått fra å foreta en særskilt analyse av de kvantitative aspekter ved forskningen i denne sektoren.

3.2 Høgskolen i Agder

3.2.1 Innledning

Ved Høgskolen i Agder (tidligere Agder distriktshøyskole) ble det tidlig etablert et eget statsvitenskapelig miljø i tilknytning til studiet offentlig administrasjon. Statsviterne ved Høgskolen i Agder utgjør i dag en mindre faggruppe innefor Institutt for samfunnsvitenskap som igjen sorterer under Avdeling for økonomi og samfunnsfag som er et større tverrfaglig miljø med i alt cirka 30 stillinger. 8 statsvitenskapelige forskere (en professor, 6 førsteamanuenser en lektor) deltar i evalueringen, men 2 av disse har bare levert CV med publikasjonsliste og ikke vitenskapelige arbeider. En forsker som har levert publikasjoner har ifølge komiteens vurdering fortrinnsvis en bedriftsøkonomisk og bare i begrenset omfang en statsvitenskapelig profil. Arbeidene til denne forskeren omfattes derfor ikke av vurderingen nedenfor.

3.2.2 Forskningsprofil- og kvalitet

Den statsvitenskapelige faggruppes faglige profil er sterkt preget av to forhold. For det første er fagmiljøet historisk bygget opp med sikte på å ivareta undervisning i offentlig administrasjon, som fra 1999 inkluderte et masterprogram. Den faglige profil har derfor vært utviklet med fokus på offentlig politikk og administrasjon, organisasjonsteori og samfunnsvitenskapelig metode. For det andre har miljøet bakgrunn i en distriktshøgskoletradisjon preget av en klar anvendt orientering. Som følge av dette er en betydelig del av forskningen oppdragsforskning, og det er i den sammenheng en del samarbeid med Agderforskning.

Tematisk har faggruppen i de senere år blant annet arbeidet med organisatorisk identitet, verdier og rettssikkerhetsproblemer, relasjonen mellom politikk og administrasjon, politisk tillit samt med ledelse og strategi. Empirisk ligger hovedvekten på kommunalforskning samt på offentlige, profesjonelle organisasjoner f.eks sykehus og skoler. Den empiriske forskning er gjennomgående av god kvalitet, men det er bare enkelte eksempler på teoretisk nyskapende bidrag.

Faggruppens betydelige engasjement i oppdragsforskning kommer blant annet til uttrykk ved at rapporter av forskjellig karakter utgjør en betydelig del av den samlede publikasjonsprofil. Fra miljøet har det også kommet flere gode, grunnleggende lærebøker samt interessante syntetiserende tematiske bøker og antologier. Artikler, primært publisert i norske og nordiske tidsskrift utgjør en mindre andel av den samlede produksjon. Det er langt mellom bidrag publisert i kanaler som kan bidra til å synliggjøre miljøet internasjonalt. Egevalueringen avspeiler en bevissthet om svakhetene i publikasjonsprofilen, og i et eget bilag presenteres et opplegg for hvordan det kollektive faglige miljø og den internasjonale publisering kan styrkes. Det er også behov for slike tiltak ettersom forskningen i dag fortrinnsvis er individbasert og produktiviteten sterkt varierende mellom personer.

Flere personer inngår i internasjonale samarbeidsrelasjoner knyttet til blant annet Institute of Development (IDM), Mzumbe, Tanzania; Gadjah Mada University, Yogyakarta, Indonesia; Handelshøyskolen i Stockholm; Goldsmith College, University of London samt University of Queensland og University of Melbourne i Australia. Disse samarbeidsrelasjonene har resultert i forskningsrapporter, men bare i enkelte tilfeller i form av internasjonalt publiserte artikler.

Høgskolen i Agder satser på å bli universitet innen år 2005. I den forbindelse arbeider høgskolen blant annet med å få godkjent et forskerutdanningsprogram innenfor området "organisasjon og ledelse, økonomistyring og informasjonssystemet" samt på å bli akkreditert gjennom det europeiske EQUIS-system blant annet på området offentlig administrasjon og ledelse. I den sammenheng vil det bety at den statsvitenskapelige faggruppens ambisjoner de kommende år primært vil dreie seg om å videreutvikle temaene offentlig ledelse og organisasjonsteori. Nylig er det besluttet å ruste opp området europeisk organisering og integrasjon, men det synes ikke å være ambisjoner om å utvikle et bredere statsvitenskapelig miljø, noe som nok heller ikke ville vært realistisk.

3.2.3 Anbefalinger

1. Statsviterne ved HiA anbefales å satse ressurser på å realisere et eget opplegg for å bedre internasjonal publisering ved å legge vekt på videre bearbeiding av forskningsrapporter slik at resultater kan publiseres i tidsskrift og lignende med større synlighet og spredning i forskersamfunnet.
2. Statsviterne ved HiA anbefales å forbedre innsatsen på publiseringssiden på en slik måte at flest mulig forskere blir aktive i denne sammenheng, såvel som at forskningsmiljøet blir mer synlige nasjonalt såvel som internasjonalt.

3.3 Høgskolen i Bodø

3.3.1 Innledning

Høgskolen i Bodø har tilbudt grunnfag i statsvitenskap siden 1984 og mellomfag siden 1994. Som følge av studentenes etterspørsel etter videre forypning i statsvitenskapelige emner arbeides det for tiden med å utvikle en Mastergrad i samfunnsfag med hovedvekt på statsvitenskap og en Mastergrad i ledelse og organisasjon. Seksjonen for statsvitenskap og organisasjonsfag har 11 fast vitenskapelig ansatte hvorav 9 har førstekompetanse. En er ansatt i midlertidig stilling. Det er sendt inn materiale fra 10 medarbeidere til evalueringsutvalget; en professor, 4 førsteamanuenser, 3 førstelektorer og 1 høgskolelektor. Ikke alle medarbeiderne inngikk i egenvurderingen m.h.t planer for fremtidig forskning.

3.3.2 Forskningsprofil- og kvalitet

Flere av medarbeiderne ved seksjonen er utdannet sosiologer, og deres publikasjoner ligger i grenseområdet mellom fagdisiplinene. Kun en professor er utdannet statsviter. Tyngdepunktet i den faglige kompetansen ligger på offentlig politikk og administrasjon og på organisasjonsfag. Dette er utvilsomt de disipliner som står mest sentralt i forhold til regionens utdannings- og forskningsmessige behov. Utvalget har valgt ikke å komme nærmere inn på de medarbeidere som befinner seg i en randsonen hva gjelder faglige orientering.

Forskningsprofilen er dominert av studier av forskjellige former for lokal og regional politikk samt fiskerirelaterte problemstillinger. Utredningsarbeid i og for regionen står sentralt. De fleste av arbeidene refererer til norske forhold, og stort sett publiseres alt på norsk og i norske tidsskrifter og rapportserier.

Casestudier synes å være den foretrukne arbeidsform ved seksjonen. Utvalget savner imidlertid overveielser av slike studiers teoretiske relevans og forankring, noe som kan henge sammen med den hittil så lave prioriteringen av sammenliknende politikk. I publikasjonslistene finns knapt et eksempel på komparative studier. Flere av medarbeiderne har engasjert seg i vitenskapsteoretiske arbeider, særlig om forholdet mellom statsvitenskap og organisasjonsteori, men uten at man har kommet med originale bidrag. De bærer i liten grad preg av å være noe annet enn kunnskapsoversikter. I noen tilfeller dreier det seg om å fremlegge og diskutere allmenne vitenskapsteoretiske tilnærminger som er alternative i forhold til de mainstream-

metoder og perspektiv som er dominerende i den statsvitenskapelige disiplinen. Det er heller tvilsomt hvorvidt denne form for forskning er det mest hensiktsmessige å bedrive ved en institusjon som i flere betydninger befinner seg i periferien, og hvor man nok snarere burde strebe etter å markere seg på områder som er mer sentrale i disiplinen med hensyn til teoretiske og metodologiske perspektiv.

Utover de nevnte tematiske og andre begrensninger, er det utvalgets generelle inntrykk at forskningen ved høgskolen har vært solid og kompetent. De empiriske områdene er godt samlet. Imidlertid har ikke forskningen på noe område resultert i nyskapende bidrag av internasjonal klasse. Et gjennomgående trekk er at undersøkelsene er forholdsvis enkelt lagt opp og gjennomført, og at de er deskriptive snarere enn analytiske. I omgangen med teoretiske begrep og uttrykk bærer forskningen preg av å være søkende.

Produktiviteten er varierende, men sett under ett er den ikke høy. Det meste av det som utgis når ikke lenger enn forskjellige rapportserier, dvs. arbeider med lav vitenskapelig status. Det er veldig få eksempler på at arbeider er blitt publisert i anerkjente internasjonale tidsskrifter og følgelig har produksjonen liten synlighet utenfor Norge. Mindre enn en tiendedel av de arbeider som er levert til utvalget for særlig bedømming har blitt utgitt i Norden eller internasjonalt. Overvekten av publikasjoner i norske tidsskrift og andre norske sammenhenger er beklagelig.

Utvalget har merket seg at til tross for deltakelse på internasjonale konferanser, blir ikke medarbeidernes paper videre bearbeidet. Dermed mister medarbeiderne utvilsomt en del av den fordelaktige påvirkning fra internasjonal konferansedeltakelse. I et visst omfang er det samarbeid med andre norske forskere, bl.a fordi den senest ansatte professor inngår i det norske valgforskningsprogram. Ellers kan man peke på noen relasjoner til Universitetet i Luleå, University of Aberdeen og andre formelle samarbeidspartnere. Den internasjonale orienteringen reflekteres imidlertid i liten grad i publikasjonene. Siden seksjonen gjennom sine basisbevilgninger også får midler til ferdigstillelse og publisering av forskningsarbeider, må det primært skyldes svak ledelse at man ikke er nådd lenger på dette området. Seksjonen har imidlertid ambisjoner om å gjøre noe med dette problemet.

3.3.3 Spenningen mellom dybde og bredde

Seksjonen for statsvitenskap og organisasjonsfag har forholdsvis god tilgang av ressurser og man har oppnådd betydelig støtte fra Norges forskningsråd og fra en rekke departement. Utover dette har man et tett samarbeid med regionen. I egenvurderingen omtales ”Bodø-modellen” som en samarbeidsrelasjon i forhold til Nordlandsforskning, en relasjon som for øvrig også er preget av samarbeid mellom ”disiplin-” og ”profesjonsfag”. Uansett om det er selvvalgt eller påtvunget fra omgivelsene, så gir den tette relasjon til et forskningsinstitutt som er fysisk plassert i samme bygning en betydelig styrke og et stort potensiale. Det burde være enkelt å skape et fruktbart forskningsmiljø hvor man kunne konsentrere seg om den forskning man virkelig var god til. Men relasjonen representerer også en begrensning som det er vanskelig å komme utenom, noe miljøet ved seksjonen også er seg bevisst. Det er ikke enkelt å skape en balanse mellom en tung regional orientering og et nasjonalt perspektiv, noe som nok også er en

konsekvens av seksjonens ansvar for å imøtekomme behov på utdanningssiden. I seg selv er det ikke problematisk at den forskningsmessige spesialisering er hensiktsmessig i forhold til å tilfredstille den lokale etterspørselen etter kandidater, men studentene skal helst også kunne komme videre med statsvitenskapelige studier ved andre undervisningsinstitusjoner i Norge. Ved Høgskolen i Bodø står man stilt overfor det dilemma som andre mindre miljøer også må forholde seg til; det vanskelige valg mellom dybde og bredde. Seksjonen har tydeligvis et ønske om å oppnå økt bredde i den faglige vifte, bl.a ved å prioritere disiplinene internasjonal politikk og komparativ politikk. Utvalget vil ikke uttale seg om hvorvidt dette er en riktig strategi, men vil likevel påpeke at en utvanning av et forskningsmiljø som i utgangspunktet er spinkelt, kun kan oppnås gjennom tilførsel av et betydelig antall nye stillinger.

I den forbindelse vil utvalget også påpeke at Høgskolen i Bodø er henvist til å rekruttere kvalifiserte medarbeidere gjennom de ansattes doktorgradsutdanning ved andre norske universitet. I så henseende er det Universitetet i Tromsø som fungerer som moderinstitusjon. Denne ordningen, som nok er økonomisk og geografisk begrunnet, synes å fungere, men utvalget kunne konstatere at det i det lokale miljø i Bodø ikke var tilstrekkelig motivasjon med hensyn til å gi faglig støtte til de av medarbeiderne som holdt på med forskerutdanning. Som doktorgradsstudent var man fritatt fra administrativt arbeide, men ikke fra normal deltakelse i undervisningen, og undervisningsbyrden var ikke ubetydelig. I den forbindelse er det også relevant å nevne at det ikke avholdes noe regelmessig faglig seminar for staben og for doktorgradsstudentene.

3.3.4 Anbefalinger

1. Seksjonsledelsen anbefales å forbedre innsatsen på publiseringssiden på en slik måte at flest mulig forskere blir aktive i denne sammenheng, såvel som at forskningsmiljøet blir mer synlige nasjonalt såvel som internasjonalt.
2. Det bør iverksettes tiltak for å forbedre arbeidsbetingelsene til de doktorgradsstudentene som er tilknyttet, noe som bl.a bør innebære muligheten for lokal veiledning.

4 Statsvitenskap i instituttsektoren

4.1 Innledning

I skandinavisk sammenheng er norsk instituttsektor av betydelig størrelse. Noen av de 10 institutter som omfattes av denne evalueringen er ganske store både i norsk og i skandinavisk sammenheng. En del av instituttene har ansatt mange statsvitere. Ved andre institutter er statsvitere minoriteter i større grupperinger av sosiologer og økonomer. Vurdert under ett, men delvis også for seg, er de statsvitermiljøene som finnes ved de aktuelle institutt heterogent sammensatt hva gjelder forskningsprofil og rammebetingelser. Av slike grunner bl.a var evalueringsutvalget stilt overfor en vanskelig oppgave med hensyn til hvordan de skulle håndtere denne del av evalueringen.

Utvalget valgte å vurdere de fire institutter orientert mot studier av internasjonal politikk for seg (CMI, FNI, NUPI, PRIO) samt de seks øvrige forskningsinstitutter under ett: NIBR, NOVA, FAFO, Institutt for samfunnsforskning (ISF), Rogalandsforskning (RF) og Agderforskning (AF). Når det gjelder de seks institutter gjelder det at de, tross mange innbyrdes forskjeller, har det til felles at de overveiende arbeider med forskning innenfor fagområdet offentlig politikk og administrasjon. I tillegg har de en del fellestrekk hva gjelder arbeidsvilkår.

Av flere grunner har utvalget funnet at det verken ville være hensiktsmessig eller rimelig å gjennomføre en selvstendig vurdering av de enkelte statsvitenskapelige miljø.

For det første har utvalget bare hatt anledning til å vurdere publikasjoner fra et mindre utvalg aktuelle statsvitenskapelige forskere med førstekompetanse ved de respektive institutt (jf. Kap.1.4). For et evalueringsutvalg som kun har mulighet til å se forskningen i et fugleperspektiv er det for det andre vanskelig å tilbakeføre den fremlagte forskningen til et enkelt institutt. På grunn av en viss mobilitet innenfor sektoren og mellom institutt- og universitetssektoren finnes det mange eksempler på at fremlagte arbeider er publisert ved et institutt, mens forskeren stillingsmessig er knyttet til et annet. Igjen tilsier dette at man ikke gir alt for spesifikke kommentarer til den statsvitenskapelige forskningen ved hvert enkelt institutt.²²

Utvalget er kjent med at en del instituttforskere innehar bi-stillinger, men kjenner ikke til omfanget av dette. Vi er også oppmerksom på at selv om det ikke undervises, kan det foregå mange andre aktiviteter enn forskning. Ikke alle forsker på fulltid. Slike og ovennevnte forhold, bidrar også til at utvalget ikke ønsker å uttale seg om produktivitetsforhold innenfor instituttsektoren, men har nøydt seg med å gjengi noen av hovedtrekkene i tabellform.

²² Utvalget har merket seg at Norges Forskningsråd i 2001 gjennomførte en evaluering av fire av instituttene (FAFO, ISF, NIBR, NOVA). Siden denne evalueringen behandlet en rekke av de grunnleggende vilkår i instituttsektoren i detalj (f.eks strategisk planlegging, budsjett- og bemanningsforhold, kjønnsproblematikken etc.), og siden nåværende utvalg kan nikke gjenkjennende til resultatene fra den tidligere evaluering, har man funnet det tilstrekkelig å anlegge et mer begrenset perspektiv.

I første del av kapittelet redegjøres det for hovedtrekkene i rammebetingelsene til de respektive institutt. Deretter gis det en vurdering av profilen, kvaliteten og rammebetingelsene for den statsvitenskapelige forskningen ved de 10 instituttene. I siste del påpekes noen problemstillinger og utfordringer i tilknytning til de forskningsbetingelser som er observert og som utvalget mener har gyldighet for samtlige 10 institutter som inngår i evalueringen, samt for ARENA og SEFOS.

4.2 Instituttene som er med i evalueringen

Den samfunnsvitenskapelige instituttsektoren har et betydelig omfang, også om vi sammenlikner med omfanget av samfunnsvitenskapelig FoU i UoH-sektoren.

Tabell 7 Samfunnsvitenskap i instituttsektoren og i UoH-sektoren, 1999 (Mill kr).²³

	Driftsutgifter til FoU	Antall FoU-årsverk
Samfunnsvitenskap i UoH-sektoren	1 107,8	1 283
*Kultur- og samfunnsinstitutter	393,0	666

* Omfatter ikke de institusjoner i instituttsektoren som ikke regnes som forskningsinstitutter.

10 av de 60 forskningsinstituttene som faller inn under retningslinjene for statlig finansiering (og omfattes av nøkkeltallrapporteringen) deltar i den pågående evalueringen av norsk statsvitenskap. Tabell 4 viser når disse instituttene ble opprettet, hvilken eieform de har, samt en del tall for år 2000: inntekter, basisfinansiering, forskerårsverk, antall forskere med doktorgrad og antall artikler i vitenskapelige er med referee-ordning.

²³ Kilde: Indikatorrapporten 2001 (Tabell A.7.4, A.7.14, A.8.3 og A.8.6)

Tabell 8 *Rammebetingelser og resultater, utvalg av institutter. Tall for 2000.*²⁴

	Opprettet	Eieform	Inntekter Mill.kr	Prosent basis- finansiering	Antall forsker- årsverk	Antall ansatte med doktor- grad	Antall artikler med refereer**
<i>Regionale</i>							
Agderforskning	1985	Stiftelse	40,8	8,8	37	8	8
Rogalandforskning	1973	Stiftelse	38,0	8,5	42	10	6
<i>Utenrikspolitiske</i>							
CMI	1930	Stiftelse	41,9	22,0	32	12	11
FNI	1958	Stiftelse	20,6	25,5	23	6	13
NUPI	1959	Forv.org m/s.fullm.*	32,6	45,1	34	11	19
PRIO	1959	Stiftelse	38,5	21,0	27	11	16
<i>Andre</i>							
FAFO	1982	Stiftelse	61,9	5,5	63	15	9
ISF	1950	Stiftelse	33,7	20,9	41	22	19
NIBR	1967	Stiftelse	58,2	19,0	65	18	24
NOVA	1996	Forv.org m/s.fullm.*	51,4	36,3	66	24	26

* Forvaltningsorgan med særskilte fullmakter under Utdannings- og forskningsdepartementet.

** For instituttet totalt, og altså ikke bare for statsviterne som er med i evalueringen. Dette gjelder hele tabellen.

4.3 Fire institutt med vekt på internasjonal politikk

Christian Michelsens Institutt, Bergen (CMI)

Fridtjof Nansens Institutt, Lysaker (FNI)

Norsk utenrikspolitisk Institutt, Oslo (NUPI)

International Peace Research Institute, Oslo (PRIO)

I Norge finnes fire institutt med særskilt tyngdepunkt på forskning innen internasjonal politikk, et i Bergen og tre i Oslo. Disse instituttene skiller seg fra hverandre hva gjelder basisbevilgninger, eksterne forskningsmidler og avhengighet til oppdragsgiver. Hva gjelder eierform er CMI, FNI og PRIO organisert som stiftelser, mens NUPI er et forvaltningsorgan med særskilte fullmakter under Utdannings- og forskningsdepartementet. Som en del av inntektstrunnet har NUPI betydelig høyere basisbevilgning enn de tre øvrige, men det er viktig å ta i betraktning at dette også skyldes at et betydelig antall stillinger ved NUPI er øremerket informasjonsarbeid. Målt i antall forskerårsverk er instituttene relativt like i størrelse (mellom 23 og 34 forskerårsverk pr. institutt), mens antall statsvitere representert i den faste staben varierer betraktelig.

²⁴ Kilder: Instituttkatalogen. Nøkkeltallene for instituttsektoren.

Forskningsinstituttene innenfor internasjonal politikk skiller seg også fra hverandre når det gjelder forskningens samfunnsmessige anvendelse. NUPI har delvis et ansvar for informasjon til offentligheten og CMI har delvis et utredningsansvar for bistandsorganisasjoner og for evaluering av bistandsstrategier. Disse oppgavene gjør NUPI og CMI mer sårbare for vitenskapelig evaluering siden store deler av bevilgningene i praksis er avsatt til andre definerte oppgaver. Hvem som er den bevilgende myndighet blir en viktig strukturerende faktor for forskningen ved instituttene siden f.eks Utenriksdepartementet helst gir mindre pottter til definerte oppgaver mens Forvarsdepartementet gir større prosjektbevilgninger til grupper av forskere. Instituttene forskere erfarer at dialogen med oppdragsgiverne ikke fungerer bra, og at de ikke i tilstrekkelig grad inkluderes i utredningsprosesser der program og prosjekt utvikles. Mottakerne av bevilgninger oppfatter seg som, og blir derfor også, snarere klienter enn dialogpartnere i en gjensidig kunnskapsoppbygging. NUPI synes å være særskilt utsatt siden forholdet mellom de eksterne forventningene og de vitenskapelige målsettingene preges av å være særlig motsetningsfylte, noe som gjør det vanskelig for instituttet å fungere som et felles forskningsmiljø.

Instituttene forskning preges av varierende grad av kvalitet; fra ganske uinteressante til utmerkede prestasjoner.

CMI behandler i hovedsak den politiske utviklingen i den tredje verden og relasjonene mellom den tredje verden og den vestlige verden. Tross et empirisk fokus, gir den faglige produksjonen som ble sendt inn inntrykk av ujevn intellektuell kvalitet. Også kommunikasjonen med det internasjonale vitenskapssamfunnet virker fragmentert. Et spørsmål man kan stille er hvor godt erfaringene fra forskningen ved CMI tilbakeføres til universitetene i Norge. Hvilken bredere basis preger instituttets forskning?

Noe av forskningen gir et lovende inntrykk og har med seg perspektiv som kan fornye og forandre virksomheten på en interessant måte. Men spørsmålet er om det er mulig å se hvor interessant prosjektet faktisk er når man er virksom i et miljø der det teoretiske utviklingsarbeide ikke står i fokus. Sett under ett vitner ikke instituttets produksjon om et tett og velfungerende intellektuelt miljø, og det synes heller ikke som om forskningsrelasjonene med universitetene er sterke.

FNI har et empirisk fokus på industri, miljø, havrett og ressursutnyttelse. Vurdert ut den faglige produksjonen som ble sendt inn arbeider flere av forskerne teoretisk sett fremfor alt med moderne institusjonell teori og med perspektiver på kollektiv handling og rasjonalitet. En av forskerne har gjort et teoretisk imponerende arbeid omkring hva som synes å være en særegen norsk problematikk, men som løftes til et interessant og teoriutviklende studie av anvendelsen av samfunnsressurser og hvordan problemer kan løses når det oppstår interessekonflikter omkring disse.

Når det gjelder de teoretiske aspekter, er inntrykket at arbeidene er preget av varierende kvalitet. Produktiviteten er høy og deltakelsen i den internasjonale dialogen er omfattende. Men det empiriske området er veldig begrenset og inntrykket er at FNI har lyktes i å knytte sammen et godt nettverk innenfor sitt område, men kommuniserer ikke bredt innenfor det statsvitenskapelige området. Relasjonen til etablerte forskernetverk innenfor de øvrige nordiske landene er ikke særlig velutviklet. Her finnes en og annen forsker med stort potensial

til å utvikle en forskerprofil, men instituttet har også en produksjon som synes å være veldig sterkt koplet til sektorinteresser.

NUPIs forskningsmiljø er seniortungt. Innenfor miljøet finnes en produksjon med tyngdepunkt på sikkerhetspolitiske spørsmål omkring Norge, USA versus Balkan. Inntrykket er at dette området er sakkyndig, nyttig og relevant, men fra et akademisk synspunkt er det dårlig kvalifisert journalistikk. Innenfor utviklingsområdet har NUPI en omfattende, fortrinnsvis internasjonal publisering som gir inntrykk av å være kompetent og ganske sentral innenfor sitt område. Det er ikke noen statsvitenskap av stor betydning, hverken teoretisk eller metodisk, men gode bidrag til kvalifiserte policyanalyser. Innenfor NUPI finnes også dem som publiserer fortrinnsvis på norsk og hvis bare få publikasjoner finnes i tidsskrift med referee eller er utgitt av internasjonale toppforlag. Vurdert ut fra den faglige produksjonen som ble sendt inn finnes i dette fragmenterte forskningsmiljøet også forskning som kvalifiserer internasjonalt. NUPI er åpenbart et sted som både kan fungere som plattform for dagsaktuelle kommentarer og som befinner seg ved forskningsfronten gjennom ytterst kvalifisert forskning. Dette er ikke betenkelig tatt i betraktning at et utenrikspolitisk institutt rimeligvis også har andre oppgaver enn å bedrive forskning på toppnivå.

En av PRIOS profiler er innenfor området kjent som kvantitativ IP. Virksomheten innenfor dette området, som bedrives i samarbeid med instituttet ved NTNU, er preget av god publisering. Metodologisk er denne del av PRIOs forskning avansert. Hvorvidt denne forskningen kan karakteriseres som nyskapende kan diskuteres, men at det er snakk om vitenskap på relativt høyt nivå kan imidlertid ikke betviles. Andre deler av PRIOs virksomhet er kyndig og kompetent, men har et lavere teoretisk ambisjonsnivå. Arbeidene har god kvalitet, men er av begrenset statsvitenskapelig interesse. Vurdert ut fra den faglige produksjonen som ble sendt inn, varierer nivået fra det høyt kvalifiserte til det som knapt kan regnes som vitenskapelig; det er veldig store variasjoner i ambisjon og kvalitet.

Vi skal oppsummere med å gi følgende kommentarer angående de fire instituttene:

Arbeidet med generasjonsskifte innen forskerstaben bør snart påbegynnes. Visse miljøer trenger å fornyes ganske raskt, men man bør tenke nøye igjennom hvilke behov man har.

Hvis strukturen med frittstående forskningsinstitutt innenfor internasjonal politikk skal fungere nærende og ikke tærende på den vitenskapelige kvaliteten i norsk statsvitenskap, bør kanskje de vitenskapelige og politiske målene avveies tydeligere og klarere innenfor fagmiljøene enn hva som er tilfellet i dag. Instituttene bør også prioritere å bevisst skape et samlet forskningsmiljø der teoretisk arbeid og nyskapende prosjekt gis større rom. Også med hensyn til forskningsfinansiering bør IP-instituttene kanskje selv ta felles og kvalifiserte initiativ til dialog med oppdragsgiverne for å få slutt på de korte oppdrag som flere er utsatt for. For å få en bedre finansieringsposisjon kan et radikalt forslag være å slå sammen instituttene innenfor området internasjonal politikk til en slagkraftig organisasjon med plass for vitenskapelig mangfold og med en større beredskap i forhold til oppdragsgiverne.

4.4 Seks institutter orientert mot AKP og OPA

Agderforskning (AF)
Forskningstiftelsen FAFO
Institutt for samfunnsforskning (ISF)
Norsk institutt for by- og regionsforskning (NIBR)
Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring (NOVA)
Rogalandsforskning (RF)

4.4.1 Faglig profil og forskningens kvalitet

Utvalget har merket seg at de berørte forskere har vært tilbøyelige til å fremlegge deres doktoravhandlinger, også hvor disse ikke er blant det nyeste i produksjonen. I noen grad har forskerne også fremhevet arbeider publisert i tidsskrifter eller engelskspråklige antologier. Individuelt forfatterskap utgjør hovedvekten av de innsendte arbeidene. Denne tilbøyelighet avspeiler nok at det blant forskerne finnes en ganske klar forståelse av den statsvitenskapelige disiplinens hierarkiske strukturer og/eller at man har hatt en forestilling om at det var denne type arbeider utvalget ville gi høyest prioritet.

Det er likevel påfallende at en betydelig del av forskningsresultatene formidles gjennom instituttens egne publikasjonskanaler, dvs. interne skrifteserier (FAFO-rapporter, NIBR-notater, RF arbeidsnotat, etc.). Instituttens representanter så ikke dette som noen ulempe. De mente at man fint nådde mottakerne, og at de også på en tilfredstillende måte inngikk i norsk offentlig debatt. Utvalget tør ikke vurdere sannhetsgehalten i disse oppfatningene, men ønsker å peke på forskjellen i publikasjonsprofil mellom visse deler av universitetssektoren og instituttsektoren.

De innsendte arbeider vitner om en ganske bred oppfatning av statsvitenskapens faglige område. Arbeidslivsforskning, sosialpolitisk forskning og forskning på styringsproblemer i velferdsstaten foregår innenfor flere samfunnsvitenskapelige disipliner.

Arbeidsstilen er preget av at det forskes i mange retninger, ikke bare tematisk, men også metodisk. Man arbeider både kvantitativt og kvalitativt og har ikke alltid noen spesifikk teoretisk forankring. Anvendt forskning, evalueringer og problemutredninger forekommer hyppigst uten at det den grunn finnes merkbare bidrag til evalueringsforskningens teori og metodikk. Case orienteringen er meget fremtredende, dessverre ofte i en slik form at det aktuelle caset ikke relateres til eksisterende teori eller brukes til å formulere eller avprøve mer generelle utsagn på en tilfredstillende måte.

Forskningstematisk er det, som nevnt, visse forskjeller og likhetstrekk ved de seks instituttene: Utenfor Oslo-regionen er det en tendens til at forskningen ofte sentreres om emner spesifikke for regionen. Det er mange studier av lokal politikk, lokale administrative problemstillinger, utviklingsmuligheter i det lokale næringsliv samt problemstillinger relatert til velferdsstatens institusjoner. Forskningen er problemorientert og benytter seg derfor av tverrfaglige perspektiv. Utvalget har imidlertid merket seg at man flere steder er bevisst de begrensningene som kan ligge i dette. Det statsvitenskapelige miljøet ved *Rogalandsforskning* hevder at de prøver å etterstrebe en balanse mellom disiplinorientering og tverrfaglig

samarbeid. Dette miljøet har også kommet med vesentlige bidrag på internasjonalt nivå når det gjelder forskning om parlamenter så vel som forskning om bærekraftig utvikling.

Agderforskning, slik utvalget har fått denne institusjonen presentert, er mer orientert mot utrednings- og evalueringsarbeide og etter utvalgets oppfatning burde ikke denne institusjonen vært inkludert i en evaluering av norsk statsvitenskap.

De store instituttene i Oslo preges også av en tverrfaglig orientering. Denne er minst fremtredende ved *Institutt for samfunnsforskning* (ISF) hvor arbeidene har karakter av den forskning som typisk bedrives i et universitetsmiljø. Det mangeårige valgforskningsprogram og partiforskningen ved ISF leverer fortsatt arbeider av god og internasjonal kvalitet med en klar statsvitenskapelig profilering. Kjennskapen til den internasjonale litteraturen er gjennomgående god og forskningen preges av stor bevissthet om metodiske spørsmål. Her kunne man imidlertid nådd lengre ved å anvende komparative perspektiver i forskningen.

Selv om de fleste forskere befatter seg med norske forhold, har flere hatt anledning til å forske i nordiske og europeiske, men også afrikanske, asiatiske og andre, mer fjerne geografiske problemstillinger. Denne tendensen er ikke minst synlig ved *NIBR*.

Selv om det legges vekt på tverrfaglighet og gruppesamarbeid (f.eks i egenvurderingene) kan vi likevel observere at det også er rom for individuelle valg, i hvert fall i forbindelse med de doktorgradsarbeider som jo har utgjort en betydelig del av det materiale som utvalget har hatt adgang til å lese. Som tilfellet også er utenfor Oslo er det her snakk om grunnforskningsrettede arbeider, og i et visst omfang er de viktigste resultater også gjort tilgjengelige gjennom publisering i internasjonale tidsskrifter og antologier. Som helhet kan nivået på doktorgradsavhandlingene karakteriseres som høyt. Hovedmassen av publikasjoner fra forskerne er imidlertid instituttrapporter med et mer kortsiktig og begrenset siktemål og som sjelden når lenger enn til de interne rapportserier ved instituttet. Man kan imidlertid spore en tendens til øket internasjonal publisering og et ønske om dette. I den forbindelse kan man imidlertid reise spørsmålet om hvorvidt de statsvitenskapelige ”miljøer” ved FAFO og NOVA er store nok til å understøtte publisering og faglig kvalitetssikring. Det er mulig at vekselvirkningen i forhold til norske universitetsmiljøer fungerer bedre når det gjelder forskerutdanningen, og den integrerende funksjon som den representerer. Utvalget har merket seg at det i egenvurderingene fra FAFO og NOVA ikke finnes noen referanse til samarbeidet med ISV ved UiO, men derimot at samarbeid med ISS ved NTNU spiller en viktig rolle for NOVA-forskerne.

4.5 Instituttsektoren; noen felles utfordringer

Sett fra en vinkel eksisterer det et harmonisk samarbeid, nærmeste en symbiotisk relasjon mellom universitetsinstituttene og flere av de norske sektorinstituttene. Dette mønsteret er tydeligst når instituttene er lokalisert i nærheten av hverandre, geografisk og/eller institusjonelt. I en slik situasjon er det nok universitetsinstituttene som gir den statsvitenskapelige retning.

Når det publiseres internasjonalt/på fremmedspråk skjer det oftest i regi av universitet. I de fleste tilfellene er det universitetsmiljøene som er deltakerne i det faglige internasjonale

samarbeidet, f.eks i relasjon til ECPR og andre internasjonale organisasjoner innenfor statsvitenskapen.

Universitetsinstituttene har det formelle ansvaret for forskerutdanningen og tildeler doktorgrader. Universitetet fungerer fortsatt som "gate-keeper" i den akademiske karriere og en stilling ved universitetet er nok et mål som mange forskere i instituttsektoren streber mot. I hvert fall kan utvalget observere at instituttene ved flere anledninger har levert førstestillingskompetente forskere til universitetsinstituttene.

Instituttene spiller en viktig rolle som mottakere av universitetets kandidater. Dermed spiller de også en rolle i utdanningen av yngre forskere. I flere tilfeller er det instituttene som utgjør det daglige forskningsmiljøet og veiledningen, mens hovedveilederen ved universitetet kan tenkes å ha en noe fjernere rolle i forbindelse med utdanningen av den enkelte forsker. Som utenforstående betraktere av det norske forskningssystemet vil utvalget reise spørsmålet om hvorvidt det er rimelig at forskerutdanningen i så stor grad finner sted utenfor universitetsmiljøet. Ved besøk på universitetene har utvalget for øvrig observert at universitetsinstituttene ikke alltid ga veiledningen av eksternt registrerte doktorgradsstudenter den nødvendige oppmerksomhet.

Instituttene leverer gjerne god og spesialisert undervisning til universitetsstudentene, og supplerer dermed universitetets egne forskere. For ISV ved Universitetet i Oslo f.eks er de mange institutter i Oslo-området utvilsomt en viktig og nærmest uunnværlig ressurs. Instituttsektoren gir også universitetslærerne anledning til å slippe undervisningsarbeid i perioder gjennom fri-kjøp og utstasjonering, men dette fenomenet er nok mest utbredt innefor Oslo-området.

Slike forhold tilsier at man bør skape en viss integrasjon mellom institutt- og universitetsmiljøene. Vi tenker også på at relasjoner mellom institutt- og universitetssektoren kan bidra til å legitimere den universitetsbaserte forskningen i en bredere sammenheng, f.eks i forhold til lokale og regionale myndigheter. Det er imidlertid også forhold som kan trekke i en motsatt retning.

Universitets- og instituttsektoren representerer to atskilte verdener med forskjellige kulturer og forskjellige forskningsmessige prioriteringer. Forskjellene gjelder først og fremst det faktum at universitetsinstituttene i egenskap av deres relativt store basisbevilgning til forskjell fra instituttene, er sikret stabilitet, arbeidsro og autonomi. Et universitetsinstitutt med en stabil basisbevilgning har ingen unnskyldning for ikke å fungere eller for å ikke å ta langsiktige hensyn. Et sektor-institutt hvis basisbevilgning f.eks utgjør 5-10 prosent, må derimot til stadighet gi høy prioritet til å skrive søknader. I den anledning vil utvalget peke på at bevisst og strategisk bruk av basisbevilgninger, oppsparte midler etc. ikke ble nevnt i særlig grad, heller ikke ved besøkene på universitets- og høgskoleinstitutter.

Et universitetsinstitutt er i mindre grad avhengig av programbevilgninger. Mye statsvitenskapelig grunnsforskning lar seg gjennomføre med relativt beskjedne driftsmidler. I instituttsektoren forholder det seg annerledes. Her kan forskningsvilkårene bli helt avhengig av den bevilgningspolitikk som føres fra departement og forskningsråd. I miljøene foretrekkes naturlig nok langvarige og brede programbevilgninger fremfor korte og meget konkrete prosjektbevilgninger. I samtaler med instituttrepresentanter hadde utvalget ikke anledning til å

utdype denne problematikken, men kan likevel konkludere at noen institutt står i et veldig tett, nærmest klientpreget forhold til enkelte departement. Derigjennom oppnås en viss garanti for bevilgning av ressurser, men på bekostning av autonomien. Medarbeidere og ledelse ved andre institutt måtte i høyere grad ”shoppe omkring” med alt hva det innebærer i form av usikkerhet og tidshorisont – forkortning.

For øvrig påpekte flere at styring og kontroll fra departementenes så vel som fra Norges forskningsråds side har økt over tid, og at denne tendensen ble forsterket av store programbevilgninger. Som følge av slike rammebetingelser har begrepet akademisk frihet ulik betydning. Det er liten grad av autonomi i instituttsektoren som snarere preges av å være et marked hvor tilbud og etterspørsel fungerer, om enn ikke alltid like godt. Instituttene tilbyr sine tjenester der det finnes anledning og i mange tilfeller konkurrerer de også direkte med hverandre, noe som også illustrerer at arbeidsdelingen i instituttsektoren er langt fra entydig. Selv om graden av prosjekter som ble innvilget kunne variere, selv om stort sett alle institutt klagde over all den tid som gikk med på å skrive søknader og den uforutsigbarhet som preget markedet; selv om de også klagde over å måtte arbeide med flere prosjekt samtidig og dermed ikke fikk anledning til fordypelse og konsentrasjon, var det likevel, for utvalget slående, at det virket som om alle i det norske miljø hadde avfunnet seg med disse vilkårene.

Mye av det som ble fremført overfor utvalget, skriftlig så vel som muntlig, kan sammenfattes i to sitater fra egenrederingene som begge er representative for de oppfatninger som ble formidlet til utvalget, hvor det i den ene ble sagt at:

“Spenningen mellom langsiktighet og program og prosjektbevilgninger innser vi at forskningen må leve med og ta som en utfordring.”

mens det i en annen uttalelse også ble påpekt at:

“Det viktigste hinderet for god forskning er for liten grunnbevilgning og for lite forutsigbare rammebetingelser for forskningsfinansiering i Forskningsrådet og mer generelt fra offentlige myndigheter. De som styrer norsk forskning synes at ha en overdreven og ureflektert tro på at marked og konkurranse skal bidra til bedre forskning. Resultatet er en situasjon der det snart brukes mer tid på å konkurrere om forskningsmidler enn å forske på de midlene en får!”

Bortsett fra ISF gjorde samtlige institutt utvalget oppmerksom på at deres statsvitere arbeidet i et tverrfaglig miljø, og at nesten alle inngikk i prosjektgrupper med representanter fra flere disipliner. Dette forhold ble ofte fremhevet som meget positivt, og man sporet ikke noe bekymring for hvorvidt det faglige perspektiv kunne overleve i situasjoner hvor det faglige miljø var lite og/eller spredt. Utvalget kan ikke uttale seg om hvorvidt man i denne forbindelse gjorde en dyd ut av en nødvendighet. Som tidligere nevnt observerte utvalget en tendens til spredning med hensyn til emnevalg.

Et enkelt institutt fremhevet at Forskningsrådets prioritering av tverrfaglige forskningsprosjekt gjorde det vanskelig å ivareta disiplinorienterte hensyn og å videreutvikle kompetanser i det statsvitenskapelige miljø. Det er for øvrig slående at denne gruppeorientering

og tverrfaglighetsproblematikk ikke ble tatt opp ved utvalgets besøk ved universitetene. Her er det snakk om en grunnleggende forskjell mellom de to typer miljøer, en forskjell som på lengre sikt nok kan sette varige spor. På lengre sikt må det nærmest være umulig å opprettholde disiplinorientert forskning, forskerutdanning og etterutdanning i instituttmiljøer preget av kortsiktig planlegging og tverrfaglig orientering og hvor statsviterne for øvrig ikke utgjør en større gruppe. Det er imidlertid en forskjell på de miljømessige betingelsene alt etter om forskeren er plassert ved et randsone-institutt eller ved et av de øvrige institutter. Ved de førstnevnte må det, ikke minst hvis den fysiske nærhet er stor, være lett å bygge opp og delta i tverrinstitusjonelle forskningsseminarer og andre integrerende tiltak.

Å drøfte graden av rimelighet knyttet til disse ulike arbeidsvilkår inngår ikke som en del av mandatet. Men det er grunn til å peke på at interne prioriteringer i det norske forsknings- og forskningspolitiske miljø kan tenkes å påvirke hvordan norsk statsvitenskap på lengre sikt vil utvikle seg samt hvordan den fremtrer og oppleves internasjonalt.

4.5.1 Anbefalinger

1. Det anbefales at det ved de enkelte institutt fortsatt arbeides mot å sikre bedre publiseringsvilkår, samt at man gjennom forhandlinger med oppdragsgiver forsøker å sikre at det gis mulighet for faglig meritterende publisering innenfor rammen av de enkelte prosjekt.
2. Det anbefales at instituttene viser større interesse for doktorgradsstudentenes veiledningsvilkår, både ved instituttet og ved det ansvarlige universitetsinstitutt.
3. I et tverrfaglig miljø bør det også legges vekt på å gi medarbeiderne mulighet for å opprettholde og utvikle deres disiplinbaserte forskningskompetanse. Hvis det statsvitenskapelige miljøet er for lite, kan det med fordel etableres samarbeid med beslektede miljøer i institutt – eller i universitetssektoren.
4. Flere av instituttene behøver å vurdere sine strategiske planer med tanke på den fremtidige kjønnsfordelingen i staben.

5 Situasjonen innenfor sub-disiplinene

5.1 Innledning

Forskning innenfor ulike delområder av den statsvitenskapelige disiplinen er representert innenfor hele sektoren for høyere utdanning og forskning. Det eksisterer også viktige relasjoner mellom forskningsmiljøer lokalisert i ulike deler av sektorene, både når det gjelder forskningssamarbeid og i forvaltningen av undervisnings- og utdanningsoppgaver. Derfor fant utvalget det naturlig at statsvitenskapelige sub-disipliner også ble identifisert og vurdert på nasjonalt nivå, på tvers av og uavhengig av institusjonelle skillelinjer. Hvilke kriterier som skal ligge til grunn for klassifisering av de statsvitenskapelige sub-disiplinene er imidlertid ikke gitt.

Man kan f.eks velge å operere med en finmasket inndeling i subdisipliner, med vekt på de forskjellige forskningsobjekter (institusjoner, atferdsformer etc.). Man kunne ha benyttet seg av en av de mange måter som statsvitenskapelig forskning har vært kategorisert etter siden den første grove inndelingen av fagets hovedfelter (Rokkan 1972). Man kunne benyttet en inndeling som knyttet an til fagets hovedområder slik de gir seg ut fra den tradisjonelle organiseringen av universitetsundervisningen, dvs. at politisk teori og metode ville blitt egne kategorier. Utvalget har også vært oppmerksom på hvordan man i nyere analyser av faget har delt opp den norske statsvitenskapelige forskningen, f.eks at kvinneforskning har vært betraktet som et eget område (Kuhnle 1986; NST 1997).

Dette utvalget har imidlertid valgt en inndeling i subdisipliner som er ganske grov, men som ikke er mindre relevant for norsk statsvitenskap av den grunn, bl.a fordi den knytter an til en inndeling som ble formulert av Stein Rokkan m.fl. i 1964 da grunnlaget for statsvitenskapens oppbygging i Bergen ble formulert. Vi arbeider i det følgende med en tredeling av forskningen. Internasjonal politikk (IP) betraktes som et eget område. I tillegg har vi forsøkt å skille mellom områdene offentlig politikk og administrasjon (OPA) og allmenn og sammenlignende politikk (AKP).

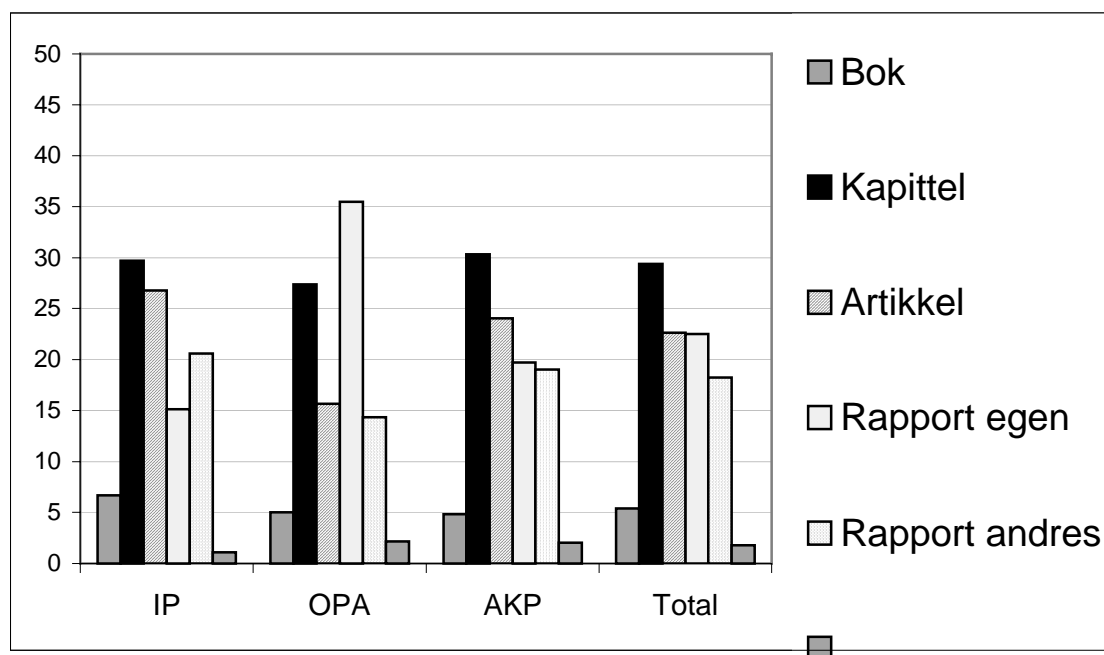
163 forskere som inngår i evalueringen er tilordnet en av disse kategorier: IP 24,5%, OPA 31,9% og AKP 43,6%. Reliabiliteten i kodingen kan selvsagt diskuteres. Utvalgets sekretariat kan ha kodet feil, men viktigst er nok at ganske mange forskere arbeider eller har arbeidet innenfor mer enn den kategori de er plassert i. De tre subdisiplinene må heller ikke oppfattes som separate kategorier. Hvordan den enkelte forsker er blitt innplassert i forbindelse med den statistiske bearbeidingen av publikasjonslistene betyr imidlertid mindre enn den kvalitative vurderingen som jo er hovedtema for dette kapittelet.

Noen problemstillinger i tilknytning til avgrensningene vil for øvrig bli tatt opp i den påfølgende drøfting av forskningen innenfor subdisiplinene.

5.1.1 Publiseringmønstre

For alle de tre subdisipliner gjelder det at det, utover bøker, artikler og avhandlinger, publiseres en del rapporter. For både offentlig politikk og administrasjon, internasjonal politikk og allmenn og komparativ politikk ble det i perioden publisert i gjennomsnitt 0,7 rapporter pr. forsker pr. år (Tabell V.7.1). Ikke overraskende er det visse forskjeller i publiseringmønstre mellom de tre subdisipliner. I større grad enn de to andre har OPA-forskerne en tendens til å benytte seg av den mer upretensiøse rapportformen. Her publiseres disse rapportene stort sett på norsk, noe som sannsynligvis avspeiler forskningens finansieringsstruktur, dvs. oppdragsforskning publiseres gjerne i rapporter. AKP-forskerne benytter seg i større grad av tidsskriftsartikler og av antologi-formen (Figur 4, se også tabell 9). Utvalget har ikke hatt tilgang til sammenlignbare data fra de andre nordiske land, men er likevel ganske sikre på at slike mønstre i publikasjonsstil også er ganske typisk for statsvitenskapelig forskning andre steder.

Figur 4 Type publisering prosentuert innen hver subdisiplin (1991-2000).²⁵

²⁵ Kilde: Innsendte publikasjonslister. N=163

Tabell 9 Type publikasjon etter subdisiplin 1991-2000.²⁶

	Bok	Kapittel	Artikkel	Rapport-e	Rapport-a	Dr. avh	Total
IP	61 (6,7%)	271 (29,7%)	244 (26,8%)	138 (15,1%)	188 (20,6%)	10 (1,1%)	912 (100%)
OPA	42 (5%)	229 (27,4%)	131 (15,7%)	297 (35,5%)	120 (14,3%)	18 (2,2%)	837 (100%)
AKP	71 (4,8%)	448 (30,4%)	355 (24,1%)	291 (19,7%)	281 (19%)	30 (2%)	1476 (100%)
	174 (5,4%)	948 (29,4%)	730 (22,6%)	726 (22,5%)	589 (18,3%)	58 (1,8%)	3225 (100%)

5.2 Offentlig politikk og administrasjon

Subdisiplinen offentlig politikk og administrasjon beskjeftiger seg med problemstillinger knyttet til hvordan politikk skapes og iverksettes, hvilke effekter politikk har, samt hvordan forvaltningen organiseres og hvilken betydning denne organisering har for hvordan politikken skapes og iverksettes. Internasjonalt skilles det av og til mellom offentlig politikk (public policy) og offentlig administrasjon (public administration). Historisk har disse to områdene vært integrert i Norge.

Dette innebærer bl.a at det er sentralt at det anlegges et politologisk og ikke bare et teknisk perspektiv på forvaltning. Med klassisk statsvitenskapelig terminologi kan man, alt etter hva man ønsker å betone, si at det er et fokus på forvaltningens rolle i fordelingen av goder med gyldighet/relevans for et samfunn eller at det er et fokus på forvaltningens maktutøvelse sett i lys av andre aktører, som det politiske system, interesseorganisasjoner, borgere/brukere, medier osv.

Subdisiplinen offentlig politikk og administrasjon har uklare grenser til og overlapper i stigende grad med andre statsvitenskapelige subdisipliner. Kommunalforskningen, som interesserer seg for både velgeratferd og forvaltning, er et eksempel på en tematikk som, ikke minst i Norge, integrerer offentlig politikk og forvaltning med allmenn og komparativ politikk. Utviklingen av internasjonalt samarbeid, herav den europeiske integrasjonsprosess, skaper på samme måte nye felles interesseflater på tvers av offentlig politikk og administrasjon og internasjonal politikk. På tross av de vanskeligheter og utfordringer som forårsakes av de uklare grensene mellom subdisiplinene, gis det nedenfor en karakteristikk av området offentlig politikk og forvaltning i norsk statsvitenskap. Begrunnelsen er for det første at det i Norge synes å være en relativt sterk identitet knyttet til subdisiplinene, for det andre at de utfordringer som ligger i å organisere forskersamfunnet og det potensialet for å konfrontere og forene de statsvitenskapelige subdisiplinene, nettopp krever en bevissthet om disse.

Offentlig politikk og administrasjon har i Norge en sterkere profil i det samlede statsvitenskapelige felt enn hva som er tilfellet i de andre nordiske landene (Jørgensen 1999). Historisk har området hatt sin egen organisatoriske plattform ved Universitetet i Bergen, først

²⁶ Kilde: Innsendte publikasjonslister. N=163

som seksjon fra 1969 og senere som institutt fra 1980. Den egne organisatoriske plattform og identitet synes å ha bidratt til å styrke utviklingen av området som helhet i en disiplin hvor en del oppfatter området som plassert, om ikke i fagets periferi, så i hvert fall ikke i dets kjerne (jf avsnitt om AKP).

5.2.1 Kvalitet og kompetanse

I dag bedrives forskning på området offentlig politikk og forvaltning i en lang rekke miljøer, både på universiteter, høyskoler og i instituttsektoren. Området offentlig politikk og administrasjon er fortsatt særlig sterkt i Bergen. På universitetet i Oslo finnes en mer begrenset, men kvalitativt god innsats. På Universitetet i Tromsø utgjør offentlig politikk og administrasjon umiddelbart en betydelig del av profilen. Ved nærmere ettersyn kan man imidlertid stille spørsmål ved hvorvidt en del av den forskning som der bedrives egentlig kan karakteriseres som statsvitenskapelig. På Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet er området relativt svakt utbygd. Både Høgskolen i Bodø og Høgskolen i Agder har et betydelig innslag av offentlig politikk og administrasjon. Også i disse miljøene er grensene for hva som kan betegnes som statsvitenskap og mer generell ledelsesforskning uklare. På høyskolene er forskningens kvalitet mer varierende enn ved universitetene. Det er få eksempler på det riktig gode og mange eksempler på det middelmådige. I instituttsektoren foregår forskningen i offentlig politikk og administrasjon typisk i et bredere tverrfaglig miljø. Forskingen her er utpreget problemorientert, hvilket også er dens primære eksistensberettigelse, men dette betyr samtidig at det i noen miljøer kan være vanskelig å holde fast ved et statsvitenskapelig perspektiv.

Forskning på området offentlig politikk og administrasjon bygger i dag i de fleste land bl.a på organisasjonsteoretiske perspektiver. Sammenlignet med f.eks Danmark og Sverige har integrasjonen mellom statsvitenskap og organisasjonsteori historisk vært særlig sterk i Norge (Christensen & Lægreid 1977). I Norge er det utviklet en spesiell profil der statsvitenskapelige perspektiver, f.eks demokratiteori, integreres med organisasjonsteoretiske perspektiver, f.eks beslutningsteori og institusjonell teori. Denne tradisjonen, som ble grunnlagt av Knut Dahl Jacobsen og senere videreført av Johan P. Olsen, har historisk hatt sin forankring på Universitetet i Bergen. Miljøet i Bergen synes på mange måter å ha fungert som et forbilde for innsatsen andre steder, fremfor alt i Tromsø og på høyskolene.

Kombinasjonen av demokratiteoretiske og organisasjonsteoretiske perspektiver har vist seg å inneholde et betydelig potensial for teoriutvikling. Garbage– can perspektivet og det nyinstitusjonalistiske perspektivet, som begge er utviklet i et norsk-amerikansk samarbeid, har vært til stor inspirasjon i en bred internasjonal sammenheng. Det samme gjelder for den begrepsutvikling som var resultat av den norske maktutredningen på 1970-tallet og LOS-programmet på 1990-tallet, i hvert fall i en nordisk sammenheng. Svakheten i dette norske miljøet, i den grad den finnes, har vært den relativt sterke skoledannelsen som i perioder synes å ha avskåret det potensial som kanskje kunne ha ligget i å konfrontere disse perspektiver med andre teoretiske perspektiver, f.eks rational choice- eller diskursanalytiske perspektiver.

Forskningen i offentlig politikk og administrasjon er videre kjennetegnet ved et sterkt empirisk fokus. I likhet med andre land er forskningen i Norge orientert mot praksis (Peters & Wroght 1996). En konsekvens av dette er at forskningsmessige temaer forandres over tid i pakt med endringsprosesser i politikk og forvaltning. Dette betyr at innsatsen på området synes å være mer fragmentert sammenlignet med andre statsvitenskapelige subdisipliner. At man i Norge har lyktes med å bygge opp og vedlikeholde flere databaser vedrørende forvaltningens utvikling bidrar til å motvirke tendensen til fragmentering.

At forskningen er praksisnær, ofte etterspurt og til dels finansiert av praksisfeltet, innebærer ytterligere en risiko for at det ikke legges tilstrekkelig vekt på å fullføre forskningsprosjektene i retning av å utnytte potensialet for teoriutvikling samt sikre internasjonal publisering. Dette er et særlig stort problem i høyskolesektoren og i instituttsektoren, og utvalget har allerede drøftet det i forbindelse med vurderingen av disse sektorer.

5.2.2 Tematikk og nettverk

Tematisk er den norske forskningen innenfor offentlig politikk og administrasjon både bred og rik. Det finnes analyser av og kompetanse på de fleste politikkområder. Dette gjelder samfunnsmessig tradisjonelt betydningsfulle områder som f.eks helse- og sosialpolitikk, utdanningspolitikk, arbeidsmarkedspolitikk og fiskeripolitikk, men også nyere områder som f.eks bistandspolitikk og miljøpolitikk samt tverrgående områder, fremfor alt forvaltningspolitikk. Likeledes er det fokus på alle administrative nivåer fra det internasjonale samarbeid til det lokale, samt på relasjonene mellom nivåene.

Miljøene imellom er det en viss arbeidsdeling, men også et betydelig tematisk forankret samarbeide. For eksempel er Bergen sterk på analyser av det sentraladministrative nivået, men kompetanse på dette finnes også i Oslo. Motsatt har Oslo for eksempel vært og er vel fortsatt sterk på analyser av det kommunale og regionale nivå, men kompetanse på dette områder finnes også i Bergen (Offerdal & Kjellberg 1997). Institusjonelt tverrgående tematiske bokprosjekter dokumenterer at det finnes tematiske nettverk som også inkluderer andre universitets- og høyskolemiljøer samt instituttsektoren.

Som en utenforstående iaktaker ser man at noen tema, sett i et internasjonalt komparativt perspektiv, gis særlig stor oppmerksomhet. Eksempler på dette er fiskeripolitikk, samt regional- og kommunalforskning. I en norsk sammenheng er dette kanskje ikke overraskende, men det er nærliggende å spørre om den betydelige prioritering av disse tema innebærer at andre sentrale tema, som f.eks landbrukspolitikk, arbeidsmarkedspolitikk og næringspolitikk eller mer prinsipielt; relasjonen mellom interesseorganisasjoner og forvaltning, gis for lite oppmerksomhet.

5.2.3 Publiseringsprofil og internasjonal synlighet

I den bibliometriske analysen av produktivitet kommer området offentlig politikk og administrasjon dårligere ut enn både internasjonal politikk og allmenn og komparativ politikk. Forskerne på området offentlig politikk og administrasjon har i perioden 1991-2000 i

gjennomsnitt publisert 1,2 artikkelkvivalenter pr. forsker pr. år. De tilsvarende tall for internasjonal politikk er 2,2 og for allmenn komparativ politikk 1,8 (Tabell V.6.1). Bak gjennomsnittstallene gjemmer det seg store individuelle og til dels institusjonelle variasjoner. De gjennomsnittelige tall for produktiviteten på området offentlig politikk og administrasjon som helhet synes å bli trukket ned av relativt sett lave produktivitetstall for Universitetet i Tromsø, samt for høgskolesektoren, steder hvor området offentlig politikk og administrasjon veier tungt i den samlede profil.

Utover dette viser den bibliometriske analysen at hovedparten av publiseringen på området offentlig politikk og administrasjon i perioden 1991-2000 er på skandinaviske språk. Miljøenes egenvurderinger og våre besøk har imidlertid avdekket at andelen publikasjoner rettet mot et internasjonalt publikum har vært stigende de senere år, samt at det er stor oppmerksomhet mot ytterligere å støtte denne utviklingen fremover.

Av de tre subdisiplinene ligger området offentlig politikk og administrasjon likeledes lavest hva gjelder andelen artikler i ISI-indekserte tidsskrifter. Under våre besøk har vi observert at det i noen miljøer synes å eksistere arbeidsbetingelser og kanskje også en kultur som i for stor grad synes å være tilfreds med publisering i rapporter og ikke gir tilstrekkelig rom til videre bearbeidning av resultater med sikte på publisering av artikler. At det i noen miljøer eksisterer et sterkt press for å skaffe nye prosjekter synes å bidra til dette. I de miljøer som ikke er karakterisert ved en slik kultur synes det å være en god tradisjon for å bearbeide resultater videre mot publisering i internasjonalt komparative antologier. Dermed når resultatene ut i relevante tematisk funderte internasjonale nettverk, men denne publiseringsform bidrar kun sjelden til den bredere internasjonale synlighet som kan oppnås gjennom publisering i internasjonalt anerkjente tidsskrifter. Imidlertid er det enkelte forskere som i løpet av de seneste år har publisert i anerkjente tidsskrifter som *Public Administration*, *Journal of European Public Policy*, *Governance*, *International Organization*, *public Administration and Development* og *World Development*, liksom tidligere publiseringer i f.eks *Journal of Theoretical Politics* og *Policy Studies Journal* har satt synlige siteringsmessige spor.

5.2.4 Oppsummering

Sammenfattende er forskningen i offentlig politikk og administrasjon i Norge gjennomgående av god, men også av varierende kvalitet. Som i de fleste land er profilen praksisnær og empiritung, men det er samtidig enkelte eksempler på meget betydningsfulle teoretiske bidrag. Kvalitetsmessig er universitetsmiljøene de førende.

5.3 Allmenn og komparativ statsvitenskap

De ulike norske miljøene har ulike tematiske tyngdepunkt og profiler, noe som bl.a kommer til syne ved at den allmenne og komparative statsvitenskapen innehar veldig ulik posisjon i de ulike miljøene. Den står sterkt ved universitetene i Bergen, Oslo og Trondheim, men er ubetydelig og nærmest forsømt ved universitetet i Tromsø og ved høgskolene. Innenfor instituttsektoren står den delvis sterk, delvis svakt. Institutt for samfunnsforskning i Oslo har i

så henseende vært en høyborg. De øvrige er orientert mot andre interesser. Det kan hevdes at dette er uttrykk for en fornuftig arbeidsdeling, men det er også berettiget å mene at hvert statsvitenskapelige miljø med selvrespekt burde opprettholde en viss grunnberedskap nettopp på den allmenne og komparative statsvitenskapens område. Talsmenn for denne delen av statsvitenskapen har hatt en tendens til å mene at "comparative politics is central to the development of political theory" og at "comparative politics should be a central, if not *the* central, concern of political science" (Peters 1998). Påstandene er pretensiøse, men man kommer ikke vekk fra at den allmenne statsvitenskap lenge har blitt identifisert som kjernen i den statsvitenskapelige disiplinen og at den komparative statsvitenskapen i økende grad oppfattes som å gi et viktig bidrag til disiplinens identitet. Det er nok ganske vanskelig å oppnå fruktbare satsninger på de ulike subdisiplinære områdene hvis det ikke er en noenlunde vital kopling til den allmenne og komparative statsvitenskapens teorier og problemstillinger. Det utvalget har lært av lesing av publikasjoner og miljøbesøk er i hvert fall egnet til å bekrefte riktigheten av en slik antakelse.

5.3.1 Iakttakelser om tematikk

I tematisk betydning er den norske forskningen bred og rik innenfor allmenn og komparativ statsvitenskap. En sammenlikning gjort for nesten tjue år siden, viste at Norge stod sterkt der Sverige stod svakt og vise versa. I Norge var offentlig forvaltning, politisk deltakelse, makt og beslutningsprosesser, samt kvinneforskning sterke områder, mens studier av organisasjoner og partier, den offentlige sektoren, høyere utdanning, arbeidsmarkedspolitik og grasrotpolitikk stod sterkt i Sverige (Eliassen & Pedersen 1984). Vi har ikke kontrollert hvorvidt disse særegne trekkene fortsatt gjelder. Et allment inntrykk er at skillelinjene har blitt utjevnet etter hvert som miljøene har vokst og dermed har kunnet utvide sine interesseområder. Det er neppe slik lenger at den statsvitenskapelig orienterte kvinneforskningen har en særegen posisjon i Norge; på andre siden er det knapt lenger riktig at organisasjons- og partistudier samt utforskning av den offentlige sektoren er et forsømt område i Norge. Hva man imidlertid kan og bør etterlyse i norsk forskning er en større allmenn interesse for de politiske institusjonene i tradisjonell betydning og deres virksomhet (regjering, parlamenter, konstitusjoner og konstitusjonelle spørsmål, etc.). Disse forskningsobjektene hadde en mye mer fremtredende plass i den tidlige og unge norske statsvitenskapen (Kuhnle & Rokkan 1977), men har nå mistet en hel del av sin tidligere synlighet. Med særlig fokus på forholdene i Norden har det blitt sagt at statsrettslige og konstitusjonelle spørsmål er tilbake som sentrale objekt i statsvitenskapen, og at denne "konstitusjonalismens tilbakevendelse" er en ønskelig utvikling (Karvonen 1998). Som nevnt har denne tilbakevendingen ikke vært rask i Norge. En hemmende faktor er dragingen til oppdragsforskning som markeres i det overflittige studium i norsk statsvitenskap av sektor- og næringsproblem som har blitt og skal omtales andre steder i vår utredning. Et særskilt lovende eksempel kan imidlertid nevnes; det gjelder en publikasjon fra Rogalandsforskning der et empirisk og statsvitenskapelig studium av lobbyisme og politiske komiteer på en heldig måte har kunnet knyttes til en, etter alt å dømme, relevant saksorientert sektor- og oppdragsforskning.

En god del av den virksomhet som bedrives innenfor området allmenn og komparativ statsvitenskap er innrettet mot norske politiske forhold og norsk politikk. En slik profil så vel som at en del av den faglige produksjon foreligger på norsk, er til dels naturlig og til og med påkrevd. Samfunnsvitenskapene har, sammen med andre oppgaver, kulturbærende og oppdragende funksjoner som fremmes ved produksjon av kunnskap på eget språk om eget land. En balansegang er imidlertid ufravikelig. Blir det etnosentriske innslaget for stort, utarmes forskningens teoretiske og generaliserende kvaliteter. Blir eget språk for dominerende antar forskningen provinsielle og avskjermende særtrekk. En av de mest fremtredende representantene for norsk statsvitenskap har i en sammenheng uttrykt dette veldig bra: ”Kunnskapen om eget land er en forutsetning for å skape en meningsfylt analyse på tvers av landegrensene. I de fleste land har statsviterne tatt konsekvensene av dette forholdet ved å rette søkelyset både på nasjonal politikk og på komparativ politikk” (Valen 1997).

Hva som i en slik balansegang er passende og hva som er ”for mye” eller ”for lite” er naturligvis umulig å si med noen grad av presisjon. Men det kan sies at ulike miljøer håndterer problemet med varierende hell. Av de 45 arbeidene som de femten forskerne innenfor allmenn og komparativ politikk fra Universitetet i Oslo leverte inn for nærmere vurdering, var en drøy tredjedel tematisk innrettet mot Norge; knapt halvparten av de samme 45 arbeidene var på norsk. Det synes som om proporsjonene er ganske fornuftige og rimelige og balansegangen beherskes bra. Denne karakteristikken gjelder også instituttet i Trondheim. Proporsjonene er imidlertid helt annerledes i andre miljøer som er dominert av en ensidig opptatthet av det norske. En helhetsbedømming blir at norsk statsvitenskap er altfor norsk, altfor tematisk selvpoptatt.

5.3.2 Kvalitet og kompetanse

Forskningen i allmenn og komparativ statsvitenskap som omfattes av evalueringen holder et gjennomgående godt nivå. Forskjeller i kunnskap og kyndighet finnes mellom enkelte miljøer og mellom personer. Den samlede produksjonen gir som et hovedinntrykket en god og bred kjennskap til litteraturen, empirisk uredighet, stor metodisk kyndighet, samt i noen grad en målbevisst streben etter generaliseringer og dermed teoribygging. Den norske forskningen innenfor den allmenne og komparative statsvitenskapen er, helt enkelt, av god klasse. De innleverte arbeidene er imidlertid samtidig preget av å holde et jevnt nivå. Det finnes få intetsigende og likegyldige arbeider, det er svært mange gode arbeider. De virkelig innovative og briljante publikasjonene utgjør igjen et lite antall. Man kan med rette mene at en slik normalfordeling er naturlig og hva man kan forvente. Det er samtidig tydelig at det gjerne kunne ha vært flere av de virkelig tunge arbeidene.

Med tilfredshet kan man notere seg de relativt regelbundne forsøk på å se sitt eget land som et av mange tilfeller som kan belyse mer allmenne teoretiske strømninger – ”Evidence from Norway” er en hjemmehørende underrubrikk i de tekstmasser som evalueringen omfatter. Når det gjelder den dreining mot norske forhold som forskningen har, undres utvalget over hvorfor det kan være en allmenn tro på at et studium av nettopp Norge egner seg for forsøk på å verifisere eller falsifisere nær sagt hvilken som helst statsvitenskapelig teori- og læresetning.

Svaret er vel at ambisjonen ikke akkurat ligger her. Ambisjonen er å tolke det norske i lyset av det allmenne snarere enn å studere det allmenne via det norske. Ambisjonen er nok dermed noe vanskelig. Dette forskningsgrepet gir studiet av det norske en nærende og ikke tærende relasjon til det vitenskapelig teoretiserende om politikk og politisk liv på internasjonalt nivå. Selv om grepet er vanlig er det imidlertid ikke helt dominerende. Altfor ofte kan bidragene henføres til den genren som vanligvis kalles "single country descriptions".

5.3.3 Komparativ politikk

I en autoritativ beskrivelse av den statsvitenskapelige forskningens tidligere utvikling i Norge heter det at "all political research proceeds by comparisons", og at "Whatever the method, any systematic treatment of politics must resort to comparative analysis" (Kuhnle & Rokkan 1977). Innenfor komparative satsningsprogram i Norge preget dette tydelig den forskning som Stein Rokkan initierte og bedrev, og det er i nordisk sammenheng både naturlig og korrekt å henvise til Norge og det forbinde som Rokkan i dette og andre sammenhenger var for den komparative disiplinens nordiske framtoning. Det er mer tvilsomt om Norge i dag kan gjøre krav på en nordisk lederposisjon. Dels har den komparative forskningen fått sterkere fotfeste i de andre nordiske landene og etterlater tydelige spor i litteraturen. Dels har norsk statsvitenskap ikke brydd seg om å beholde og forvalte det fortrinn man har hatt. Som nevnt finnes det steder og miljøer i Norge i dag der den komparative forskningen faktisk står svakt. Det gjelder naturligvis instituttsektoren, med sine røtter i og ambisjoner om å dekke norske forhold og norsk politikk. Derimot står den komparative forskningen fremdels sterkt i Bergen samt i Trondheim. Også ved Universitetet i Oslo er den fremtredende, om enn i mindre grad. Det er nok i dag en viss overdrivelse i påstanden at "Det sammenliknende studiet av makropolitikk og studier av politiske partier og massedeltakelse i Norge og i komparativt perspektiv, har vært, og er sentrale forskningsområder i norsk statsvitenskap" (Kuhnle & Listhaug 1997).

Den komparative forskningen som Rokkan inspirerte til og var modell for hadde en orientering som han selv karakteriserte ved uttrykket *reculer pour mieux sauter*, som innebar en fokusering på detaljerte og kontekstuelle bestemte komparasjoner av regioner, slik som i Norden og, i Rokkans tilfelle, Europa (Kuhnle & Rokkan 1977). Med tanke på geografisk og analytisk bredde har arven fra Rokkan blitt forvaltet, snarere enn utbygget og overskredet. Den komparative forskningen i Norge er fremdeles forholdsvis beskjedent.

Komparasjonene, som gjerne inkluderer Norge, er ofte binære der sammenlikninger av typen Norge-Holland og Norge-Finland er vanlige. Slike komparasjoner har sine særegne metodiske fallgruver, da forsøkene nødvendigvis ofte vil bli overdeterminert. Det er ganske åpenbart at slike fallgruver ikke har blitt viet tilstrekkelig oppmerksomhet i de publikasjoner som er gransket i denne evalueringen. Det samme gjelder komparasjonene innen de nordiske landene. Det er problematisk at de hendelser som studeres ikke nødvendigvis er upåvirket av hverandre siden en stort grad av innlæring og imitasjon særpreger det nordiske fellesskapet. Heller ikke denne metodiske fallgruve, kjent under navnet Galtons problem, har i det store og hele blitt viet tilstrekkelig oppmerksomhet. Når komparasjonene utvides til et større antall land blir spørsmålet i hovedsak om Vesteuropa eller OECD-kretsen, en region som bare i liten grad

kan gi løsninger på det komparative studiets general dilemma: mange variabler, et lite antall N (Lijphart 1971). En orientering mot Europa er selvsagt funksjonell hvis man, slik som i forskningsprogrammet ARENA, uttrykkelig vil finne ut av hva den europeiske integrasjonen egentlig innebærer for de nasjonalstatene som er direkte eller indirekte involvert. I andre sammenhenger er den europeiske orienteringens funksjonalitet mindre åpenbar. Det gjelder land som er altfor ulike til å invitere til et "most-similar-system-design" og altfor like for å invitere til en "most-dissimilar-system design".

Det finnes grunnlag for å notere en viss provinsialisme og bekvemmelighet i dagens norske komparative statsvitenskap. Bekvemmelighet i den betydning at objektene man sammenlikner, ofte har blitt valgt ut fra datatilgangen eller vilkårene i de eksisterende nettverk snarere enn på teoriutviklingens og den komparative logikkens vilkår. En god del av den komparative forskningen i Norge er komparativ i navnet snarere enn i gavnet. Kjernen i den komparative metoden og den komparative logikken er de overveielser som styrer valget av forskningsenheter, d.v.s i de fleste tilfeller land. I de publikasjoner som er gjennomgått, er disse overveielsene ofte ikke problematisert og tilstrekkelig belyst ut fra innsikten om at det sentralt viktige valg av land og enheter, er det nærmeste man i samfunnsvitenskapene kan komme naturvitenskapenes eksperimentsituasjoner.

5.3.4 Internasjonal synlighet

En konsekvens av oppmerksomheten mot Norge og det norske er at den allmenne og komparative statsvitenskapen har en svakere internasjonal synlighet og tydelighet enn den kunne hatt. Antallet arbeider i anerkjente internasjonale tidsskrifter er forholdsvis lavt, t.o.m. bemerkelsesverdig lavt. Det finnes norske statsvitere som har klart hva som i nordisk statsvitenskap representerer en styrkeprøve, å publisere i *American Political Science Review*. Andre anerkjente tidsskriftstitler flimrer forbi i publikasjonslistene, som f.eks *Comparative Political Studies*, *International Political Science Review*, *Journal of Theoretical Politics*, *Legislative Studies Quarterly*, *European Journal of Political Research* og *Party Politics*. Det er imidlertid snakk om få eksempler. En beregning som inngår i egenvurderingen fra instituttet ved Universitetet i Oslo viser at instituttets personale, også inkludert personer utenfor det allmenne og komparative område innenfor statsvitenskapen, i tre års perioden 1998-2000 publiserte til sammen 30 bidrag i internasjonale tidsskrift med referee-system. I snitt innebærer dette ti årlige bidrag, fordelt på rundt tretti forskere. Mengden er klart for liten. Den burde minst være den dobbelte, særlig når man tar i betraktning at mange av de tidsskrift som er inkludert, ikke regnes blant de tyngste og dem med mest oppmerksomhet innenfor internasjonal statsvitenskap. Instituttet i Oslo skal imidlertid ikke kritiseres på noen særlig måte. Det er egentlig fremstående i sammenlikning med mange andre norske miljøer, noe som nok setter vår påpekning i et spesielt relieff. Den allmenne og komparative statsvitenskapen i Norge skal heller ikke særlig kritiseres. I sin tilbakeholdenhet innenfor internasjonal publisering er den på ingen måte alene i Norden. I en relativt fersk evaluering av dansk statsvitenskap heter det kategorisk: "There should be more publication in English, especially in refereed journal and books" (Forskningsministeriet 1997), og i en helt fersk evaluering av svensk statsvitenskap

oppfordres forskerne til å ”make a greater effort to disseminate research results in international journals and presses” (The Swedish Research Council 2002). I Finland har en stor del av den statsvitenskapelige monografi- og avhandlinglitteraturen bare vært tilgjengelig på det finske språket og dermed i praksis utilgjengelig (Anckar 1989). Det skal legges til at vi i de egenerveringene vi har studert og i de uttalelser vi har hørt ved miljøbesøk har registrert en bevissthet om nødvendigheten av å oppnå en bredere internasjonal publisering, så vel som en vilje til å gjøre noe med forsømmelsene i så henseende.

5.3.5 Statsvitenskap og samfunnet

I en sammenlikning av amerikansk og europeisk statsvitenskap mener David McKay at statsvitere i Europa er mer integrert og delaktige i samfunnsmessige beslutningsprosesser enn sine amerikanske kolleger (McKay 1991). Denne observasjonen er sikkert riktig når det gjelder Norge. De ulike miljøenes egenerveringer og miljøbesøkene viser at det norske statsvitermiljøet preges av en aktiv streben etter å synes i den allmenne debatten, bearbeide den allmenne opinionen, konsulteres, og i det hele tatt å stille seg til disposisjon. Holdningen er ganske velkjent fra andre nordiske sammenhenger. Representanter for svensk statsvitenskap har observert at svenske statsvitere er mer betrodd av statsmakten enn kanskje noen annen samfunnsvitenskapelig disiplin, og har dermed uttrykt bekymring for hvorvidt statsviterne alltid er tilstrekkelig profesjonelle i rollen som samfunnsvitere (Hermansson & Rothstein 1989). Den norske holdningen er vel i det hele tatt mer ubevisst og ubekymret. Ved denne uskylden må noen spørsmål stilles. Det er ikke nødvendigvis noe problem som sådan at samfunnsvitenskapelige disipliner forsøker å ivareta rollen som en gruppe mandariner, dvs. personer som i kraft av sin posisjon og intellektuelle evner og som gjennom forskning og teoretiseringer bidrar med informasjon som blir viktig for utformingen av en praktisk samfunnsteori. Det er imidlertid vanskelig å undertrykke oppfatningen om at den norske mandarinsatsningen på samme måte som f.eks den svenske (Anckar 1988), er av en legitimerende snarere enn av en nyorienterende karakter, at den er mer underlagt samfunnsklimaet enn at den står i posisjon til å definere det. Man kan spørre hvorvidt de miljøbesøk som evalueringsutvalget gjennomførte egentlig bidro til å vekke oppmerksomhet og forundring snarere enn gjenklang omkring en slik problematikk, noe som nærmest antyder at det finnes liten innsikt om at det her finnes noe å problematisere og bekymre seg over.

5.3.6 Oppsummering

Den allmenne og komparative statsvitenskap er ujevnt fordelt i de norske miljøene. Noen steder er den livskraftig og har produsert store og viktige arbeider. Andre steder holder den nærmest på å ebbe ut. I norsk statsvitenskap er det komparative innslaget ikke like sterkt som tidligere og de komparative analyserammene er ikke alltid tilstrekkelig problematisert og gjennomført. Et samlet inntrykk er likevel at forskningen holder et tilfredstillende og, iblant, utmerket nivå, og at den er godt forankret i nettverk.

5.4 Internasjonal politikk i norsk statsvitenskap

Ifølge en skandinavisk publikasjon er internasjonal politikk ”den del av statsvitenskapen som studerer politiske relasjoner over statsgrensene”. Det heter videre at avgrensningen mot andre deler av disiplinen tradisjonelt har bygget på det forhold at ”internasjonal politikk gjelder politikk mellom stater snarere enn politikk innen stater”; særegne trekk ved den internasjonale politikken ”er blitt beskrevet som det internasjonale systems karakter av anarki, med suverene stater som ikke er underordnet noen sentral autoritet og som har monopol på legitim voldsbruk” (Jönsson 1997). Særegne trekk ved området har vanligvis blitt beskrevet slik, men i Norge som andre steder, har benevnelsen internasjonal politikk i praksis blitt anvendt mye bredere: området som kalles internasjonal politikk har i høy grad og i økende utstrekning innbefattet studier også av andre forhold enn relasjoner mellom stater og i andre perspektiv enn det anarkiske. Selv om internasjonal politikk i et bemerkelsesverdig omfang har blitt institusjonalisert som egen subdisiplin i Norge har det knapt blitt stilt spørsmålsteget ved det fruktbare i å betrakte studier av internasjonal politikk som vesens forskjellig fra studier av annen politikk.

I likhet med de andre nordiske land, begynte utviklingen av internasjonal politikk mot en egen subdisiplin for ca. femti år siden. I Norge ble utviklingen imidlertid dominert av tre frittstående institutt som alle ble opprettet i 1958 eller 1959: NUPI, PRIO, FNI. Innenfor selve statsvitenskapen gikk utviklingen langsommere: Nils Ørvik, som ble professor ved UiO i 1963, tok ledelsen for en forskergruppe orientert mot studier av IP, den første stilling øremerket IP ble besatt i 1974, professoratet i fredsforskning ble, etter at Johan Galtung gikk av i 1980, overført til ISV og ble besatt av Øyvind Østerud. Ekspansjonen innenfor statsvitenskap har i hovedsak skjedd i perioden deretter. Den sentrale rollen til de frittstående institutt ble vurdert som at policyorientert forskning dominerte og kontakten med statsvitenskapelig grunnforskning ble svak (Underdal 1997).

Etableringsfasen var også kjennetegnet ved harde motsetninger mellom det, som på 1950-tallet begynte å betegnes som sikkerhetspolitisk forskning og det, som på samme tid ble introdusert som fredsforskning, – mellom NUPI og PRIO, om man vil. De nasjonale interessene ble satt opp mot kosmopolitanisme, realisme mot idealisme, diagnose mot terapi, tradisjonell historisk metode mot generell teori og positivisme, den norske NATO-politikken mot venstreopposisjonen (Underdal 1997). Kampene utspilte seg også innenfor UiO. Denne striden, som spredte seg fra Norge til de andre nordiske landene, er historie, selv i det land hvor den oppstod.

5.4.1 Allmenn orientering

Gitt at avgrensningen av IP-området er uklar og at det eksisterer betydelig overlapping til andre subdisipliner, skal man være forsiktig med generaliseringer, men noen aspekter kan fremheves.

Det synes som om IP-områdets stilling i norsk statsvitenskap er sterkere enn hva som er tilfellet i de andre nordiske landene. Dette er kanskje som følge av områdets stilling som institusjonalisert subdisiplin. Virksomheten er imidlertid konsentrert i Oslo. IP forekommer vitterlig på kvalifisert nivå, også ved NTNU, men området savnes ved Universitetet i Bergen og

er veldig svakt representert ved Universitetet i Tromsø. Av de fire såkalte utenrikspolitiske institutt finnes bare CMI utenfor Oslo-området. Med tanke både på undervisning og forskning utenfor Oslo og Trondheim er det ønskelig at den kvalifiserte kompetansen innenfor IP-området får en bredere spredning, ikke minst sett på bakgrunn av europeisering og globalisering.

Virksomheten slik den er konsentrert i Oslo, er samtidig oppsplittet på et betydelig antall enheter: ISV, ARENA, NUPI, PRIO, FNI. Oppsplittingen er historisk og delvis politisk betinget, men har ikke lenger sin forklaring i grunnleggende forskjeller i orientering. Ved å lese de innsendte arbeidene fremgår det at det er vanlig at en person har hatt tilknytning til to eller flere av de ulike miljøene. Dette er et positivt trekk ved det som, fra et organisatorisk synspunkt, er et splittet forskningsmiljø. Det er likevel naturlig å spørre hvorvidt den organisatoriske oppsplittingen lenger kan forsvares.

Norsk IP-forskning spenner over brede felt, men et spesifikt norsk tema kan utskilles, nemlig forskning om miljø- og naturressursspørsmål, ofte i sammenheng med regimeteori og av og til ved å bruke nyinstitusjonalistisk teori. Denne forskningen, som ofte er av høy eller veldig høy klasse, viser hvordan man i et lite land kan utnytte sine spesielle perspektiv og empiriske muligheter til å gi kraftfulle bidrag til internasjonal teoriutvikling. Dette må være et av nåtidens viktigste norske bidrag til statsvitenskapen som disiplin.

For øvrig særpreges norsk IP-forskning av et mangfold som virker større enn hva tilfellet er i de øvrige nordiske landene. Her finnes ikke bare fred og sikkerhet, men også politisk økonomi og utviklingsforskning. Her finnes ikke bare Norge og norsk utenrikspolitikk men også Europa og tredje verden (bl.a Russland, Baltikum, Balkan, Azerbaijan, sørlige Afrika, Kurdistan og Rwanda). Med tanke på at Norge står utenfor EU er det relevant å merke seg at man i norsk statsvitenskap bedriver vesentlig forskning om europeisk integrasjon. Særlig slående er det metodologiske mangfoldet. I norsk IP-forskning finnes kvalifiserte eksempler på slike ting som QIP (Quantitative International Politics), rational choice, store eliteintervjuundersøkelser og reflektert diskursanalyse. Internasjonalt etablerte spesialiteter som er svakt representert i er komparativ utenrikspolitikk samt normativ internasjonal politisk teori.

I en nylig gjennomført evaluering av svensk statsvitenskap vises det til to begrensninger i svensk IP-forskning: Internasjonal politisk økonomi er et forsømt område og formelle modeller samt avanserte statistiske dataanalyser er metoder som knapt anvendes (Vitenskapsrådet 2002). På begge disse punktene står norsk IP-forskning sterkere enn den svenske. Ifølge en aktuell evaluering av finsk forskning på utenriks- og sikkerhetspolitikk domineres denne av studier av aktuelle spørsmål av lokal interesse uten komparative eller teoretiske dimensjoner: "This inward-looking pattern of intellectual work stands in stark contrast to scholarship in the other Nordic countries" (Finlands Akademi 2002). Det er også vårt inntrykk at norsk IP-forskning skiller seg fordelaktig fra finsk i dette henseende.

5.4.2 Kvaliteten

Når det gjelder kvaliteten i den IP-forskningen vi har gjennomgått er spennvidden veldig stor og strekker seg fra det veldig gode, som det finnes eksempler på både ved noen av

universitetene og ved de frittstående instituttene, til det, som fra et vitenskapelig synspunkt, knapt er akseptabelt, som gjelder enkelte publikasjoner fra to av de frittstående instituttene. Den gjennomsnittelige norske publikasjonen innenfor IP-området, i den grad den kan karakteriseres, holder en god standard. Norsk IP-forskning har ofte en sikker design og er metodemessig kompetent, i noen tilfeller avansert. Teoretisk følger man derimot gjerne opptråkkede stier, selv om det finnes unntak. Man kan si at det står dårligere til med den teoretiske kreativiteten enn med den metodologiske briljansen. Typisk er vel gjennomført normalvitenskap i Kuhns betydning; konstruktiv kumulativ kunnskapsoppbygging gjennom teorirelatert empiri fremstår som det herskende idealet. Dette er ikke et dårlig ideal, og det er positivt at vitenskapsteoretiske moter og epistemologiske grublerier spiller en mindre betydningsfull rolle. Det hadde imidlertid vært tiltalende om den teoretiske skaperkraft hadde vært mer fremtredende. Et håp for fremtiden er større grad av teoretisk dristighet, og ikke minst en mer ambisiøs teoretisering rundt aktuelle spørsmål, om f.eks norsk sikkerhetspolitikk, utviklingsspørsmål eller det postsovjetske Russland.

Ifølge evalueringen av svensk statsvitenskap er det positivt at svensk IP-forskning preges av fredelig sameksistens mellom de (ulike) teoretiske tilnærminger som i andre forskningsmiljøer gjerne blir gjenstand for stor indre strid. I norsk IP-forskning synes interessen i å delta i slike strider overhodet å være mer begrenset. Hvorvidt det er positivt eller negativt at man stort sett holder seg utenfor IP-områdets "great debates" beror på hvilket utgangspunkt man har. Som personene bak evalueringen av finsk IP-forskning, kan man beklage at forskerne i hovedsak holder seg borte fra de epistemologiske debattene, men det kan også sees på som en styrke at saksspørsmålene har fått dominere norsk IP-forskning.

Norsk IP-forskning er ikke i noe henseende provinsial. Både når det gjelder innhold og arbeidsformer er den godt integrert i den internasjonale forskningsutviklingen. Det finnes ganske mange eksempler på deltakelse i det internasjonale forskersamfunnet og rekruttering av kvalifiserte forskere utenfra til de norske miljøene. IP-forskningen publiseres internasjonalt i vesentlig større utstrekning enn annen norsk statsvitenskap (Se tabell V.6.1), men man kan diskutere om 0,22 artikler pr. forsker pr. år i ISI- indekserte arbeider er noe å skryte av, men dette skal sammenlignes med 0,17 hos AKP og 0,06 innen OPA (modifisert ISI- indeks). Det finnes stor grad av individuell variasjon, men selv om det finnes forskere som, tross sin IP-orientering, har publisert lite i kvalifiserte internasjonale fora, er det stort sett en rimelig balanse mellom norsk og internasjonal publisering.

I evalueringen av finsk forskning sammenlignes finske forskeres internasjonale stilling og innflytelse med svenske og til en viss grad norske forskere. Ifølge denne evalueringen er forskjellene meget store. Det er åpenbart at norsk IP-forskning har mindre problem med synligheten enn den finske.

5.4.3 Forholdet til samfunnet

Vi har allerede påpekt at norske statsvitere, i likhet med sine kolleger i andre nordiske land, tenderer å etterstrebe en aktive rolle i offentlig debatt og i politiske prosesser. Et kjennetegn ved norsk IP-forskning er en relativt sterk policyorientering. Dette henger sammen med at

denne forskningen i stor grad bedrives ved frittstående institutt som har dette som sin målsetting og satsning (NUPI, PRIO, FNI, CMI, selv ARENA). Policyorienteringen er egnet til å vitalisere og utvikle en vitenskap, men bare om den er autonom i forholdet til myndighetene og andre eksterne interesser. Dette autonomiproblem, som er spesielt vanskelig når det gjelder internasjonal politikk, står i sentrum for den forskningspolitiske debatten i flere land, men har etter alt å dømme vakt mindre interesse i Norge. Når vi har tatt opp forholdet mellom forskning og myndigheter ved våre miljøbesøk, har samtalen kommet til å dreie seg om søknadsstrategi snarere enn autonomi; noen ganger har det blitt nevnt at forskningsplanene ikke ensidig avhenger av oppdragsgiveren, men har blitt utviklet i samspill med denne. Denne begrensede problematisering synes vi er bemerkelsesverdig. Ikke minst innenfor det utenrikspolitiske området er det av betydning at forskningsagendaen kontrolleres av forskerne og ikke av makthavere i politikk og i utenriks-bistands- og forsvarsforvaltningen, og det er verd å stille spørsmål ved om dette vanskeliggjøres på grunn av den norske IP-forskningens struktur.

5.4.4 Oppsummering

Sammenfattende gir vi en klart positiv bedømming av norsk IP-forskning. Den har betydelig bredde når det gjelder valg av emner og metode, publikasjonene holder ofte god standard og integrasjonen i det internasjonale forskersamfunnet er tilfredsstillende. Konsentrasjonen til Oslo, den begrensede teoretiseringen av forskningen innenfor visse delområder samt forskningens autonomi i forholdet til myndighetene bør være sentrale spørsmål i tiden fremover.

6 Norsk statsvitenskap i et internasjonalt perspektiv – noen tall

6.1 Innledning

Internasjonalisering er blitt et mantra i forskningsverdenen. I alle land forventes det at forskerne deltar aktivt i internasjonale fora og at de er synlige også utenfor deres eget nasjonale miljø. Også fra forskningspolitisk hold forventes det i stigende grad at den nasjonale forskning skal klare seg bra i sammenlikning med tilsvarende forskning i andre land. I mandatet for denne evalueringen blir også utvalget bedt om å ”vurdere om det er disipliner eller underdisipliner som står sterkt internasjonalt sett, og tilsvarende om det er vesentlige deler av faget som er svakere dekket.”

Det kvalitative element i denne sammenlikningen er dekket gjennom de beskrivelser som er gitt av de enkelte miljøer og gjennom diskusjonen av de tre subdisiplinene. Emnevalgets problematikk er her behandlet sammen med en nærmere vurdering av forskningens kvalitet. Vi skal ikke gjenta de vurderinger som er foretatt der.

Man kan imidlertid danne seg et mer generelt bilde ved å benytte noen enkle indikatorer. Tre dimensjoner i internasjonaliseringsbegrepet må holdes atskilt:

- Internasjonal kontakt (reiser, forskningsopphold, konferanser, etc)
- Internasjonal publisering
- Internasjonal synlighet/anerkjennelse

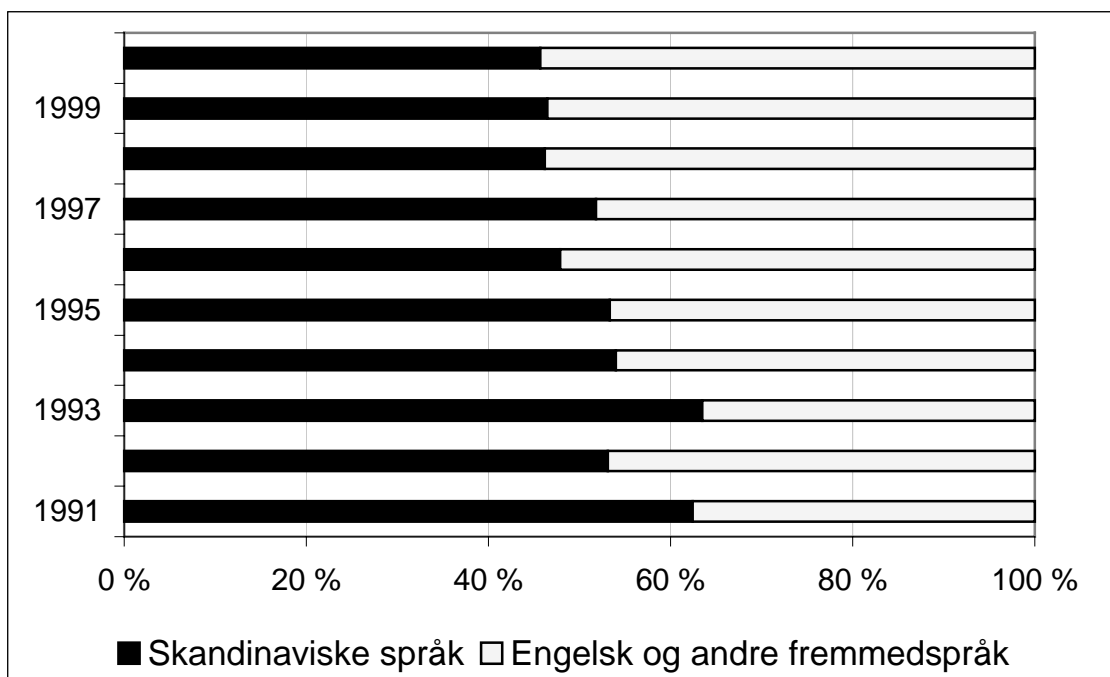
6.1.1 Internasjonal aktivitet og publisering

Når det gjelder den første dimensjonen, altså norsk statsvitenskaps internasjonale aktivitet, viser egenvurderingene tydelig at de fleste norske forskningsmiljøer hyppig har kontakt med utenlandske forskningsmiljø i Skandinavia, Europa, men også i andre deler av verden, og da særlig USA. Her er det ikke bare snakk om kontakter som følge av den økende grad av internasjonalisering på utdanningssiden, og da særlig innenfor det europeiske felleskap, men også kontakter knyttet til forskningen.

Norske statsvitere har alltid vært særlig aktive i det organiserte forskningssamarbeidet innenfor organisasjoner som NOPSA, ECPR, IPSA m.fl. De fleste av disse organisasjonene har faktisk blitt opprettet og utviklet gjennom norsk deltakelse, ikke minst fra den store entreprenørskikkelse Stein Rokkan. Utvalget har ikke funnet det nødvendig å underbygge disse observasjonene med statistisk materiale, men skal, ut fra det innsendte materialet, belyse noen aspekter ved omfanget og karakteren av internasjonal publisering av norsk statsvitenskap.

For det første har vi valgt å presentere en figur som viser utviklingen i publikasjoner på engelsk og andre fremmedspråk i løpet av ti-års perioden 1991-2000.

Figur 5 Publikasjon etter språk etter år (1991-2000).²⁷

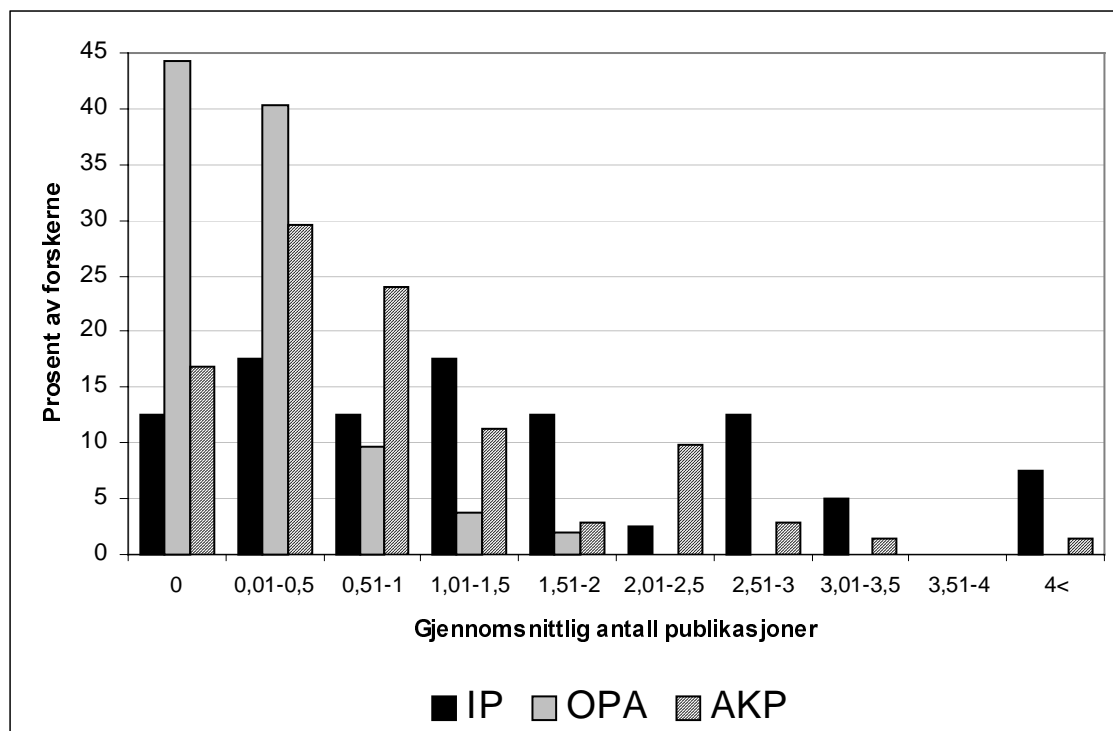

Tendensen i figur 5 er at en stadig større andel av publikasjonsvirksomheten i norsk statsvitenskap foregår på et fremmedspråk, noe som i realiteten stort sett betyr engelsk. Det fremgår også som en klar tendens at veksten i publikasjonsfrekvensene også avspeiler en stigende tilbøyelighet til å publisere på engelsk og andre fremmedspråk (Se tabell 1.).

Det er imidlertid betraktelig forskjeller mellom subdisiplinene. Som det fremgår av neste figur publiserer f.eks IP-området flere bøker, artikler og avhandlinger på engelsk og andre fremmedspråk pr. forsker pr. år enn de to andre fagområdene.

²⁷ Kilde: Innsendte publikasjonslister. For totaltall se Tabell V.2.4.

Figur 6 Bøker, artikler, avh. engelsk og andre fr. språk pr. forsker pr. år etter fagområde.²⁸

Det må ellers bemerkes at frekvensen av publisering i ISI- indekserte tidsskrifter er forholdsvis lav og at den for øvrig har holdt et relativt stabilt nivå i den aktuelle perioden (1991-2000) (Se tabell 1.).

For det tredje dreier det seg om internasjonal synlighet, herunder reputasjon og anerkjennelse. I denne sammenheng besluttet evalueringsutvalget å gjennomføre en begrenset siteringsanalyse.

6.1.2 Siteringer

Utvalget har observert at man i den norske NCR (National Citation report for Norway) har gjenfunnet 102 av de i alt 164 forskere som inngår i undersøkelsen. Disse 102 statsviterne har til sammen publisert 403 enheter som er registrert i databasen. 248 av disse enhetene er artikler/ review-artikler, forskningsnotat eller proceedings papers. Disse 248 artiklene er til sammen registrert som sitert 513 ganger, altså i gjennomsnitt 2,1 sitering pr. registrerte artikkel (18 prosent av disse siteringene er selvsiteringer). 52 prosent av de 248 artiklene har ennå ikke oppnådd å bli sitert. I Vedlegg 7 finnes ytterligere opplysninger om de norske bidragene. Ut fra det foreliggende materialet kan det ikke umiddelbart konkluderes om hvorvidt disse tallmessige opplysningene kan betraktes som uttrykk for stor eller liten grad av internasjonal synlighet. Tallene er ikke sammenlignbare med de som presenteres i den nylige evalueringen av svensk

²⁸ Tallene er vektet for publiseringstype og samforfatterskap. Se tabell V.6.1. Kilde: Innsendte publikasjonslister.

statsvitenskap. I den svenske rapporten er alle siteringer i ISI-indekserte tidsskrifter med, også siteringer til bøker, rapporter og ikke ISI-indekserte tidsskrifter, og tallene blir dermed langt høyere enn om bare siteringer til ISI-indeksert publisering er med (hvorfor dette ikke er inkludert i vår evaluering er begrunnet i avsnitt 1.5.2). Resultatene av siteringsanalysene er i høy grad bestemt av de forutsetninger som legges til grunn, og i denne analysen er det altså valgt et temmelig restriktivt utvalgsriterium.

Når det gjelder siteringsfrekvens kan man fastslå at i norsk statsvitenskap, som i vitenskapen for øvrig, er siteringer så skjevt fordelt på enkeltindivider, ja til og med på publikasjoner, at det er lite meningsfylt å benytte enkle mål på gjennomsnitt (en feil som for øvrig ble begått i evalueringen av dansk statsvitenskap i 1996). Som eksempel kan nevnes at den mest siterte forskeren i det norske utvalget er sitert 380 ganger i perioden 1981 –2000, et tall som er mye høyere enn alle andre norske samfunnsforskere, faktisk 1,8 gang så hyppig som den nest mest siterte og tre ganger så hyppig som den tredje mest siterte norske statsviter. Siden ISI-databasen går tilbake til 1981 og siden det er en fordel å anlegge et større tidsperspektiv på denne formen for internasjonal synlighet har utvalget også valgt å analysere et materiale som dekker perioden 1981-2000. Av 972²⁹ statsvitenskapelige siteringer kan 685, altså ikke mindre enn 70 prosent, tilbakeføres til kun fire forskere, ved henholdsvis Universitetet i Oslo og Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, ARENA og PRIO (tabell V.7.4).

Skjevfordelingen tatt i betraktning vil utvalget nøye seg med å gjengi noen summariske mål, som man kan lese nærmere om i Vedlegg 4. Her fremgår det bl.a at de siterte norske artikler faktisk siteres mer enn hva man skulle forvente sammenlignet med de andre artiklene i de siterte tidsskriftene (tabell V.7.3).

Om man nøyer seg med å inkludere de 25 norske statsvitere (to kvinner og 23 menn) som er sitert seks ganger eller mer i perioden 1981 – 2000, og ser hvordan disse fordeler seg på områder og på institusjoner, kan man ikke uventet konstatere at en del norske miljøer befinner seg ”utenfor”, og at Universitetet i Oslo kommer på en klar førsteplass med 12 av de 25 ”høyt” siterte forskere. Institusjonene utenfor Oslo-området markerer seg ikke så sterkt. Ved tolkningen av disse tallene må det imidlertid tas hensyn til forskernes mobilitet. Tallene viser nemlig bare de institusjonene forskerne nå er tilknyttet. Man kan forvente som en tendens bl.a at forskere som i utgangspunktet er synlig i det internasjonale forskersamfunn, vil bli rekruttert til de nasjonale ”spissinstitusjoner”. I dette materialet fant vi en slik tendens blant de siterte forskere ved Universitetet i Oslo. Tabell V.7.4 viser at i alle fall halvparten av de 12 statsviterne med mer enn 5 siteringer her, er rekruttert etter at de publiserte de siterte artiklene (en god del av dem er for øvrig rekruttert fra ISF), og om vi ikke medregner siteringer til disse publikasjonene, har UiO kun 6 forskere med mer enn 5 siteringer.

De videre overveielser og vurderinger som dette materialet kan invitere til, overlater utvalget til norske statsvitere og til oppdragsgiverne for evalueringen.

²⁹ I dette tallet er bare medregnet siteringer til forskere hvis ISI-indekserte artikler samlet er sitert 6 ganger eller mer. Totalen dekker altså ikke forskere som er sitert 5 ganger eller mindre i NCR.

7 Vurderinger

7.1 Innledning

Norsk statsvitenskap, slik utvalget har hatt anledning til å stifte bekjentskap med faget, gjennom lesning av vitenskapelige arbeider, statistiske oversikter, iakttakelser og samtaler, er nokså vanskelig å overskue. Det bildet utvalget har fått kan også endres innen kort tid. Selv om de forskningstradisjonene som ble etablert i etterkrigstiden er preget av kontinuitet, er statsvitenskapen og forskningens rammebetingelser også under stadig utvikling. Vi har f.eks ikke hatt mulighet til å få et avklart bilde av hvordan den nye såkalte Kvalitetsreformen vil innvirke på norsk statsvitenskapelig forskning, i såvel som *utenfor* universitetssektoren.

I det følgende legger utvalget fram 22 forenklede utsagn som medlemmene ble enige om. Hvovidt disse kan betraktes som *anbefalinger* om spesielle tiltak som bør iverksettes, er diskutabelt: I flere tilfeller gir de nemlig uttrykk for at norsk statsvitenskap fungerer ganske bra. Særlige anbefalinger rettet til de enkelte miljøer fins i forbindelse med drøftinger av de enkelte institusjoner.

Utsagnene angår fire aspekter av forskningen; dens emnevalg, kvalitet, organisasjon, og forskerutdannelse.

7.2 Om emnevalget

1. *Offentlig politikk og organisasjon* er et sterkt dyrket område i norsk statsvitenskap, delvis fordi organisasjonsforskning i høyere grad er blitt definert som statsvitenskap enn i andre land. *Internasjonal politikk* er et annet sterkt dyrket område, og som i overveiende grad er representert i Oslo-området. Den *allmenne* såvel som den *sammenliknende statsvitenskap* er relativt godt representert, men er ujevnt fordelt i de norske miljøene.
2. Norsk statsvitenskap studerer i mindre grad enn tidligere norske fenomener i relasjon til andre lands politikk. Man streber heller ikke så mye som før etter å bidra til utviklingen av generell teori, og studiet av politisk teori er, bortsett fra ISV i Oslo relativt svakt representert. Den tidligere tids komparative og teoretiske orientering er altså ikke så sterk lenger.
3. Norske statsvitenskapelige miljøer preges ofte av en stor åpenhet mot og en bred forståelse av statsvitenskapens grenser i forhold til andre samfunnsvitenskapelige disipliner.
4. Norsk statsvitenskap rår over betydelige ressurser til program- og prosjektforskning. Dette gir Forskningsrådet og enkelte departement en betydelig styrende innflytelse på forskningens emner og retninger. Denne situasjon, som forskerne synes å ha avfunnet seg med, kan bidra til å sikre forskningens samfunnsmessige relevans, men den innebærer også en risiko; dels for manglende kontinuitet i forskningen, dels for

ressurmessig skjevfordeling mellom forskningsmiljøer sektorielt såvel som geografisk. På sikt kan dette vise seg å bli ytterst problematisk.

5. Gjennom forskningsrådssystemet kan norsk statsvitenskap få tilgang til ”frie midler”, til forskningsinitiert grunnforskning og rekrutteringsformål. De frie midlene synes imidlertid å være alt for begrenset. Balansen mellom programmidler og frie midler virker uhensiktsmessig.
6. Med hensyn til forskningstema er norsk statsvitenskap klient-orientert, og oppdragsforskningen får større betydning jo lengre man beveger seg vekk fra de tre eldste universitetene. En ulempe ved denne sterke graden av anvendt orientering er en betraktelig risiko for manglende kontinuitet og fordypning, såvel som risikoen for å tape integritet i forhold til offentlige myndigheter og andre interessenter og brukere.

7.3 Om forskningens kvalitet

7. Norsk statsvitenskap er preget av store kvalitetsforskjeller mellom de beste og de mindre gode fagmiljøer. De samme kvalitetsforskjeller opptrer også innen mange miljø.
8. Norsk statsvitenskap kan hevde seg på de fleste områder i forhold til de andre nordiske lands statsvitenskap.
9. Norsk statsvitenskap har få internasjonale “stjerner”, men hevder seg klart innenfor statsvitenskapelig forskning når det gjelder f.eks valgforskning, institusjonalisme samt forskning om EU og internasjonale regimer.
10. Om man legger siteringer til grunn er norsk statsvitenskap, sett bort fra noen få publikasjoner, lite synlig i det internasjonale forskersamfunn. Synligheten er imidlertid større om man tar prosjektsamarbeid og annen nettverksdeltagelse samt publisering i antologier i betraktning.
11. Norsk statsvitenskap, i særlig grad i instituttsektoren, men nok også ved høgskolene, bærer preg av at det publiseres relativt mange arbeider i rapporter uten anvendelse av et tradisjonelt faglig peer review system. Man forsømmer dermed å publisere på en vitenskapelig kvalitetsbevisst måte og slik at forskningen blir synlig utenfor Norge.

7.4 Om forskningens styring og organisasjon

12. Selv om utvalget flere steder har påpekt behovet for en sterkere lokal ledelse av de statsvitenskapelige miljøene, betyr ikke dette at den sentrale ledelsen bør styrkes. Norges forskningsråd bør i større grad gi støtte til forskerinitierte prosjekt og i mindre grad styre ressurser til bestemte områder og visse typer prosjektorganisasjon.
13. I nordisk sammenheng kjennetegnes norsk statsvitenskap ved et høyt antall professorer, men disse er uhensiktsmessig skjev fordelt på institusjonene.
14. Med hensyn til aldersfordeling står norsk statsvitenskap, særlig noen steder i universitetssektoren, overfor et større generasjonsskifte.

15. Generasjonsskiftet i norsk statsvitenskap er en prosess som kommer til å åpne for karrieremuligheter for flere kvinnelige forskere. Alle miljøer har imidlertid ikke tilstrekkelige oppmerksomhet på en aktiv rekrutteringsstrategi i så henseende. Det synes å være liten innsikt i de strukturelle forhold innen vitenskapelig virksomhet som vanligvis favoriserer menn i forhold til kvinner.
16. Som i andre nordiske land er norsk statsvitenskap preget av lav geografisk mobilitet. I miljøene finnes det få incitament til å flytte, og det er særdeles vanskelig å tiltrekke utenlandske forskere.
17. Sett bort fra de tre eldste universitetene er norsk statsvitenskap preget av to mantraer: tverrfaglighet og prosjektarbeid. Siden mye forskning likevel er enkeltmanns basert, kan man spørre seg hvor mye realitet det er i disse ordene.
18. På institusjonsnivå kjennetegnes ikke norsk statsvitenskap av sterk intern ledelse, strategisk planlegging eller anvendelse av kvalitetsbaserte motivasjonssystem. Forandringer skjer langsomt og inkrementelt, noe som kan få negative konsekvenser når det gjelder fornying, satsning på underutviklede områder og rekruttering av flere kvinner.
19. Norsk statsvitenskap utmerker seg ikke ved kvaliteten på de kollegiale miljøer; felles aktiviteter, forsknings-seminarer o.lign. synes ofte å fungere dårlig

7.5 Om forskerutdannelsen

20. Forskerutdannelsen i norsk statsvitenskap har mange doktorgradsstudenter, hvorav mange bruker vel lang tid på å ferdigstille sine avhandlinger.
21. Norsk statsvitenskapelig forskerutdanning er i altfor stor grad knyttet opp til og avhengig av frittstående forskningsinstitutter. Høy grad av anvendt orientering og oppdragsvirksomhet i forhold til myndigheter, klienter og brukere har positive, men kan også ha negative konsekvenser for forskerutdanningen.
22. Norske statsvitenskapelige doktorgradsavhandlinger er gjennomgående av bra kvalitet og er kjennetegnet ved god design og metodikk. Avhandlingene er i mindre grad teoretisk nyskapende.
23. Norske statsvitenskapelige universitetsinstitutter utmerker seg ikke ved det kollegiale miljø som tilbys doktorgradsstudenter, spesielt ikke dem som ikke har sin arbeidsplass ved universitetet. På nasjonalt nivå er imidlertid den årlige Nasjonale fagkonferansen i statsvitenskap et viktig supplement for doktorgradsstudentene.

Referanser

Anckar, Dag (1989) ”Statskunskapen i Norden förr och nu”, *Sphinx, Årsbok*. Helsingfors: *Finska Vetenskaps-Societeten*, s. 66-67.

Anckar, Dag (1988) ”Tankar kring nordisk statskunskap, särskilt svensk”, *Politologen*, 17, s. 71-72.

Bagge, Sverre (1996) Samfunnsvitenskapenes historie, i *Universitetet i Bergens historie*. Bind 2. Bergen: Universitetet i Bergen.

Christensen, Tom & Per Lægred (1977) ”Sentralforvaltningen og offentlig politikk”, *Norsk statsvitenskapelig tidsskrift* 13, s. 255-278.

Eliassen, Kjell & Mogens N. Pedersen (1984) *Svensk samhällsorganisation och förvaltning: En inventering av svensk forskning*, Uppsala: Humanistisk-Samhällsvetenskapliga forskningsrådet.

Finnish Research on Foreign and Security Policy. Evaluation Report.(2000) Helsinki: Finlands Akademi, rapport nr 4/02.

Hermansson, Jörgen & Bo Rothstein (1989) ”Politikens teser og vetenskapliga argument”, *Statsvetenskaplig Tidsskrift*, 92, s.193-199.

International evaluering af dansk samfundsvitenskabelig forskning (1997)
Forskningsministeriet: København, s. 58

Jönsson, Christer (1997) ”Internasjonal politikk”, i Øyvind Østerud, Kjell Goldmann og Mogens N. Pedersen, red., *Statsvitenskapelig leksikon*, Oslo: Universitetsforlaget, 103-4.

Jørgensen, Torben Beck (1999) Between Anglo-Saxon behavioralism and continental law: Scandinavian Public Administration i Walter J. M. Kickert & Richard J. Stillmann, II: The modern State and its Study. New Administrative sciences in a Changing Europe and United States. Cheltenham, UK & Northampton, MA, USA: Edward Elgar, 1999 (179-197).

Karvonen, Lauri (1998) ”Eviga cykler eller genombrott? Om konstitutionalismens återkomst i jämförande politik”, *Statsvetenskaplig Tidsskrift*, 1101, s. 417-424.

Kuhnle, Stein, red. (1986) *Det politiske samfunn - Linjer i norsk statsvitenskap*. Oslo: TANO.

Kuhnle, Stein & Ola Listhaug (1997) ”Makropolitisk komparasjoner, partier og politisk adferd: linjer, status, og utfordringer i norsk statsvitenskap”, *Norsk statsvitenskapelig tidsskrift*, 17, s. 215.

Kuhnle, Stein og Stein Rokkan (1977) ”Political Research in Norway 1960-1975: An Overview”, *Scandinavian Political Studies*, Vol 12, Oslo: Universitetsforlaget, s. 152.

Kuhnle, Stein & Stein Rokkan (1977), ”The Growth of the Profession:Norway”, *Scandinavian Political Studies*, Vol. 12, Oslo: Universitetsforlaget, s. 69.

- Kyvik, Svein (1991) *Productivity in Academia*. Scientific Publishing at Norwegian Universities. Oslo: Universitetsforlaget.
- Lijphart, Arend (1971) "Comparative Politics and the Comparative Method", *American Political Science Review*, s. 685.
- McKay, David (1991) "Is European Political science Inferior To Or Different From American Political Science", *European Journal of Political Research*, 20, s. 462.
- NIFU: *Instituttsektoren. Katalog over forskningsenhetene*. NIFU-Rapport 2/2002. ("Instituttkatalogen", søkbar fra <http://www.nifu.no/instkatt/institutt/soekinst.html>)
- NORAS (1990): *Regionale forskningstiftelser. En evaluering basert på Møreforskning, Norlandsforskning og Rogalandsforskning-Samfunn*. Oslo: Norges råd for anvendt samfunnsforskning.
- Norges forskningsråd (2001): *Det norske forsknings- og innovasjonssystemet – statistikk og indikatorer*. Oslo: Norges forskningsråd. ("Indikatorrapporten 2001")
- Norges forskningsråd (2001b): *Årsrapport 2000. Området for kultur og samfunn, Del IV: Delrapport for samfunnsvitenskapelige institutter, samt Området for miljø og utvikling, Delrapport for miljø og utviklingsinstitutter ("Nøkkeltallene for instituttsektoren")*.
- Offerdal, Audun & Francesco Kjellberg (1997) "Lokalpolitikk og forvaltning. Sentrale utviklingslinjer i norsk kommunalforskning i etterkrigstiden", *Norsk statsvitenskapelig tidsskrift*, 13, s. 279-298.
- Peters, B. Guy & Vincent Wroght (1996) *Public Policy and Administration, Old and New* i Robert E. Goodin & Hans-Dieter Klingemann: *A New handbook of Political Science*. Oxford University Press, s. 628-641.
- Peters, B. Guy (1998) *Comparative Politics. Theory and Methods*, London: Macmillan, s. 1 og 212.
- Rokkan, Stein (1986) "Statsvitenskap og political science" i Kuhnle, Stein, red. *Det politiske samfunn - Linjer i norsk statsvitenskap*. Oslo: TANO, s.15-20. (Opprinnelig publisert i 1972).
- Sivertsen, Gunnar (2002) "Hva heter Norges eldste universitet?" i *Forskningspolitik* nr. 4/2001. Oslo: NIFU
- Swedish Research in Political science*, The Swedish Research Council: Stockholm, 2002 (Rapport 2002/1).
- Thue, Fredrik W.(1997) "Statsvitenskapen 50 år – et kapittel av norsk samfunnsvitenskaps historie", *Norsk statsvitenskapelig tidsskrift* 13, s. 187-214
- Underdal, Arild (1997) "Studiet av internasjonal politikk", *Norsk statsvitenskapelig tidsskrift* 13, s. 315-16.
- Ellen Brandt, Terje Bruen-Olsen og Vabø, Agnete (2002) *Kjønn og forskning i Norge*. NIFU skriftserie nr. 15/2002. Oslo: NIFU

Valen, Henry (1997) "Politisk atferdsforskning", *Norsk statsvitenskapelig tidsskrift*, s. 417.

Wendt, Kaja (2001) Ressursinnsatsen i samfunnsvitenskapelig forskning. Oslo: *NIFU skriftserie*, nr. 29/2001:51

Vedlegg 1 Mandatet

I Formål

Hovedformålet ved evalueringen skal være fagutvikling.

Evalueringen skal gi et bilde av kvaliteten på den statsvitenskapelige forskningen i Norge. Evalueringen skal bidra til læring og egenutvikling for fagmiljøene, og gi innsikt i styrke, svakhet og utfordringer for den statsvitenskapelige forskningen. Evalueringen vil være med på å identifisere forhold som bidrar til å fremme kvalitet. Evalueringen skal også utvide og styrke Forskningsrådets og forskningsmiljøenes kunnskapsgrunnlag.

II Organisering

Det nedsettes et evalueringsutvalg med internasjonal representasjon. Utvalgets oppgave er å gi en samlet vurdering av det nasjonale fagmiljøet i henhold til mandatet. Utvalget bes komme med anbefalinger om tiltak for oppfølging.

Arbeidet igangsettes høsten 2001 og skal være avsluttet etter ca 1 år. Evalueringsutvalget skal utarbeide en framdriftsplan for arbeidet tidlig i prosessen.

Evalueringsperioden er de siste 5 års faglige produksjon og virksomhet, dvs 1996-2000.

Utvalget vil få administrativ støtte fra Forskningsrådet.

III Mandat for evalueringsutvalget

Utvalget bes om å gi en samlet vurdering av faget og fagmiljøet på grunnlag av følgende elementer:

- a) vurdering av faglig produksjon (fem år for utvalgte arbeider og 10 år for publikasjonslister)
- b) egenvurdering
- c) miljøbesøk
- d) skriftlig dokumentasjon av instituttets/avdelingens virksomhet (fem år)

Utvalget bes på denne bakgrunn om å gi en samlet vurdering av kvaliteten på den norske forskningen og de norske fagmiljøene i statsvitenskap, i lys av de tilgjengelige ressurser. Evalueringen må finne sted i dialog med fagmiljøene. Evalueringen skal konsentrere seg om forskningsmiljøene ved universitetene; de vitenskapelig ansatte ved de fem statsvitenskapelige instituttene. I tillegg skal et utvalg av høyskolene og et utvalg av forskere fra forskningsinstituttene inngå.

Utvalget bes om å vurdere om det er disipliner eller underdisipliner hvor norsk statsvitenskap står sterkt internasjonalt sett, og tilsvarende om det er vesentlige deler av faget som er svakere dekket. Utvalgets konklusjoner bør kunne ut i anbefalinger om oppfølgingstiltak for fagmiljøene. Evalueringsrapporten skal forelegges miljøene for kommentarer før rapporten ferdigstilles og gjøres offentlig tilgjengelig.

Utvalget kan i samråd med Forskningsrådet innhente annen informasjon eller dokumentasjon, og forfølge evt andre problemstillinger enn de som nevnes i mandatet, dersom slike behov avdekkes underveis i evalueringsprosessen.

Utfyllende om vurderingsgrunnlaget:

a) vurdering av faglig produksjon

Analyse av samlet faglig produksjon

For at evalueringsutvalget skal kunne danne seg et bilde av hele den faglige virksomheten, må utvalget foreta en analyse av samlet faglig produksjon. Fullstendige publiseringslister for de siste ti år skal danne grunnlag for analyse av publiseringsmønsteret og forskningsproduksjonen i faget. Utvalget må foreta en gjennomgang med særlig henblikk på å vurdere faglig bredde og fornyelse. En slik gjennomgang bør kunne gi svar på spørsmål om hvilke fagfelt, teorier, metoder eller temaer man finner representert. Avslører en kritisk gjennomgang noen mangler? Finnes det viktige sider ved faget og fagtradisjonen som ikke er dekket? Finnes det informasjon om publiseringssamarbeid med forskere fra eget fag eller fra andre fag? Er de faglige arbeidene først og fremst rettet mot andre forskere, eller er den vitenskaplige produksjonen mer allmennrettet?

Vurdering av utvalg faglige arbeider

De involverte fagmiljøer legger etter eget skjønn fram et utvalg faglige arbeider. Utvalget skal bestå av 3 publiserte arbeider fra hver vitenskapelig ansatt, samt post.doc fra hvert miljø. Med faglig arbeid menes artikler og andre bidrag i vitenskapelige tidsskrifter, antologier, avhandlinger og monografier. De utvalgte faglige arbeidene skal sammen med fullstendige publikasjonslister danne grunnlag for vurdering av faglig kvalitet og produksjon, og vurdering opp mot internasjonal standard.

b) egenvurdering

De utvalgte fagmiljøene (universitetsinstituttene og høyskolene) utarbeider en egenvurdering med utgangspunkt i en mal. Evalueringsutvalget tilpasser malen i dialog med miljøene. Det må imidlertid presiseres at formålet med egenvurderingen vil være å få fram både sterke og svake sider ved forskningsaktiviteten i faget. Egenvurderingen må representere en kritisk gjennomgang av virksomheten.

c) miljøbesøk

Hensikten med miljøbesøk er gjennom samtale å utdype forhold som har å gjøre med fagmiljøets formål, rammebetingelser og oppgaver. Forholdet mellom forskning og undervisning må vies spesiell oppmerksomhet, dvs undervisnings- og veiledningsaktivitetens betydning for forskningsmessig utvikling. Miljøbesøket er også tenkt å skulle belyse spørsmål vedrørende organisasjon, forskningsledelse og forskningsaktivitet. Det kan ta opp forhold knyttet til undervisning, til samarbeidsformer, til rekrutteringssituasjon eller til publisering, og kan gi anledning til å drøfte situasjoner beskrevet i egenvurderingen. Utvalget møter instituttsektoren samlet.

d) skriftlig dokumentasjon av fagmiljøets virksomhet

Evalueringsutvalget må vurdere den faglige virksomheten også i lys av de opplysninger som er tilgjengelig i årsrapporter og i årsplaner. Utvalgets endelige rapport må inneholde en

helhetsvurdering av faget, hvor følgende elementers betydning for forskningsaktiviteten kommenteres:

- virksomhetens finansieringsstruktur
- antall ansatte (stillingssammensetning, alder, kjønn)
- antall rekrutter, vurdering av tidsbruk fram mot avlagt doktorgrad
- forholdet mellom forventet ledighet i vitenskapelige stillinger og rekruttering
- deltakelse i bedømmelseskomitéer
- antall doktorgrader
- deltakelse på internasjonale konferanser med innlegg
- antall studenter, fordeling på nivå, omfang av veiledning
- fagplaner.

Utvalget kan gjennomføre siteringsanalyse, men må kritisk vurdere hvordan dette materialet event. benyttes i evalueringsrapporten. Tidligere evalueringer, inkl. instituttevalueringer, samt annen dokumentasjon og oversikt over faget vil utgjøre et supplement for utvalget.

IV Bruk og oppfølging av evalueringen

Den endelige evalueringsrapporten skal være offentlig tilgjengelig. Brukere vil være ledelsen og de ansatte ved det enkelte fagmiljø (institutt), fakultetene og ledelsen ved universitetene, høyskolene og forskningsinstituttene, samt forskningspolitiske myndigheter, andre fagmiljøer, oppdragsgivere og ulike brukergrupper. For å oppnå størst mulig læring fra evalueringen er det viktig at resultatene gjøres kjent, slik at de gruppene som måtte være interessert i forskningsevalueringen, får kjennskap til undersøkelsen.

Forskningsrådet vil utarbeide en anbefaling for oppfølging av evalueringen så snart rapporten er ferdig og forelagt miljøene.

Den viktigste oppfølgingen vil miljøene selv måtte ta ansvar for gjennom sitt arbeid med fagutvikling, rekruttering og forskeropplæring, forskningsledelse og forskningsorganisering.

Fra Forskningsrådets side vil evalueringsopplegget inngå i en langsiktig strategi for kvalitetssikring. Evalueringen vil gi viktige innspill til arbeidet med å utvikle gode forskningsmiljøer, og videreutvikle samarbeidet og arbeidsdelingen mellom Forskningsrådet og institusjonene. Evalueringen vil dessuten danne grunnlag for videre utvikling av evalueringssystemet.

Vedlegg 2 Forskerne i undersøkelsen

Tabell V.2.1 Forskerne i undersøkelsen etter institusjon, kompetanse og fra når de var ansatt.³⁰

Institusjon	Forsker	Stilling	Ansatt siden
Agderforskning	Johnsen, Hans Christian Garmann	Forskningsssjef	1991
ARENA	Checkel, Jeffrey	Forsker 1/Professor	1998
ARENA	Claes, Dag Harald	Forsker 2	1998
ARENA	Eriksen, Erik Oddvar	Forsker 1/Professor	1998
ARENA	Føllesdal, Andreas	Forsker 1/Professor	1994
ARENA	Hagen, Kåre	Forsker 2	1997
ARENA	Olsen, Johan P.	Forskningsleder/Professor	1993
ARENA	Sjursen, Helene	Forsker 2	1997
ARENA	Sverdrup, Ulf	Forsker 2	2000
CMI	Amundsen, Inge	Forsker 2	1998
CMI	Gloppen, Siri	Forsker 2	2001
CMI	Rakner, Lise	Forsker 2	1998
CMI	Suhrke, Astri	Forsker 1	1992
FAFO	Dølvik, Jon Erik	Forsker I	1983
FAFO	Stokke, Torgeir Aarvaag	Forsker II	1990
FAFO	Tørres, Liv	Forskningsleder	1990
FNI	Andresen, Steinar	Seniorforsker	1979
FNI	Bergesen, Helge Ole	Seniorforsker	1980
FNI	Hønneland, Geir	Programleder	1996
FNI	Rosendal, G. Kristin	Programleder	1989
FNI	Skjærseth, Jon Birger	Programleder	1991
FNI	Stokke, Olav Schram	Forskningsleder	1987
FNI	Wettestad, Jørgen	Seniorforsker	1984
FNI	Østreng, Willy	Direktør	1971
HiA	Flaa, Paul	Førsteamanuensis	1973
HiA	Hernes, Helge	Førsteamanuensis	1996
HiA	Holme, Idar Magne	Førsteamanuensis	1981
HiA	Jacobsen, Dag I.	Førsteamanuensis	1989
HiA	Nylehn, Børre	Professor	1997
HiA	Solvang, Bernt Krohn	Førsteamanuensis	1998
HiA	Thorsvik, Jan	Førsteamanuensis	1994

³⁰ Kilde: Innsendte CV-er fra de 164 forskerne i undersøkelsen. Av denne listen fremgår ikke informasjon om avbrudd i ansettelsesforhold.

HiA	Torjesen, Dag O.	Førstelektor	1990
HiBO	Andersen, Ole Johan	Førsteamanuensis	1976
HiBO	Gulowsen, Jon	Professor	1991
HiBO	Kvåle, Gro	Førsteamanuensis	1990
HiBO	Lyngstad, Rolv	Førsteamanuensis	1975
HiBO	Otterlei, Jill Beth	Førstelektor	1990
HiBO	Pettersen, Per Arnt	Professor	2000
HiBO	Røiseland, Asbjørn	Førsteamanuensis	2000
HiBO	Sagdahl, Bjørn K.	Førsteamanuensis	
HiBO	Saxi, Hans Petter	Førstelektor	1991
HiBO	Seierstad, Ståle	Professor	1979
ISF	Saglie, Jo	Forsker II	1999
ISF	Valen, Henry	Professor Emeritus	1955
ISF	Aardal, Bernt Olav	Forskningsleder	1987
ISP, UiB	Berntzen, Einar	Førsteamanuensis	1982
ISP, UiB	Grendstad, Gunnar	Førsteamanuensis	1996
ISP, UiB	Hjellum, Torstein,	Førsteamanuensis	1970
ISP, UiB	Kuhnle, Stein	professor	1976
ISP, UiB	Larsen, Stein Uglevik	Førsteamanuensis	1968
ISP, UiB	Lindstrøm, Ulf	Professor	1988
ISP, UiB	Midtbø, Tor	Professor	1989
ISP, UiB	Raaum, Nina Cecilie	Førsteamanuensis	1992
ISP, UiB	Selle, Per	Professor	1978
ISP, UiB	Svåsand, Lars	Professor	1973
ISP, UiB	Aarebrot, Frank	Førsteamanuensis	1974
ISS, NTNU	Bailey, Jennifer	Førsteamanuensis	1996
ISS, NTNU	Ellingsen, Tanja	Førsteamanuensis	2001
ISS, NTNU	Fermann, Gunnar	Førsteamanuensis	1997
ISS, NTNU	Jenssen, Anders Todal	Professor	1998
ISS, NTNU	Knutsen, Torbjørn	Professor	1999
ISS, NTNU	Listhaug, Ola	Professor	1992
ISS, NTNU	Moses, Jonathon	Professor	2000
ISS, NTNU	Nervik, Jon Arve	Førsteamanuensis	1997
ISS, NTNU	Ramet, Sabrina	Professor	2001
ISS, NTNU	Reitan, Marit	Førsteamanuensis	1998
ISS, NTNU	Solem, Knut Erik	Professor	1996
ISS, NTNU	Aalberg, Toril	Post doc.	2001
IST, UiT	Buck, Marcus	Universitetslektor	1994
IST, UiT	Hernes, Hans Kristian	Førsteamanuensis	1995
IST, UiT	Hoel, Alf Håkon	Førsteamanuensis	2000
IST, UiT	Jenssen, Synnøve	Førsteamanuensis	1992

1973

IST, UiT	Kirkhaug, Rudi	Førsteamanuensis	2001
IST, UiT	Kommisrud, Arne	Førsteamanuensis	1998
IST, UiT	Larsen, Helge O.	Førsteamanuensis	1984
IST, UiT	Mikalsen, Knut H.	Førsteamanuensis	1984
IST, UiT	Moldenæs, Turid	Førsteamanuensis	2000
IST, UiT	Robinson, Stuart	Førsteamanuensis	1996
IST, UiT	Røvik, Kjell Arne	Professor	1987
IST, UiT	Weigård, Jarle	Førsteamanuensis	1998
ISV, UiO	Bakke, Elisabeth	Postdoc-stipendiat	1999
ISV, UiO	Baldersheim, Harald	Professor	1995
ISV, UiO	Bjørklund, Tor	Førsteamanuensis	1993
ISV, UiO	Butenschøn, Nils	Førsteamanuensis	1984
ISV, UiO	Christensen, Tom	Professor	1986
ISV, UiO	Dokken, Karin	Førsteamanuensis	1995
ISV, UiO	Egeberg, Morten	Professor	1979
ISV, UiO	Hagtvet, Bernt	Professor	1994
ISV, UiO	Hansen, Tore	Professor	1972
ISV, UiO	Heidar, Knut	Professor	1975
ISV, UiO	Hellevik, Ottar	Professor	1971
ISV, UiO	Hovi, Jon	Professor	1992
ISV, UiO	Hveem, Helge	Professor	1982
ISV, UiO	Knutsen, Oddbjørn	Professor	1992
ISV, UiO	Malnes, Raino	Professor	1984
ISV, UiO	Mathisen, Werner Chr.	Førsteamanuensis	1994
ISV, UiO	Matlary, Janne Haaland	Førsteamanuensis	1997
ISV, UiO	Mydske, Per Kr.	Professor	1982
ISV, UiO	Narud, Hanne Marthe	Professor	1999
ISV, UiO	Nordby, Trond	Professor	1995
ISV, UiO	Rasch, Bjørn Erik	Professor	1994
ISV, UiO	Rose, Lawrence	Professor	1989
ISV, UiO	Semb, Anne Julie	Postdoc-stipendiat	2001
ISV, UiO	Skjeie, Hege	Professor	1997
ISV, UiO	Steen, Anton	Professor	1985
ISV, UiO	Törnquist, Olle	Professor	1997
ISV, UiO	Underdal, Arild	Professor	1979
ISV, UiO	Østerud, Øyvind	Professor	1973
NIBR	Grødeland, Åse Berit	Forsker	2000
NIBR	Helgesen, Marit	Forsker II	2000
NIBR	Holm-Hansen, Jørn	Forsker	1994
NIBR	Hovik, Sissel	Forsker	1988
NIBR	Klausen, Jan Erling	Forsker II	1994

NIBR	Langeland, Ove	Forskningsssjef (forsker I)	2000
NIBR	Lorentzen, Hilde	Forskningsssjef	2001
NIBR	Schou, Arild	Forsker II	1995
NIBR	Skålnes, Sigrid	Forsker	1985
NIBR	Stigen, Inger-Marie	Forskningsleder	1992
NIBR	Vabo, Signy Irene	Forsker II	1994
NOVA	Bay, Ann-Helen	Forsker II	1987
NOVA	Pedersen, Axel West	Forsker II	2000
NOVA	Øverbye, Einar	Forsker I	1982
NUPI	Eide, Espen Barth	Forsker/prosjektleder	1994
NUPI	Eriksen, Stein I Sundstøl	Forsker	2000
NUPI	Heradstveit, Daniel	Forsker	1969
NUPI	Melby, Svein	Forsker	1979
NUPI	Neumann, Iver B.	Forsker	1988
NUPI	Skogan, John Kristen	Forsker	1971
NUPI	Stokke, Olav	Forsker	1961
PRIO	Baev, Pavel K.	Forsker II	1992
PRIO	Gates, Scott G.	Forsker I	1999
PRIO	Gleditsch, Nils Petter	Forsker I	1968
PRIO	Millard, Ananda S.	Forsker II	1999
PRIO	Simonsen, Sven Gunnar	Seniorforsker II	1993
PRIO	Tunander, Ola	Research Professor	1987
Rogalandforsk	Farsund, Arild Aurvåg	Seniorforsker	1993
Rogalandforsk	Langhelle, Oluf	Seniorforsker	1999
Rogalandforsk	Opedal, Ståle	Seniorforsker	1993
Rogalandforsk	Rommetvedt, Hilmar	Forskningsleder	1979
SEFOS	Christensen, Dag Arne	Forsker	2001
SEFOS	Elvbakken, Kari Tove	Forskningsdirektør	1991
SEFOS	Ervik, Rune	Forsker	1991
SEFOS	Fjær, Svanaug	Forsker	1989
SEFOS	Nilssen, Even	Forsker	1988
SEFOS	Ravneberg, Bodil	Forsker	1999
SEFOS	Aars, Jacob	Forsker	1993
UiB; AORG	Askvik, Steinar	Førsteamanuensis	1995
UiB; AORG	Bleiklie, Ivar	Professor	1982
UiB; AORG	Blichner, Lars	Førsteamanuensis	1992
UiB; AORG	Erichsen, Vibeke	Førsteamanuensis	1994
UiB; AORG	Fimreite, A.L.	Førsteamanuensis	1997
UiB; AORG	Fossum, John Erik	Førsteamanuensis	1990
UiB; AORG	Froestad, Jan	Førsteamanuensis	1990
UiB; AORG	Gran, Thorvald	Førsteamanuensis	1973

UiB; AORG	Halvorsen, Tor	Førsteamanuensis	1995
UiB; AORG	Jansen, Alf Inge	Professor	1970
UiB; AORG	Jensen, Thor Ø.	Førsteamanuensis	1987
UiB; AORG	Ludvigsen, Kari	Post.doc	1998
UiB; AORG	Lægreid, Per	Professor	1980
UiB; AORG	Offerdal, Audun	Professor	1973
UiB; AORG	Roness, Paul G.	Professor	1983
UiB; AORG	Sangolt, Linda	Førsteamanuensis	1987
UiB; AORG	Strand, Torodd	Professor	1970
UiB; AORG	Sætren, Harald	Professor	1980

Vedlegg 3 Tidsskrift kategorisert som vitenskapelig

Indeksert i	Tidsskrift kategorisert som "vitenskapelig"
ISI	
	Acta Hispanica ad Medicinae Scientiarumque Historiam Illustrandam
	Acta Politica
	Acta Slavica Japonica
x	Acta Sociologica
x	Alternatives
x	American Journal of Political Science
x	American Political Science Review
x	Arctic
	Arr. Idéhistorisk tidsskrift
x	Australian Journal of Political Science
x	Australian Journal of Politics and History
	BETA - Tidsskrift for Bedriftsøkonomi
x	Biodiversity and Conservation
x	British Journal of Political Science
	Brown Journal of World Affairs
	Bulgarian journal, Political Studies (Sofia)
x	Bulletin of Concerned Asian Scholars
x	Bulletin of Peace Proposals
	Central Asian Survey
	Chiba Journal of Law and Politics
x	Comparative Political Studies
	Contemporary Sociology
	Cooperation and Conflict/ Conflict and Cooperation
	Copenhagen Journal of Asian Studies
x	Crime, Law and Social Change
x	Current History
	Current Politics and Economics of Europe
	Current Politics and Economics of Japan
	Dalhousie Law Journal
	Dansk sociologi
	Defense Analysis
	det nordiske rettsvitenskapelige tidsskriftet Retfærd
	Development and Change
	Dialogo y Seguridad
x	Disasters
	Dynamis
x	East European Politics and Society
	Economia & Lavoro
x	Economic and Industrial Democracy
x	Economic and Political Weekly (Bombay)
x	Electoral Studies
x	Environment and Behavior
	Environmental Impact Assessment Review
	Environmental Politics
x	Environmental Values

- Erasmus
- x Esprit
- x Ethnic and Racial Studies
- European Addiction Research
- European Foreign Affairs Review
- European Journal of Development Research
- European Journal of Education
- European Journal of Industrial Relations
- x European Journal of International Relations
- European Journal of Law, Philosophy and Computer Science
- European Journal of Political Economy
- x European Journal of Political Research
- x European Journal of Political Science
- European Review
- European Review of Labour and Research/Transfer- European Review of Labour and Research/Transfer
- European Security
- European Union Politics
- x Europe-Asia Studies [formerly Soviet Studies]
- Finnish Administrative Studies
- x Fisheries Research
- x Foreign Affairs
- Forum for Development Studies
- x Futures
- GeoJournal
- Gestion y politica publica (Mexico)
- Global Affairs
- x Global Environmental Change
- x Global Governance
- x Governance (USA)/ Governance: An International Journal of Policy and Administration
- x Government and Opposition
- Grus
- Handicap & Samfund
- Higher Education in Europe
- Historical Social Research/Historische Sozialforschung, Köln
- Historický časopis, Bratislava
- x Historisk Tidsskrift
- x History of European Ideas
- Homo Oeconomicus
- x Human Ecology
- x Human Organization
- Human Rights Review
- il Mulino
- Intelligence and National Security
- x Internasjonal Politikk
- International Challenges/International Challenges, FNI Newsletter
- x International Environmental Affairs
- x International Interactions
- x International Journal
- International Journal of Administrative Sciences

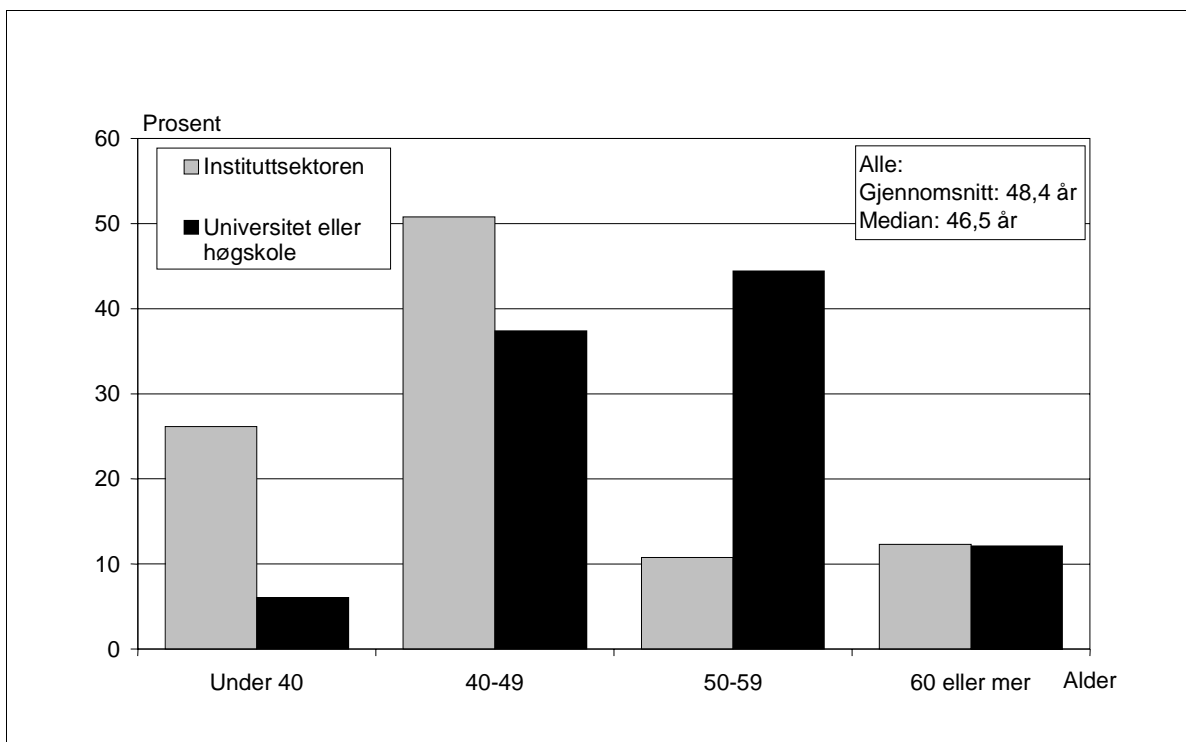
- x International Journal of Comparative Sociology
- International Journal of Peace Studies
- x International Journal of Public Opinion Research
- x International Journal of Social Welfare
- International Journal on Minority and Group Rights
- International Migration Review
- x International Organization
- International Peacekeeping
- x International Political Science Review
- x International Review of Administrative Sciences
- International Studies Notes
- x International Studies Quarterly
- x Internationale Politik
- x Journal of Baltic Studies
- Journal of Behavioral and Social Sciences
- x Journal of Church and State
- x Journal of Common Market Studies
- x Journal of Commonwealth & Comparative Politics
- Journal of Communist Studies and Transition Politics
- Journal of Comparative Policy Analysis
- x Journal of Conflict Resolution
- Journal of Contemporary African Studies
- x Journal of Criminal Justice
- Journal of Environment and Development
- Journal of Environmental Policy and Planning
- Journal of European Integration
- x Journal of European Public Policy
- x Journal of European Social Policy
- x Journal of Health Politics, Policy and Law
- Journal of International Affairs
- Journal of International Relations and Development
- Journal of Legislative Studies
- x Journal of Medical Ethics
- x Journal of Peace Research
- Journal of Political Economy
- x Journal of Political Philosophy
- x Journal of Politics
- x Journal of Popular Culture
- Journal of Public Choice
- Journal of Public Policy
- Journal of Refugee Studies
- Journal of Slavic Military Studies
- x Journal of Theoretical Politics
- Journal of World-Systems Research
- Kvinneforskning/Nytt om kvinneforskning
- La revue de l'IRES
- Labour
- x Legislative Studies Quarterly
- x Local Government Studies
- Magma

- Managing Service Quality
- x Marine Policy
- Mershon International Studies Review
- x Millennium
- Mobilisation: An International Journal
- Nationalism and Ethnic Politics
- Nationalities Papers
- Nations and Nationalism
- x New Left Review
- Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly
- Nordic journal for human rights
- Nordic Journal of Women's Studies
- Nordisk Administrativt Tidsskrift
- Nordisk alkohol- och narkotikatidsskrift
- Nordisk Alkohol Tidsskrift
- Nordisk Samhällsgeografisk Tidsskrift
- Nordiske Organisasjonsstudier
- Norsk antropologisk tidsskrift
- Norsk Filosofisk Tidsskrift
- Norsk geografisk tidsskrift, Taylor & Francis, Oslo
- Norsk Pedagogisk Tidsskrift
- Norsk Statsvitenskapelig tidsskrift
- Norsk tidsskrift for migrasjonsforskning
- Nytt Norsk Tidsskrift
- x Ocean and Coastal Management
- x Ocean Development & International Law
- x Orbis
- x Osteuropa : Zeitschrift für Gegenwartsfragen des Ostens
- x Party Politics
- Perceptions: Journal of International Affairs
- Pogranicze
- Polar Geography
- Polar Record
- x Policy Studies Journal
- Policy Studies Review
- Policy, Society and Organisation (Australia)/Policy, Organisation and Society
- Politica
- Political Behavior
- x Political Geography
- Political Methodologist
- x Political Psychology
- x Political Studies
- x Politics and Society
- x Post-Soviet Geography and Economics
- x Psychological Reports
- x Public Administration
- x Public Administration and Development
- x Public Choice
- Public Productivity & Management Review/Public Rproductivity & Management
- Regional Politics & Policy (now: Regional & Federal Studies)

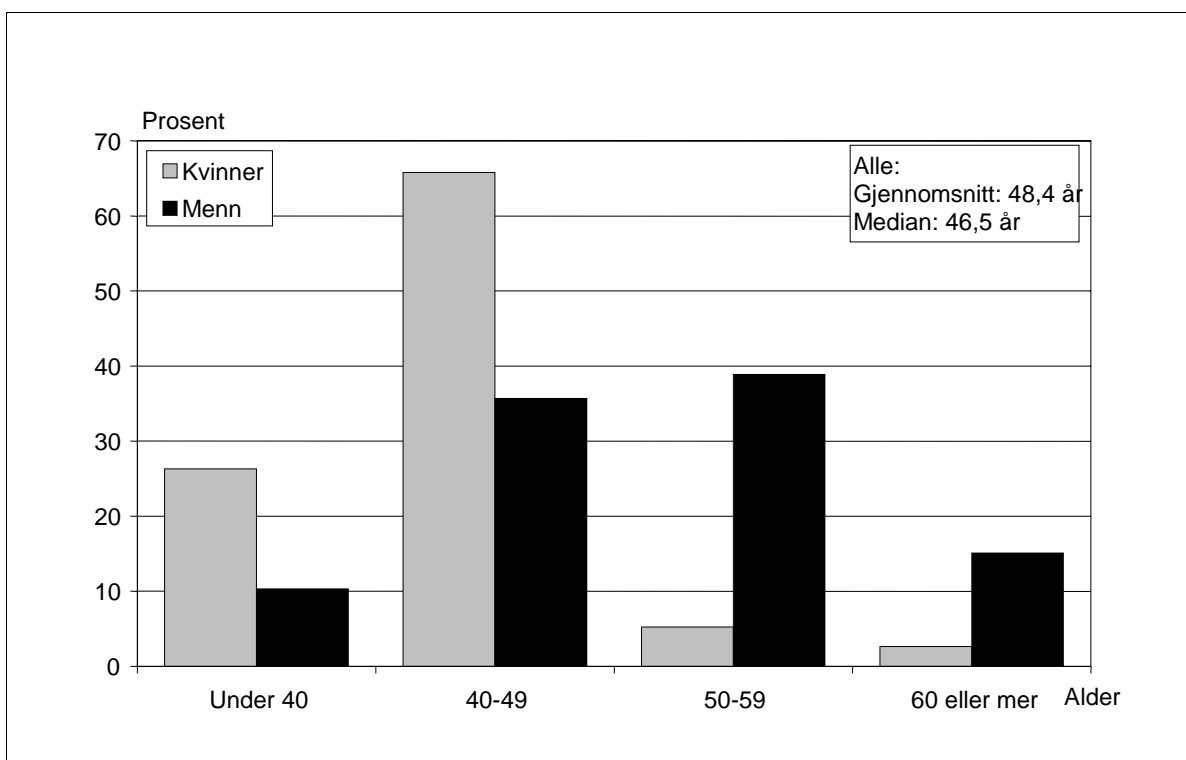
- Regional Politics and Policy
- Religion in Communist Lands
- Religion, State, and Society: The Reston Journal
- x Review of International Political Economy
- x Review of International Studies
- Revue Internationale de Politique Comparée
- x Risk Analysis
- Ritsumeikan Journal of International Studies
- Romanian Journal of International Affairs
- Romanian Review of International Studies
- Scandinavian Journal of Educational Research
- x Scandinavian Journal of History
- Scandinavian Journal of Management
- x Scandinavian Journal of Social Welfare
- x Scandinavian Political Studies
- Science and Public Policy
- x Science of the Total Environment
- x Security Dialogue
- Slavica Lundensia
- Social Policy Journal of New Zealand
- Sociale Wetenschappen
- Socialvetenskaplig Tidsskrift
- x Society
- x Society & Natural Resources
- x Sociologia Ruralis
- Sosiologi i dag
- Sosiologisk tidsskrift
- South Slav Journal
- Spesialpedagogikk
- Statsvetenskaplig tidsskrift
- x Studies in Comparative Communism
- Staatswissenschaften und Staatspraxis
- Swiss Political Science Review
- x Third World Planning Review
- Third World Quarterly
- Tidsskrift for den norske lægeforening
- Tidsskrift for kirke, religion og samfunn
- x Tidsskrift for Samfunnsforskning
- Tidsskrift for velferdsforskning/Tidsskrift for velferdsstatsforskning
- x West European Politics
- x World Development
- x World Politics
- Zeitschrift für Sozialreform
- Økonomi og Politik
- Økonomisk fiskeriforskning

Vedlegg 4 Aldersgrupper etter sektor og kjønn

Figur V.4.1 Aldersgrupper per sektor*

Figur V.4.2 Aldersgrupper per kjønn*

* Omfatter kun forskerne i evalueringen. Kilde: Forskerpersonalregisteret, NIFU.

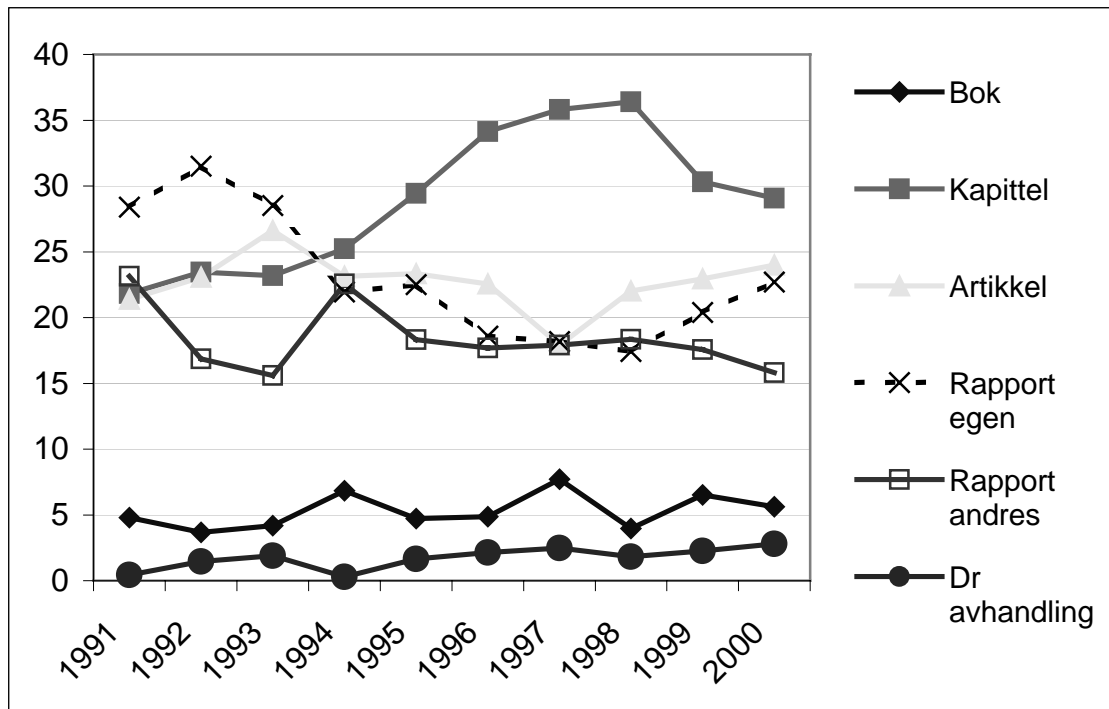
Vedlegg 5 Publiseringsmønstre over tid

Tabell V.5.1 Type publisasjon etter år (1991-2000). ³¹

	Bok	Kapittel	Artikkel	Rapport-e	Rapport-a	Dr.avh	Total
1991	11 (4,8%)	50 (21,8%)	49 (21,4%)	65 (28,4%)	53 (23,1%)	1 (0,4%)	229 (100%)
1992	10 (3,7%)	64 (23,4%)	63 (23,1%)	86 (31,5%)	46 (16,8%)	4 (1,5%)	273 (100%)
1993	11 (4,2%)	61 (23,2%)	70 (26,6%)	75 (28,5%)	41 (15,6%)	5 (1,9%)	263 (100%)
1994	23 (6,8%)	85 (25,2%)	78 (23,1%)	74 (22%)	76 (22,6%)	1 (0,3%)	337 (100%)
1995	17 (4,7%)	106 (29,4%)	84 (23,3%)	81 (22,5%)	66 (18,3%)	6 (1,7%)	360 (100%)
1996	16 (4,9%)	112 (34,1%)	74 (22,6%)	61 (18,6%)	58 (17,7%)	7 (2,1%)	328 (100%)
1997	28 (7,7%)	130 (35,8%)	65 (17,9%)	66 (18,2%)	65 (17,9%)	9 (2,5%)	363 (100%)
1998	13 (4%)	119 (36,4%)	72 (22%)	57 (17,4%)	60 (18,3%)	6 (1,8%)	327 (100%)
1999	6,5%)	107 (30,3%)	81 (22,9%)	72 (20,4%)	62 (17,6%)	8 (2,3%)	353 (100%)
2000	22 (5,6%)	114 (29,1%)	94 (24%)	89 (22,7%)	62 (15,8%)	11 (2,8%)	392 (100%)
Totalt	174 (5,4%)	948 (29,4%)	730 (22,6%)	726 (22,5%)	589 (18,3%)	58 (1,8%)	3225 (100%)

³¹ **Tabell V.5.1 og Figur** er basert på innsendte publiseringslister. Utvalg publisering 1991-2000, bøker på forlag, kapitler i bøker på forlag, artikler i vitenskapelige tidsskrifter, utgivelser i rapporter/skriftserier (ved egen institusjon og ved andre institusjoner), doktoravhandlinger. Publikasjoner utgitt før forfatteren kom til Norge er ikke med, men det er ikke tatt hensyn til om vedkommende var ansatt ved samme institusjon som i dag eller ikke. Tallene er ikke vektet.

Figur V.5.1 Publiseringmønstre over tid. 1991-2000³²

³² Kilde: Innsendte publikasjonslister.
124

Vedlegg 6 Publiseringsfrekvenser

Publisering per forsker per år. Etter publiseringstype og språk. 1991-2000

Tabell V.6.1 Publisering etter fagområde, samlet publisering (sum) og per forsker per år (snitt)³³

Type (og språk)	IP		OPA		AKP		Samlet	
	Sum	Snitt	Sum	Snitt	Sum	Snitt	Sum	Snitt
Bøker, artikler, avhandlinger*	86,2	2,2	64,3	1,2	126,5	1,8	277	1,7
- skandinaviske språk	29,3	0,7	51,3	1	70,9	1	151,5	0,9
- engelsk og andre fremmedspråk	56,9	1,4	13	0,25	55,7	0,8	125,5	0,8
Artikler i ISI-indekserte tidsskrift	12,6	0,3	3,4	0,7	12,5	0,2	28,5	0,2
- ISI, modifisert**	8,7	0,2	3	0,06	11,7	0,17	23,5	0,1
Rapporter o.l. skandinaviske språk	9,5	0,2	26,7	0,5	26,5	0,4	62,7	0,4
Rapporter o.l. engelsk m.m.	22	0,5	8	0,2	22	0,3	52	0,3

163 forskere er inkludert for den perioden de har vært i Norge, hvorav IP = 40, OPA = 52, AKP = 71.

*1 artikkel i vitenskapelig eller i antologi på forlag teller 1.1 bok på forlag eller 1 dr. avhandling teller 6. Andre publiseringsformer ikke medregnet i denne kategorien.

** Modifiseringen består i at *Internasjonal politikk* (som er ISI-indeksert) er utelatt, mens *Cooperation and Conflict* er medregnet på tross av det ikke er ISI-indeksert.

Tabell V.6.2 Publisering etter sektor, samlet publisering (sum) og per forsker per år (snitt). 1991-2000.³⁴

Type (og språk)	Universiteter ³⁵		Høgskoler		Institutter		Samlet	
	Sum	Snitt	Sum	Snitt	Sum	Snitt	Sum	Snitt
Bøker, artikler, avhandlinger*	181	2	19	1	88	1,8	288	1,8
- skandinaviske språk	105	1,2	17	0,9	29	0,6	150	1
- engelsk og andre fremmedspråk	79	0,9	3	0,2	59	1,2	141	0,9
Artikler i ISI-indekserte tidsskrift	12	0,1	0,5	0,02	14	0,3	27	0,2
- ISI, modifisert**	11	0,1	0,5	0,02	11	0,2	22	0,1
Rapporter o.l. skandinaviske språk	29	0,3	5	0,3	26	0,5	60	0,4
Rapporter o.l. engelsk m.m.	25	0,3	2	0,1	28	0,6	55	0,3

156 forskere er inkludert (for den tiden de har vært ansatt).

*1 artikkel i vitenskapelig eller i antologi på forlag teller 1.1 bok på forlag eller 1 dr. avhandling teller 6. Andre publiseringsformer ikke medregnet i denne kategorien.

**Modifiseringen består i at *Internasjonal politikk* (som er ISI-indeksert) er utelatt, mens *Cooperation and Conflict* er medregnet på tross av det ikke er ISI-indeksert.

³³ Kilde: Innsendte publiseringslister.

³⁴ Kilde: Innsendte publiseringslister.

³⁵ Inkl. ARENA og SEFOS

Vedlegg 7 Siteringshyppighet i norsk statsvitenskap

Siterte statsvitenskapsartikler: NCR-data 1991-2000

ISI-database: National Citation Report for Norway (NCR) som omfatter ISI-indeksert publiseringer (artikler o.a.) med norsk forfatteradresse.

Utvalg: Søk på de aktuelle forfatternavn og ekskludert enheter som er skrevet av "navnebrødre". 102 av de 164 statsviterne som deltar i evalueringen ble funnet i databasen. Disse har til sammen publisert 403 enheter registrert i databasen; 248 av disse er artikler/review-artikler, notes eller proceeding papers:

Tabell V.7.1 Norske statsviteres publisering registrert i NCR 1991-2000. Etter publikasjonstype og år.

Publiseringstype	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	Total
Article	13	13	26	25	25	20	20	24	19	25	210
Book Review	6	20	22	13	21	18	10	7	10	9	136
Discussion	2	2									4
Editorial Material			1	1	2	2	1	4	2	1	14
Letter										1	1
Note			1	1							2
Proceedings Paper	2			2	3	7	5	6	3	3	31
Review			1			1		1	1	1	5
Total	23	35	51	42	51	48	36	42	35	40	403

Tabell V.7.2 Siteringshyppighet og samforfatterskap. Artikler* registrert i "NCR for Norway" 1991-2000 forfattet av statsvitere som deltar i evalueringen.

Antall siteringer	Antall forfattere på artikkelen						Totalt	
	1		2		3		N	%
	N	%	N	%	N	%		
0	100	53,8	24	47,1	6	54,5	130	52,4
1	34	18,3	7	13,7			41	16,5
2-5	36	19,4	14	27,5	2	18,2	52	21,0
over 5	16	8,6	6	11,8	3	27,3	25	10,1
Totalt	186	100,0	51	100,0	11	100,0	248	100,0

* Inkluderer artikler, notes, proceeding papers og review-artikler.

De 248 artikler/review-artikler, notes eller proceeding papers er til sammen sitert 513 ganger registrert i NCR, et snitt på 2,1 sitering til hver artikkel. 52 prosent av dem har ingen registrerte siteringer i NCR (se V.4.2). Tabell V.4.2 viser at det er en høyere andel av samforfattede artikler enn av artikler skrevet alene som har oppnådd over 5 siteringer. Den høyest siterte artikkelen er sitert 42 ganger (se tabell V.4.3).

Tabell V.7.3 Siteringshyppighet kontra "forventet sitering". Artikler* registrert i "NCR for Norway" 1991-2000 forfattet av statsvitere som deltar i evalueringen.

Ar	Antall artikler	Sum siteringer	Snitt siteringer	"Forventet" sitering (XCR)**	Høyest antall sitering per artikkel
1991	15	80	5,3	3,6	42
1992	13	36	2,8	1,9	28
1993	28	58	2,1	1,5	11
1994	28	69	2,5	1,5	20
1995	28	90	3,2	2,1	31
1996	28	50	1,8	1,5	11
1997	25	63	2,5	1,4	36
1998	31	43	1,4	1,0	10
1999	23	19	0,8	0,5	3
2000	29	5	0,2	0,1	2
Totalt	248	513	2,1	1,4	42

* Inkluderer artikler, notes, proceeding papers og review-artikler.

** "Forventet" sitering (XCR – expected citation rate) angir det gjennomsnittlige antall siteringer per artikkel/enhet i den aktuelle årgang av det et som artikkelen/enheten er publisert i, gitt publiseringstype (eksempelvis "note" eller "proceeding paper"). I NCR er dette tallet angitt for hver enkelt artikkel/enhet slik at vi kan se om artikkelen/enheten er mer eller mindre sitert en tilsvarende publiseringer (vi ser av tabellen over bl.a. at XCR er svært lav for "unge" artikler). I tabellen over er det regnet et gjennomsnitt av alle XCR for de aktuelle artiklene, og vi ser at artiklene kommer godt ut av sammenlikningen. De norske statsvitenskapsartiklene er i gjennomsnitt sitert 2,1 gang hver, mens 1,4 gang er gjennomsnittet for tilsvarende publiseringer i basen som helhet.

Tabell V.7.4 Antall forskere med 6 siteringer eller mer til (og fra) ISI-indekserte artikler*, norsk statsvitenskap 1981-2000

		AKP	IP	OPA	Totalt	I ansatt periode
Universiteter	UiO	8	1	3	12	6
	UiB, ISP	2			2	1
	NTNU	1			1	1
	Sum univ	11	1	3	15	8
Høgskoler	HiBo	1			1	0
Andre enheter	ARENA	1			1	1
	FNI		2		2	2
	ISF	2			2	2
	NOVA	1			1	1
	NUPI		2		2	2
	PRIO		1		1	1
	Sum andre enheter	4	5		9	9
Totalt		16	6	3	**25	17

* Omfatter ikke bokanmeldelser og redaksjonelt stoff.

** To av de 25 forskerne er kvinner. Av de 17 som har 6 siteringer eller mer til ISI-artikler publisert mens de var ansatt samme sted som i 2001, er det ingen kvinner.

ISI-database: National Citation Report for Norway (NCR) som omfatter publiseringer (artikler o.a.) med norsk forfatteradresse 1981-2000.

Utvalg: Samtlige siterte artikler innen kultur og samfunnsfag (fagkategorisering foretatt av NIFU) ble hentet ut av databasen og sortert etter forfatternavn. Bokanmeldelser og redaksjonelt stoff ble ekskludert og deretter forfatternavn med under 6 siteringer samlet. Det gjestod da 1108 artikler fordelt på 326 forfatternavn. 25 av forfatternavnene (og 112 av artiklene) tilhørte statsvitere som deltar i evalueringen.

Tolkning: Lavere forskertall for ansatt periode enn totaltallet for institusjonen viser mobilitet til institusjonen av forskere med siterte artikler. Vi ser at særlig UiO har tiltrukket seg siterte forskere: om vi ikke regner med publisering før forskeren ble ansatt ved UiO, utelukker vi 6 av de 12 statsviterne ved UiO som har over 5 siteringer i NCR.

